

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra hudební výchovy

Diplomová práce

Bc. Tereza Woitková

Historie a současnost Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena v Opavě

Olomouc 2022

vedoucí práce: prof. MgA. Petr Planý

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, veškeré informace a zdroje, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne

.....
Bc. Tereza Woitková

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala panu prof. MgA. Petru Planému za odborné vedení, cenné rady a čas, který mi věnoval při zpracování diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala zakladateli soutěže PhDr. Jiřímu Čechovi, Ph.D. a spoluorganizátorovi soutěže Mgr. Petru Rotreklovi za poskytnutí cenných materiálů a rozhovorů při zpracování mé diplomové práce. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat za podporu svému příteli a celé své rodině.

Obsah

ÚVOD	1
1 PETR EBEN	3
1.1 Život.....	3
1.2 Spojení s městem Opava	6
1.3 Varhanní tvorba	8
2 VARHANY A OPAVSKÝ HUDEBNÍ ŽIVOT	12
2.1 Soutěžní varhany	14
2.1.1 Varhany v Knihovně Petra Bezruče v Opavě.....	14
2.1.2 Varhany v kostele sv. Vojtěcha v Opavě	18
2.1.3 Varhany v kostele sv. Jana Křtitele v Hlučíně	22
2.1.4 Varhany v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě	24
2.1.5 Varhany v kostele sv. Ducha v Opavě	29
3 MEZINÁRODNÍ VARHANNÍ SOUTĚŽ PETRA EBENA V OPAVĚ.....	33
3.1 Historie soutěže.....	33
3.2 Přehled jednotlivých soutěžních ročníků	35
3.3 Významní porotci	51
4 VÝZNAMNÉ VARHANNÍ SOUTĚŽE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY A JEJICH SROVNÁNÍ S MEZINÁRODNÍ VARHANNÍ SOUTĚŽÍ PETRA EBENA V OPAVĚ	61
4.1 Pražské jaro	61
4.2 Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka v Brně.....	62
4.3 Voříškův Vamberk.....	63
4.4 Mezinárodní interpretační soutěž Pro Bohemia Ostrava.....	63
5 ROZHOVORY	65

5.1 Jiří Čech	65
5.1.1 Rozhovor s PhDr. Jiřím Čechem, Ph.D.....	66
5.2 Petr Rotrekl	68
5.2.1 Rozhovor s Mgr. Petrem Rotreklem	69
ZÁVĚR.....	71
SEZNAM UŽITÝCH ZKRATEK.....	74
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	75
SEZNAM PŘÍLOH	78
SEZNAM OBRÁZKŮ	79
ANOTACE.....	105

Úvod

Tématem mé diplomové práce je *Historie a současnost Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena v Opavě*. Toto téma jsem si vybrala z důvodu, že pocházím z Opavy a varhanní hudba je neodmyslitelnou součástí opavského kulturního života. Ve své práci se také zmíním o osobnosti Petra Ebena, avšak hlavní část práce bude věnována *Mezinárodní varhanní soutěži Petra Ebena*. Soutěž se koná jednou za dva roky v Opavě od roku 1978, stěžejní část práce se tak bude věnovat této soutěži a mapováním jejich dosavadních ročníků.

Práce by mohla posloužit těm, kteří uvažují o účasti na varhanní soutěži či se chtějí zúčastnit některých jiných varhanních soutěží na území České republiky, nebo se touží dozvědět více o historii a průběhu *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* v Opavě. Může též posloužit těm, které zajímá osobnost Petra Ebena a jeho přínos ve varhanní tvorbě. Cílem práce je zmapovat vývoj soutěže od jejího počátku do současnosti a vše shrnout do jediného dokumentu. Jako zdroj informací mi poslouží rozhovory s varhaníkem a muzikologem PhDr. Jiřím Čechem, Ph.D., který mi poskytne cenné informace jakožto spoluzakladatel soutěže a rozhovor se spoluorganizátorem Mgr. Petrem Rotreklem. Dalším zdrojem informací mi budou jejich cenné interní materiály, brožury, výsledkové listiny, poznámky a vše, co se soutěže týče.

Diplomová práce bude rozdělena do několika částí. V první části práce nastíním život a dílo Petra Ebena. Zde se zaměřím nejen na skladatelovu osobnost, a také na jeho spojení s městem Opavou. Další podkapitolu této části věnuji Ebenově přínosu ve varhanní tvorbě.

Druhá část práce bude pojednávat o hudebně kulturním městě Opava ve spojení s významnými hudebními osobnostmi, které se na tomto statusu města podíleli, ale hlavně také ve spojení s varhanní historií města. V této části práce zmíním také soutěžní varhany, na kterých se uskuteční letošní jednadvacátý ročník *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* v Opavě. Zde mimo jiné přiblížím prostory a historii, ve kterých se soutěžní varhany nachází.

Hlavní část práce se bude zabývat *Mezinárodní varhanní soutěží Petra Ebena* v Opavě. Nejprve se práce zaměří na historii soutěže a hlavní impulzy, které vedly k jejímu založení. Práce se také bude věnovat samotné soutěži v Opavě. Práce zmapuje dosavadní ročníky této soutěže, v jednotlivých ročnících se zaměří na organizaci a průběh soutěže, některé významné porotce jak české, tak i mezinárodní, a na laureáty soutěže. Závěrečná kapitola této části věnuje pár řádků významným mezinárodním i českým porotcům, kteří se stali neodmyslitelnou

součástí *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* v Opavě a přiblíží jejich osobnostní profily.

Čtvrtá část práce bude zaměřena na dosavadní mezinárodní varhanní soutěže a festivaly na území České republiky. V nich krátce nastíním jejich smysl a organizaci a zároveň poskytnu srovnání těchto soutěží s *Mezinárodní varhanní soutěží Petra Ebena* v Opavě.

Závěr práce bude věnován rozhovorům. Jeden z rozhovorů mi poskytne PhDr. Jiří Čech, Ph.D., varhaník a muzikolog, který stál u zrodu této soutěže. Druhý z rozhovorů poskytne dlouholetý spoluorganizátor Mgr. Petr Rotrekl, který je od roku 1996 členem organizačního výboru a rovněž organizuje letošní jedenadvacátý ročník *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* v Opavě. V rozhovorech se zaměřím na spojitosti s organizací soutěže a rovněž na cenné postřehy ze zákulisí.

1 Petr Eben

Následující řádky se budou zabývat osobností Petra Ebena. Nejprve práce nastíní jeho život, poté zmíní jeho spojení s městem Opavou a rovněž jeho přínos pro *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena* v Opavě. V neposlední řadě tato část práce přiblíží Ebenovo dílo, zaměřené na varhanní tvorbu.

1.1 Život

Petr Eben se narodil do učitelské rodiny 22. ledna 1929 Vilémovi a Marii Ebenovým v Žamberku. Otec, který pocházel z židovské rodiny, vykonával kromě profese učitele a později školního inspektora také profesi překladatele. Přeložil do němčiny významná díla českých autorů jako *Babičku* Boženy Němcové nebo *Ve stínu lípy* Svatopluka Čecha. O devět let mladší Marie Ebenová, která pocházela z křesťanské rodiny, byla také učitelkou. Otec později přijal křesťanství a oba učili v rodném městě Marie v Ústí nad Labem. O pět let starší bratr Petra Ebena, Bedřich, vystudoval medicínu a poté pracoval jako zubní lékař, zároveň se také věnoval překladatelství jako jeho otec. Byl skvělý muzikant, hrál na klavír, violoncello nebo zobcovou flétnu. Za druhé světové války byli bratři s otcem pro svůj židovský původ odvezeni do koncentračního tábora, avšak tato událost měla pro rodinu Ebenových šťastný konec, kdy se všichni poté shledali ve svém domě v Českém Krumlově.

Ačkoliv hudebního nadání zřejmě Petr Eben nedostal po svých rodičích, není řečeno, že neměli hudební sluch. Mezi první hudební počátky Petra Ebena totiž patří vzpomínka na dětství, kdy mu tatínek u postýlky zpíval známou melodii ukolébavky *Dobrou noc, sladce spi* Johannese Brahmsa. Jeho otec dokonce docházel do amatérského orchestru, kde hrál na housle. Dalším prvotním setkáním s hudbou, na které Petr Eben vzpomíná v monografii o skladateli v knize Kateřiny Vondrovicové, byla kasárna vojáků, kteří hráli na trubku a u toho pochodovali. Zřejmě díky tomuto zážitku měl Petr Eben tak velikou oblibu v žesťových nástrojích, pro které často skládal svá díla.¹

V letech 1939–1944 studoval Petr Eben na reálném gymnáziu v Českém Krumlově, které musel z rasových důvodů přerušit a dodělat si maturitu po válce až v roce 1948. Své hudební nadání začal Petr Eben formovat v šesti letech, kdy docházel na hodiny klavíru k učitelce Františce Postulkové, jež mu poskytla velký hudební rozhled a schopnost hrát z listu.

¹ VONDROVICOVÁ, Kateřina. *Petr Eben*. 1. Praha: BUBU, 1993, s. 4–10.

Kromě klavíru též studoval hru na violoncello u pana profesora Janoty. V osmi letech si malý Petr zapisoval své první melodie, komponovat začal jako desetiletý. „*Začal jsem hrát na klavír se stejnou samozřejmostí, jako jsem se začal učit číst a psát a se stejnou samozřejmostí jsem začal i trochu skládat.*“²

Profesionálnějším hudebnímu vzdělání se Petru Ebenovi dostalo až na Akademii múzických umění (dále AMU) v Praze v jeho devatenácti letech, na kterou nastoupil v roce 1948. Studoval zde hru na klavír u profesora Františka Raucha a následně skladbu u Pavla Bořkovce. František Rauch si u Petra Ebena objednal skladbu, v níž mu dal plnou důvěru, a tak vznikl v letech 1960–1961 *Koncert pro klavír a orchestr*.

Mezi jeho úplně první hudební dílo prezentováno v Praze, za které dostal roku 1948 cenu v *Soutěži tvořivosti mládeže*, se řadí *Suita Giocosa* pro klavír, kterou věnoval svému druhému učiteli, Pavlu Bořkovcovi. Studium klavíru ukončil celovečerním sólovým koncertem roku 1952, o dva roky později úspěšně ukončil i studium skladby s absolventskou prací, tematicky zaměřenou na *Koncert pro varhany a orchestr č. 1*, s podtitulem *Symphonia gregoriana*.³

Petr Eben se za svůj život věnoval kromě interpretace klavírních a varhanních děl a kompozice také činnosti improvizací. Již od svých dětských let improvizoval na klavír, na kůru se věnoval varhanní improvizaci, též při školních hudebních aktivitách tuto tvůrčí činnost rozvíjel. Ve světě se díky tomuto daru dostal Eben do povědomí více jako improvizátor než klavírista. Skladatel dokonce zpracoval celovečerní program s názvem *Umění improvizace*, který byl věnován právě improvizaci. Velkým zdrojem inspirace pro Ebenovu tvorbu bylo básnické slovo. Jeho oblíbeným básníkem byl Vladimír Holan, na jehož sbírku *Noční hlídka srdce* improvizoval; záznamy se dokonce nahrály na gramofonovou desku. Improvizoval také na témata Komenského významného díla *Labyrint světa a ráj srdce* v celovečerním koncertním varhanním pořadu.

„*Improvizace pro mne není jen oblast, kde bych chtěl ukázat svou určitou specialitu. Cítím lítost, že se toto umění ztratilo, a tak se s radostí snažím své posluchače trochu inspirovat, aby se jím začali znovu zabývat.*“⁴

Důležitou součástí jeho života byla také pedagogická činnost. Od roku 1955 působil jako učitel na Katedře hudební vědy Filozofické fakulty Karlovy univerzity v Praze, kde mimo

² VONDROVICOVÁ, Kateřina. *Petr Eben*. 1. Praha: BUBU, 1993, s. 21.

³ Tamtéž, s. 24.

⁴ Tamtéž, s. 90.

jiné vyučoval nauku o hudebních nástrojích, nauku o hudebních formách, analýzu skladeb, prakticky též vyučoval hru partituru. V tomto dlouhém pětaticetiletém období tvořil výjimku jeden školní rok (1978–1979), kdy přijal nabídku vyučovat skladbu na britské *Royal Northern College of Music* v Manchesteru. Od školního roku 1990 pak vyučoval skladbu na AMU v Praze. Vedle tohoto působení zvládal také rozsáhlou přednáškovou činnost na amerických univerzitách, na mnichovské *Staatliche Hochschule für Musik* či na dalších kulturních institucích.⁵

Skladatel za svůj život uskutečnil mnoho zahraničních cest. Byl zván jako pořadatel soutěží, též jako porotce, byl zván do všech evropských zemí pro koncertování, opakovaně hostoval v USA či Velké Británii. Na oslavu svých padesátých narozenin mu několik zahraničních evropských zemí uspořádalo deset koncertů na jeho počest. Po sametové revoluci se šedesátiletému umělci naskytly nové možnosti, rozvolnil se dosud tabuizovaný duchovní svět varhan a koncertních příležitostí bylo příliš mnoho. Kolem sedmdesátého roku utrpěl Petr Eben několik mozkových příhod.

Za svůj život získal Mistr mnoho ocenění. V roce 1989 získal titul zasloužilého umělce, po sametové revoluci se stal v letech 1990–1992 předsedou výboru mezinárodního hudebního festivalu *Pražské jaro*. Roku 1990 mu byla udělena národní cena za varhanní cyklus *Job*, roku 1991 získal ocenění francouzského ministra kultury *Rytíře umění (Chevalier des arts et des lettres)*. Ve stejném roce byl jmenován profesorem pražské AMU, o rok později byl díky odborným přednáškám a konferencím ve výše zmíněném Manchesteru jmenován rovněž titulem profesora. Roku 1994 mu byl Biskupskou konferencí udělen *Řád sv. Cyrila a Metoděje*, roku 2001 získal *Cenu Biskupské konference* v německém Mainzu. Jako vrchol kariéry a poslední ocenění mu byla udělena *Medaile za zásluhy* Václavem Havlem 28. října v roce 2002. Petr Eben zemřel 24. října roku 2007 ve věku 78 let v Praze.⁶ Tento sympatický a charismatický umělec za sebou zanechal bohatou tvůrčí odkaz nejen v hudební kultuře s celkem 175 díly, ale zasloužil se také o významnou pedagogickou činnost v našem státě.⁷

⁵Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022 [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/o-soutezi/osobnost-petra-ebena>

⁶VÍTOVÁ, Eva. *Petr Eben*. Praha: Baronet, 2004, s. 31–40.

⁷ Tamtéž, s. 153.

1.2 Spojení s městem Opava

Následující kapitola bude věnována kompozičnímu, interpretačnímu a improvizacímu odkazu skladatele Petra Ebena, který zanechal hudebně kulturnímu městu Opavě.

„Každý skladatel si během svého života vytváří vztah k určitým městům, paralelně se svojí tvorbou. V pomyslné mapě mého manžela zaujímá Opava jedno z předních míst. Tento vztah vytváří především lidé, vlídní, ale hlavně obětaví a ochotní vložit své síly dokonce do současného umění. Takto obdarovala Opava mého manžela mnohokrát, a mohu vám dnes říci, že byl za to nesmírně vděčný. Nedovedu si představit, že by nebyl v této chvíli šťasten z vašeho záměru, věnovat XX. ročník varhanní soutěže jeho tvorbě. I já vám za to z celého srdce děkuji.“⁸

Slovo Šárky Ebenové

Tento významný, světově uznávaný skladatel měl k našemu regionu velice blízko, nejen hudba totiž Petra Ebena spojuje s tímto krajem a posléze i městem Opavou. Roku 1953 se jako čtyřiatvacetiletý oženil se sestrou svého spolužáka, významného hudebního skladatele a ostravského rodáka Ilji Hurníka, podle kterého je pojmenovaná základní škola v Opavě, s Šárkou Hurníkovou. K jejich prvnímu setkání došlo při studiích na pražské AMU, kdy Petr svému spolužákovi Iljovi nesl zápisy z hodin ke zkoušce domů, kde se se svou budoucí ženou poprvé střetli. *„Donesl jsem mu je až do bytu a odměnou za to jsem potkal jeho sestru.“⁹* Takto líčí svůj osud Petr Eben v knize Kateřiny Vondrovicové.

S Šárkou Hurníkovou má tři děti, Kryštofa, Marka a Davida, se kterými několik let žili společně s rodiči Šárky, Iljou Hurníkem a jeho manželkou na pražském Smíchově. Nejstarší syn Kryštof absolvoval Přírodovědeckou fakultu a stal se z něj matematik, prostřední Marek vystudoval herectví na Pražské konzervatoři a nyní působí jako herec a moderátor, nejmladší David absolvoval na konzervatoři obor Hru na klarinet a následně si zvolil specializaci gregoriánského chorálu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. I přes rozdílnost v jejich oborech všechny spojuje hudba, hrají na zobcovou flétnu a na klavír, Marek navíc na kytaru, Kryštof na kontrabas a David na saxofon a bicí. Synové si společně založili dosud aktivní hudební skupinu *Bratři Ebenové*, se kterou poprvé vystoupili v roce 1979 v Olomouci. Od té doby vydali celkem pět úspěšných desek.¹⁰

⁸ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 16.

⁹ VONDROVICOVÁ, Kateřina. *Petr Eben*. 1. Praha: BUBU, 1993, s. 41.

¹⁰ Tamtéž, s. 46.

Petr Eben, jakožto mnohokrát uváděný autor na *Mezinárodní varhanní soutěži Petra Ebena* v Opavě, byl požádán ke složení skladby k příležitosti konání V. ročníku tehdejší *Soutěže mladých varhaníků* v roce 1986. Umělec se této nabídce s vervou chopil a pro soutěž napsal Tři interludia, z nichž třetí z nich na soutěži zaznělo a bylo věnováno městu Opavě v podobě pamětního listu (viz příloha č. 1). Tato událost a zkomponování Třech interludií skladatele inspirovala k vytvoření celého cyklu *Momenti d'organo*, jehož výtisk s věnováním daroval iniciátorovy soutěže, Jiřímu Čechovi (viz příloha č. 2).¹¹

Skladatel pak poslal vzkaz všem varhanním interpretům a účastníkům soutěže, kteří měli autorovo dílo hrát (viz příloha č. 3):

„Vážení a milí interpreti mé hudby, především bych chtěl ze srdce poděkovat Vám všem, kteří jste s takovou obětavostí a pochopením vdechli život mým skladbám, jež tak našly cestu k posluchačům. Věřím, kolik odvahy je třeba k tomu, aby interpret sáhl po soudobém díle a provedl je. Moje skladby tyto umělce našly a já jsem za to nesmírně vděčen. Omlouvám se také všem interpretům, že jsem to napsal tak těžké, ale určitě se budu jednou za všechny přimlouvát, pokud ovšem k tomu budu mít příležitost.

Pax et bonum

*Petr Eben*¹²

Petr Eben, světově uznávaný skladatel a patron *Mezinárodní varhanní soutěže*, si k Opavě získal osobní vztah také jako čestný host při příležitosti 42. výročí festivalu *Bezručova Opava* ve dnech 15. a 16. září 1999. Při této události, a zároveň na počest k jeho sedmdesátinám, si v prostorách konkatedrály Nanebevzetí Panny Marie a sále minoritského kláštera místí amatérští i profesionální hudebníci nastudovali obsáhlý výběr skladatelova díla, a to ve dvou koncertních programech.

První z koncertů, který se konal v konkatedrále, nesl název *Duchovní svět*, kde mimo jiné vystoupila mladá varhanice a zároveň vítězka XI. ročníku *Mezinárodní varhanní soutěže* Daniela Feltlová. Poté se představil varhaník a klavírista z Opavy, držitel první ceny z mezinárodní soutěže *Pražské jaro 2006* Petr Čech, nynější ředitel Pražské konzervatoře. V neposlední řadě vystoupil v hudebním programu opavský varhaník Tomáš Thon.¹³

V rámci závěrečné pocty Petru Ebenovi nazvané *Svět dětí a lidové písně* zaznělo v prostorách minoritského kláštera autorovo dílo zaměřené na jeho folklorem inspirující

¹¹ Osobní rozhovor s PhDr. Jiřím Čechem, Ph.D., 26. 1. 2022, Opava.

¹² *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 16.

¹³ *42. Bezručova Opava: Pocty a chvály*. Opava: odbor školství a kultury Magistrátu města Opavy, 1999, s. 7.

sborové skladby. Při této významné příležitosti mimo jiné skladatel pohovořil k posluchačům v sále ZUŠ o vzniku jeho duchovní opery *Jeremias* z let 1996–1997.¹⁴

Poctu tohoto jubilea podtrhla vernisáž obrazů Ireny Stanislavové s reminiscencemi na Ebenovu hudbu, která nesla název *Doteky tónů* (viz příloha č. 4). Tato vernisáž se konala v Domě umění a zahájila tak celý program Ebenovy návštěvy města. Opavská výtvarnice se často inspiruje hudbou i notovým textem skladatele. Událost doplnil skladatel klavírním vystoupením ke svým třem milostným písním a hudební program uzavřelo vystoupení Pěveckého sdružení slezských učitelek s ukázkou Ebenovy sborové tvorby.¹⁵ Při odjezdu z města roku 1999 věnoval Petr Eben Opavě pár krásných slov (viz příloha č. 5):

„Odjždím z Opavy bohatě obdarován třemi krásnými koncerty a také s přesvědčením, že cesta kultury je cestou záchrany tohoto potápějícího se světa.

Toto krásné kulturní město s dobrými lidmi a talentovanými dětmi je toho skvělým dokladem.

Vděčně

*Petr Eben*¹⁶

V den úmrtí Petra Ebena, 24. října 2007, publikoval opavský děkan ve farnosti při konkatedrále Panny Marie v Opavě Mons. Josef Veselý báseň *In memoriam Petr Eben* (viz příloha č. 6), kterou věnoval smrti tohoto významného skladatele ve zpravodaji farnosti konkatedrály s názvem *Cesta*.¹⁷

1.3 Varhanní tvorba

Následující kapitola přiblíží Ebenovu varhanní tvorbu a zmapuje nejvýznamnější varhanní díla od jeho počátků do roku 1989.

*„Ve slavnostní řeči po udělení dr. h. c. Univerzity Karlovy (1994) Petr Eben řekl, že každému skladateli je asi přisouzen nějaký nástroj. V jeho případě jsou to dozajista varhany.“*¹⁸

„Varhany jsou mým osudovým nástrojem. Vždycky si vzpomínám na Jana Amose Komenského, na onu scénu z Labyrintu světa, kdy každý prochází Bránou života a od starce,

¹⁴ HANOUSEK, Petr. *Toulky Opavou za hudební klasikou*. Opava: Indigoprint, 2020, s. 11.

¹⁵ 42. *Bezručova Opava: Pocty a chvály*. Opava: odbor školství a kultury Magistrátu města Opavy, 1999, s. 6.

¹⁶ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 13.

¹⁷ VESELÝ, Josef. In *memoriam Petr Eben*. *Cesta*, č. 11, roč. 14, ŘKF Nanebevzetí Panny Marie: Opava, 2007, s. 7.

¹⁸ VÍTOVÁ, Eva. *Petr Eben*. Praha: Baronet, 2004, s. 80.

*který symbolizuje Osud, dostane cedulku, kde je napsáno: budeš vládnout nebo budeš sloužit, budeš učit, budeš soudit atd. Možná, že u komponistů tam nestálo jenom „budeš skládat“, ale byl jim přiřčen i hudební nástroj: u Chopina a Schumanna jistě klavír, u Haydna snad kvartet, u Schuberta zpěv. A u mě bylo asi napsáno – varhany.*¹⁹

Petr Eben byl skladatelem vokální, orchestrální, komorní, a v největší míře skladatelem varhanní tvorby. Již ve svých deseti letech začal hrát na tento královský nástroj v Českém Krumlově v kostele sv. Víta, kde často dlouho do noci improvizoval. Svou hudební inspiraci získával při studování různých textů a odtud pramení jeho nejčistší a prvotní inspirace. Oproti umělcově vokální tvorbě, ve které můžeme nalézt inspiraci v lidové písni, textech antické či středověké literatury, liturgické tvorby nebo skladeb pro děti, varhanní odkaz Petra Ebena je inspirován až na výjimky převážně jeho vírou, duchovní tematikou, kdy různě zpracovává chorální melodie a ztvárňuje pradávňý boj mezi dobrem a zlem.²⁰

Velkým zdrojem inspirace pro varhanní tvorbu mu byl gregoriánský chorál, se kterým se setkával již od výše zmíněné rané varhanní aktivity v kostele sv. Víta, též na pobytech v rakouském klášteře v Schlierbachu, západofrancouzském Solesmes jakožto nejznámějším středisku gregoriánského zpěvu a španělském Montserratu. Tato inspirace postupuje skladatelovou hudební tvorbou nejen varhanní, ale i vokální, komorní, dokonce i tvorbou pro děti (*Zvědavé písničky*).²¹

První skladatelovou kompozicí pro varhany a také jednou z prvních skladeb vůbec je téměř šedesátiminutový *Koncert pro varhany a orchestr č. 1* s podtitulem *Symphonia gregoriana* z roku 1954, který byl rovněž jeho absolventskou prací (viz výše). V době církevního útlaku a vnímání varhan jako nositele nežádoucích spirituálních obsahů bylo toto dílo bráno jako oslava varhan, které při premiéře v pražském Rudolfinu představil roku 1954 Jiří Reinberger s pražským Symfonickým orchestrem pod vedením Štěpána Koníčka.²²

Mezi duchovní díla tohoto raného období náleží dvě varhanní skladby, které patří k nejhranějším opusům Petra Ebena. První z nich, čtyřvětý koncertní cyklus z roku 1958 *Nedělní hudba*, ztvárňuje výše zmíněný boj dobra a zla i středověké bitvy, jejichž dramatičnost přenáší autor do zvuku varhanních tónů. Pod názvem cyklu *Nedělní hudba* je ztvárněna rovněž myšlenka atmosféry slavnosti při nedělní bohoslužbě. Druhý cyklus z 1964 nese název

¹⁹ VONDROVICOVÁ, Kateřina. *Petr Eben*. 1. Praha: BUBU, 1993, s. 62.

²⁰ VÍTOVÁ, Eva. *Petr Eben*. Praha: Baronet, 2004, s. 80.

²¹ VONDROVICOVÁ, Kateřina. *Petr Eben*. 1. Praha: BUBU, 1993, s. 69–70.

²² Tamtéž, s. 25.

Laudes, a rovněž je to čtyřvětá koncertní skladba, ve které autor použil témata gregoriánského chorálu. Jedinečnost tohoto díla charakterizují měnící se nálady, které vytvářejí kontrast a majestátnost.

Další tři varhanní díla autorova, která čerpají z výše zmíněného gregoriánského chorálu, tvoří cyklus *Deset chorálních předeher* z roku 1971, cyklus *Dvě chorální fantazie* z roku 1972 a *Malá chorální partita* z roku 1978. První a třetí z nich se staly součástí propozic varhanní soutěže při mezinárodním festivalu *Pražské jaro*. Chorální fantazie I. *Ó, Bože veliký* a *Deset chorálních předeher*, čerpají z bratrských chorálů. II. Chorální fantazie je inspirovaná chorálem *Svatý Václave* a *Malá chorální partita* gregoriánským chorálem. Tyto skladby jsou určeny k liturgickému využití v rámci bohoslužeb i ke koncertnímu provedení a nekladou příliš těžké požadavky na varhaníka.

Neobvyklým varhanním dílem Petra Ebena, který spojuje sólový žesťový nástroj s varhanami, je čtyřvětý cyklus pro trubku a varhany *Okna*, který složil autor v roce 1976. Dílo bylo inspirováno skladatelovým zážitkem z cesty do Jeruzaléma, konkrétně navštívením její synagogy, ve které Eben inspirovalo několik vitráží rusko-francouzského malíře židovského původu Marca Chagalla, ze kterých si Eben vybral čtyři vitráže podle barev, a to modré, zelené, červené a zlaté. Zároveň bral okno jako inspiraci ve smyslu zdroje světla a pohledu ven. V díle se nástroje prezentují sólově i ve vzájemném souznění.

Roku 1980 složil Petr Eben monumentální třičtvrtěhodinový varhanní cyklus *Faust*, jehož podkladem se stala scénická hudba k inscenaci stejnojmenného Goethova literárního díla. V koncertním cyklu posluchač nalezne ztvárnění dramatického obsahu literárního díla pomocí skladatelových výjimečných znalostí nástroje a jeho výrazových možností; rovněž zde autor ztvárňuje vizi sporu dobra a zla, kterou rozklenul ve dvě polohy varhanního zvuku. Toto významné dílo se stalo koncertním číslem jen těch nejlepších varhaníků.

Ebenova zkušenost z obsluhování několikerych varhan ve velkých chrámech vedla skladatele k vytvoření cyklu šesti preludií pro dvojici velkých a malých varhan z roku 1980 s názvem *Mutationes*. Malým varhanám odpovídá barokní jasná tonalita, velkým varhanám pak častější disonantnost a užití atonality a polytonality.

V plodných osmdesátých letech Mistra vzniklo jedno z osmi významných varhanních děl složené ze tří intermezz s názvem *Versetti*, které bylo určeno k liturgickému užití. Stejný rok Petr Eben složil skladbu, v níž experimentoval v neobvyklé nástrojové kombinaci, tentokrát ve spojení varhan s violou, s názvem *Fantazie Rorate coeli*. Dílo zpracovává gregoriánský motiv a hudba varhan a violy evokuje vánoční podtón adventního času.

Roku 1984 složil Petr Eben další dílo, které představuje spojení dvou nástrojů; tentokrát k varhanám připojil bicí nástroje. Dílo je posluchačsky velice zajímavé, jelikož bicí nástroje zahrnují neobvyklé barevné zvuky, kterými jsou zvuky xylofonu, kravských zvonců, metalofonu, zvonkohry, činelů, zvonů či úderů gongu. Obsahovou předlohou pro dílo se skladatelovi stalo pět obrazů apokalypsy: Krajina s orlem, Krajina se starci, Krajina s chrámem, Krajina s duhou a Krajina s koňmi.

Při příležitosti instalací nových varhan v katedrále britského Chichesteru vznikla roku 1986 slavnostní skladba s názvem *A Festive Voluntary*, která byla inspirována chorálem *Good King Wenceslas Carol*. Mezi další významná díla Ebenovy varhanní tvorby patří toccatová fuga *Hommage à Dietrich Buxtehude* z roku 1987, která se inspirovala formou pětidílné toccaty skladatele Ditricha Buxtehudeho: efektní úvod, krátká fuga, brilantní mezihra, druhá fuga, vždy nějak příbuzná s první, impozantní závěr.

Zvukově jedinečným dílem, které spojuje varhany se čtyřmi žesťovými nástroji, konkrétně s dvěma trubkami a dvěma trombony, je slavnostní skladba *Tres iubilationes* z roku 1987. Petr Eben se zde inspiroval citací gregoriánského chorálu ze svého liturgického díla *Missa cum populo*.

Nejrozsáhlejší a nejvýznamnější dílo Ebenovy varhanní tvorby tvoří více než čtyřicetiminutový cyklus *Job* z roku 1987. Tento monumentální osmidílný cyklus vychází z inspirace starozákonným příběhem Joba a úryvků z textů bible o něm, které v koncertní interpretaci představují herci vypravěči. Prolíná se tedy mluvený text s bohatou melodickou invencí a rytmickou polyfunkčností varhan.

Posledním opusem z autorovy varhanní tvorby do roku 1989 jsou *Dvě invokace* pro trombon a varhany, které dokončil roku 1987. Dílo je inspirováno svatováclavským chorálem a obsahuje dvě odlišné variační věty. Po roce 1989 zkomponoval ještě osm dalších varhanních skladeb.²³

²³ VÍTOVÁ, Eva. *Petr Eben*. Praha: Baronet, 2004, s. 80–91.

2 Varhany a opavský hudební život

Město Opava se právem díky svým bohatým historickým kořenům řadí mezi regionální střediska kultury. S městem je spojena řada významných osobností, které se podílely na rozvoji kultury a společenského života. Následující řádky zmíní ty nejdůležitější z nich, které hudební význam Opavy zviditelnili. Z těchto osobností jmenujme například Pavla Křížkovského, narozeného v nedalekých Holasovicích, díky kterému byl v Opavě roku 1887 založen sbor, který nese ve svém názvu jméno skladatele. Nejinak tomu je v případě českého básníka, autora sbírky *Slezské písně* a opavského rodáka pohřbeného na místním hřbitově Petra Bezruče, podle kterého je pojmenován nejstarší kulturní multižánrový festival, pořádaný každoročně ve slezském městě, *Bezručova Opava*. Jeho památník na Ostrožné ulici je součástí nejstaršího českého místního Slezského zemského muzea.

Další významnou osobností, která se v Opavě zasloužila o bohaté kulturní dědictví, byl hudební skladatel a dirigent Václav Kálík. Byl jmenován členem Akademie věd a umění v Praze na základě jeho rozsáhlé skladatelské činnosti přes sborová, komorní, symfonická, klavírní díla či opery, pro četnou dirigentskou činnost, kdy vedl například pražský pěvecký sbor *Hlahol*. Základní umělecká škola (dále ZUŠ), vedle které se skladatel narodil a která byla roku 1991 v rámci jubilea doplněna jeho bustou při vchodu do budovy, dostala název ZUŠ Václava Kálíka. Roku 2018 bylo jméno skladatele z názvu organizace po sloučení školy s dříve samostatnou výtvarnou ZUŠ odebráno.

S městem Opava je spojeno jméno významného skladatele, pedagoga, klavíristy a spisovatele narozeného roku 1922, podle kterého byla pojmenovaná místní základní škola na Ochránově ulici. Při škole existuje dětský pěvecký sbor *Domino*, kterému hudebník věnoval několik skladeb. Mimo jiné měla jeho opera *Oldřich a Božena* československou premiéru ve Slezském divadle. Na festivalu *Bezručova Opava*, kdy byl v letech 1977, 2002, 2007 a 2012 sám skladatel hostem, si mohli diváci vyslechnout jeho komorní, sborová, sólová i symfonická díla v podání dětí, pedagogů a profesionálních hudebníků.²⁴

Varhanní hudba je neodmyslitelnou součástí celkového hudebního a kulturního života Opavy, v níž varhanářská tradice má v tomto regionu hluboké historické kořeny. Zmínka o opavském varhaníkovi Ignáci Eckhartovi je zřejmě nejstarší doloženou zprávou z konce 16. století. V samotném městě se vytvořila významná tradice v rozvoji varhanářských dílen,

²⁴ HANOUSEK, Petr. *Toulky Opavou za hudební klasikou*. Opava: Indigoprint, 2020, s. 8–11.

kteřou po třicetileté válce výrazně ovlivnila rodina Ryšáků. Jakub Ryšák se významně uvedl už postavením svých prvních varhan pro současnou konkatedrálu Nanebevzetí Panny Marie v Opavě v šedesátých letech 17. století. Kristina Ryšáková vedla ve městě po smrti manžela varhanáře Ignáce Ryšáka varhanářskou dílnu, ve které byly v letech 1720–1722 postaveny varhany pro současný jezuitský kostel sv. Vojtěcha.

Další osobnost, která přispěla místnímu varhannímu životu, byl Karl Kuttler, který si v Opavě roku 1826 otevřel varhanářskou dílnu. V roce 1829 pak postavil varhany v kostele sv. Jana Nepomuckého v Opavě-Kylešovicích, o několik let později dostavěl varhany se dvěma manuály a dvaceti šesti rejstříky v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě. S částečným použitím novorenesanční skříně Karla Kuttlera pak krnovská firma *Gebrüder Rieger* pod vedením Franze Riegera v roce 1893 navázala na varhanáře Kuttlera a v konkatedrále postavila zcela nový nástroj *Opus 418* se třemi manuály a jednatřiceti rejstříky. Krnovské varhanářství se tak stalo slezskou varhanářskou tradicí v čele se zmíněnou krnovskou firmou Franze Riegera a s následnou prosperující dílnou jeho synů, která nesla název *Gebrüder Rieger, Jägerndorff*.²⁵

Od roku 1924 se tato rodinná firma stala vlastnictvím prokuristy Josefa von Glatter-Götze a po revolučním únoru 1948 zakotvila po různých reorganizacích ve sloučení znárodněné firmy Riegerů s menší krnovskou varhanářskou dílnou Josefa Klosse – s registrovanou ochrannou známkou *Rieger-Kloss* – pod oborovým podnikem *Československé hudební nástroje Hradec Králové*, s názvem *Umělecký závod na stavbu varhan, Varhany Krnov*. Poválečné přijetí obchodní značky *Rieger-Kloss* bylo mimo jiné zapříčiněno potenciálním nebezpečím obchodního sporu s rakovskou varhanářskou firmou *Orgelbau Rieger-Schwarzach*, v původním složení tvořenou po roce 1945–46 vyhnány, německy mluvícími varhanáři z Krnova.

Po listopadové revoluci roku 1989 prošla firma různými obměnami, které vyvrcholily vznikem soukromé firmy *Rieger-Kloss Varhany, s.r.o., Krnov*, jež založila roku 1992 společnost *Varhany, s.r.o., Krnov střední uměleckou školu varhanářskou*. V současné době již není firma aktivní, jelikož v roce 2018 bylo zahájeno insolvenční řízení.

Město Opava se může kromě samotné stavby varhan těšit i z úspěšné interpretační varhanní tradice. V prostorách minoritského kostela sv. Ducha působil v letech 1647–1655 na kůru varhaník Jiří Jandešovský, ke kterému se po roce 1710 přidal vynikající skladatel

²⁵ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 3.

a varhaník Marian Welscher. Ze zámecké velkohoštické kapely Ignáce Dominika Chorinského se na mších od 18. století podíleli rovněž skvělí instrumentalisté. Dne 28. září roku 1811, v rámci liturgie v kostele sv. Ducha, pětatřicetiletý varhaník Josef Schmitz nastudoval Beethovenovu *Mši C dur op. 86* za účasti samotného skladatele, který si část své skladby oddirigoval dokonce sám. K dalším skvělým varhaníkům patřil v době Národního obrození Jan Žiwsa či fundatista Pavel Křížkovský.²⁶

„Základem a východiskem k vytvoření nového dramaturgického záměru s veřejnou prezentací regionálních varhanářských a varhanních interpretačních tradic se stala v opavském varhanním dění výše zmíněná slavná minulost slezského varhanářství.“²⁷

2.1 Soutěžní varhany

Následující řádky se věnují soutěžním varhanám a prostorům, ve kterých se letošní jednadvacátý ročník *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* uskuteční. Zde práce přiblíží jak historii budov, ve kterých se královské nástroje nachází, tak i historii a následné dispozice jednotlivých varhan. V této části práce zmiňuje také varhany v kostele sv. Ducha v Opavě, na kterých se sice letošní ročník nekoná, ale od roku 2002 do dosavadního ročníku se na tomto nástroji konala soutěžní druhá kola zaměřená na hudbu 17. a 18. století.

2.1.1 Varhany v Knihovně Petra Bezruče v Opavě

Knihovna Petra Bezruče, někdejší sídlo Obchodní a živnostenské komory (dále OŽK), byla založena roku 1910 a stala se moderním architektonickým dílem nadčasového klasicistního období. Koncepce budovy je dílem vídeňského architekta Leopolda Bauera, žáka vídeňského architekta Otty Wagnera, který po svém návrhu představitelům komory musel svůj původní koncept přepracovat a zjednodušit. Průčelí budovy zdobí pískovcové alegorické plastiky řemesel na předsazených sloupech, dále se zde vyjímají velká okna s vitrážemi z období secese a nádherný vzhled budovy dokreslují vzhůru mířící reliéfy s dětskými postavičkami (viz příloha č. 7). Budova od svého vzniku sloužila až do roku 1949 opavské OŽK, poté zde byla na konci 50. let 20. století umístěna knihovna, původní zasedací sál dnes slouží jako obřadní síň a koncertní sál. V září roku 2001 proběhla generální úprava fasády,

²⁶ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 3.

²⁷ Tamtéž, s. 4.

při které byl odkryt nápis nad bočním vchodem, jež značí přeměnu OŽK z roku 1938–1945 na průmyslovou a obchodní komoru, *Industrie und Handelskammer*.²⁸

Varhany v Knihovně Petra Bezruče byly postaveny roku 1978 krnovskou varhanářskou firmou *Rieger-Kloss* pod opusovým číslem 3485. Od té doby je zde pořádána v pravidelně bienálním cyklu sudých let *Soutěž mladých varhaníků*, později *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Varhany jsou třimanuálové s pedálem, jejich tónová i rejstříková traktura je elektrická, vzdušnice zásuvkové, pro prospekt a transmisi ventilové. Varhany mají dvačtyřicet znějících hlasů a 3033 píšťal. V jediné skříni jsou umístěny všechny stroje, které se nachází v zadní části vyvýšeného pódia sálu, v jehož pravé části je situován hrací stůl, u kterého je mechanické ovládání žaluzie a traktura je propojena pancéřovým elektrickým kabelem. Ovládání rejstříků je realizováno pomocí registračního paměťového zařízení *Setzer*, na varhanách je nastavitelná regulace tremola II. a III. manuálu společným říditelným kmitočtem.²⁹

Dispozice varhan Rieger-Kloss, opus 3485:

Číslo sklopky	Název rejstříku	Stopa	Detail
Pedál C – f¹			
1.	Principál	16´	
2.	Subbas	16´	
3.	Pommer krytý	16´	transmise
4.	Oktáva	8´	
5.	Flétna basová	8´	
6.	Švigel	4´	
7.	Flétna plochá	2´	
8.	Mixtura	2 2/3´	5x
9.	Fagot	16´	
10.	Trompeta	8´	
11.	Šalmaj trubicová	4´	
12.	I/P		

²⁸ Knihovna Petra Bezruče v Opavě, p.o.: *Historie objektu* [online]. © 2022 Knihovna Petra Bezruče v Opavě. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://kpbo.cz/historie-objektu/>

²⁹ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-Knihovne-Petra-Bezruce-v-Opave>

13.	II/P		
14.	III/P		

I. manuál C – g³ (Hlavní stroj)			
15.	Pommer krytý	16'	
16.	Principál	8'	
17.	Flétna trubicová	8'	
18.	Gamba špičatá	8'	
19.	Oktáva	4'	
20.	Flétna zobcová	4'	
21.	Kvinta	2 2/3'	
22.	Oktáva špičatá	2'	
23.	Mixtura	2'	5x
24.	Cymbál	1/3'	3x
25.	Trompeta	8'	
26.	II/I		
27.	III/I		
28.	Zapínač ručních rejstříků		

II. manuál (C – g³) Pozitiv			
29.	Kryt	8'	
30.	Principál	4'	
31.	Flétna kopulová	4'	
32.	Oktáva	2'	
33.	Kvinta	1 1/3'	
34.	Seskvialtera	2 2/3'	2 – 3x
35.	Akuta	1'	4x
36.	Roh křivý	8'	
37.	III/II		
38.	Tremolo		

39.	Vypínač jazyků		
40.	Vypínač crescendo		
41.	Vypínač spojek z crescenda		

III. manuál C – g³ (Žaluziový stroj)			
42.	Flétna dřevěná	8'	
43.	Salicionál	8'	
44.	Principál	4'	
45.	Roh noční	4'	
46.	Dolce	4'	
47.	Nasard	2 2/3'	
48.	Flétna příčná	2'	
49.	Tercie	1 3/5'	
50.	Flétna jasná	1'	
51.	Mixtura	1 1/3'	5x
52.	Dulcián	16'	
53.	Hoboj	8'	
54.	Trompeta jasná	4'	
55.	Tremolo		

Pomocná zařízení:

- tremolo s elektrickým řízením kmitů
- 4 volné kombinace (A, B, C, D)
- pedálová kombinace
- Pleno, Tutti
- žaluzie III. manuálu
- crescendový válec
- vypínač jednotlivých jazyků³⁰

³⁰ PLÁNSKÝ, Bohumil a kolektiv. *Krnov: město královského nástroje*. Krnov: Retis, 2007, str. 144–147. ISBN 978-80-254-0429-4.

2.1.2 Varhany v kostele sv. Vojtěcha v Opavě

Kostel sv. Vojtěcha byl v letech 1675–1681 postaven jezuitou na Dolním náměstí v Opavě, na místě původního gotického kostela sv. Jiří. Kostel za léta prošel mnoha změnami, stavebně je zakomponován do areálu jezuitské koleje, v níž se později nacházelo například gymnázium či Slezský zemský sněm. Kostel sv. Vojtěcha má po obou stranách lodi průchozí boční kaple. Zdi celého chrámu byly zdobeny znamenitými freskami Františka Řehoře Ignáce Ecksteina, velká část fresek však byla spolu s hlavním oltářem zničena při bojích na konci druhé světové války.³¹

Na obnově kostela se po skončení války podílel Valentin Držkovic ve spolupráci se slezskými malíři, v roce 1984 byl do vnitřních prostor instalován oltář barokního umělce Felixe Iva Leichera. Kostel sv. Vojtěcha je kulturním střediskem města Opavy, který má bohatou kulturně-literární minulost. Jsou doložena fakta o působení českého spisovatele Bohuslava Balbína či hudebního skladatele Pavla Josefa Vejvanovského již ze 17. století. Dalšími významnými osobnostmi, které zde docházely na bohoslužby, byl hudební skladatel Pavel Křížkovský a biolog Johann Gregor Mendel.³²

Roku 1720 uzavřeli jezuité smlouvu s místním varhanářem Wenzlem Thielem a vdovou po varhanáři Ryšákovi Kristinou a roku 1755 opavský bývalý jezuita František Horčíčka postavil v chrámu nové dvoumanuálové varhany s 21 rejstříky za 1200 zlatých. Varhany v kostele sv. Vojtěcha prošly dlouhým vývojem a několika zásadními přestavbami. Roku 1897 postavila výše zmíněná krnovská firma *Gebrüder Rieger* do starých varhanních skříní pod opusovým číslem 601 nový nástroj o dvaceti hlasech. Po druhé světové válce roku 1949 pak krnovská firma *Rieger-Kloss* doplnila varhanní skříně o nově dostavený střední díl pod opusovým číslem 3074. Jedná se o jednu z největších varhan ostravsko-opavské diecéze s 54 rejstříky a 5485 píšťalami, pneumatickou a elektropneumatickou trakturou a kuželkovou vzdušnicí. Varhany v kostele sv. Vojtěcha v Opavě mají nejstarší varhanní skříň, která je skvělou ukázkou krnovského varhanářství. Zajímavostí tohoto nástroje je rovněž druhý jednomanuálový pneumatický hrací stůl umístěný v postamentu, který umožnil částečnou funkčnost varhan při tehdejších častých výpadech elektrické energie (viz příloha č. 10).³³

³¹ SVOBODA, Štěpán a Jiří KRÁTKÝ. *Nejvýznamnější varhany České republiky*. CPress, 2019, s. 164.

³² *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-kostele-sv-Vojtecha-v-Opave>

³³ SVOBODA, Štěpán a Jiří KRÁTKÝ. *Nejvýznamnější varhany České republiky*. CPress, 2019, s. 164.

V letech 2018–2020 prošel nástroj další zásadní rekonstrukcí, na které se podílel organolog ostravsko-opavské diecéze Bc. Jiří Krátký spolu s Ing. Petrem Bernatem, Ph.D. a v neposlední řadě s Petrem Strakošem. Současný nástroj má jednotnou elektropneumatickou tónovou trakturu, koncové relé kuželkových ventilů je pneumatické, ovládání rejstříků je řešeno pomocí registračního paměťového zařízení značky *Setzer*. Současný ročník *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* se tak poprvé uskuteční na těchto nově rekonstruovaných varhanách.³⁴

Dispozice varhan Rieger-Kloss, opus 3074:

Číslo sklopky	Název rejstříku	Stopa	Detail
I. manual (RP), C–c4/c5			
1.	Quintadena	8′	
2.	Rohrgedackt (RP)	8′	
3.	Principal (RP)	4′	
4.	Blockflöte	4′	
5.	Quinte (RP)	2 2/3′	
6.	Octave (RP)	2′	
7.	Piffaro	2′	2x
8.	Quinte minor	1 1/3′	
9.	Acuta (RP)	1′	6x
10.	Krummhorn	8′	
11.	III/I	8′	
12.	I	16′	
13.	I	4′	
14.	III/I	16′	
15.	III/I	4′	
16.	Tremolo I		

Číslo sklopky	Název rejstříku	Stopa	Detail
---------------	-----------------	-------	--------

³⁴ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-kostele-sv-Vojtecha-v-Opave>

II. manual (HW), C–c4/c5			
17.	Principal	16′	
18.	Bourdon	16′	
19.	Principal	8′	
20.	Hohlflöte	8′	
21.	Gemshorn	8′	
22.	Salicional	8′	
23.	Octave	4′	
24.	Rohrflöte	4′	
25.	Quinte	2 2/3′	
26.	Superoctave	2′	
27.	Flachflöte	2′	
28.	Cornet	8′	4–6x
29.	Mixtur	1 1/3′	6–8x
30.	Tromba	16′	transmise
31.	Trompete	8′	
32.	III/II	8′	
33.	I/II	8′	
34.	III/II	16′	
35.	III/II	4′	
36.	I/II	16′	
37.	I/II	4′	

Číslo sklopky	Název rejstříku	Stopa	Detail
III. manual (SW), C–c4/c5			
38.	Quintadena	16′	
39.	Flötenprincipal	8′	
40.	Gedackt	8′	
41.	Viola da Gamba	8′	
42.	Vox coelestis	8′	1–2x

43.	Octave	4'	
44.	Nachthorn	4'	
45.	Nasard	2 2/3'	
46.	Syrinx	2'	
47.	Waldflöte	2'	
48.	Terz	1 3/5'	
49.	Sedecima	1'	
50.	Mixtur	1 1/3'	5–7x
51.	Zimbel	1/5'	3x
52.	Oboe	8'	
53.	Clarine	4'	
54.	III	16'	
55.	III	4'	
56.	Tremolo III		

Číslo sklopy	Název rejstříku	Stopa	Detail
Pedal, C–g1			
57.	Principalbass	16'	
58.	Subbass	16'	
59.	Bourdonbass	16'	transmise
60.	Violonbass	16'	transmise
61.	Quintbass	10 2/3'	
62.	Octavbass	8'	
63.	Nachthorn	8'	
64.	Sesquialter	5 1/3'	2x
65.	Choralbass	4'	
66.	Weitprincipal	2'	
67.	Mixtur	2 2/3'	6x
68.	Posaune	16'	

69.	Tromba	8´	
70.	Trompete	4´	extenze
71.	I/P	8´	
72.	II/P	8´	
73.	III/P	8´	
74.	I/P	4´	
75.	III/P	4´	

Pomocná zařízení:

- crescendový válec (nastavitelný)
- žaluzie III. manuálu
- kuželkové vzdušnice
- traktura elektropneumatická³⁵

2.1.3 Varhany v kostele sv. Jana Křtitele v Hlučíně

Roku 1378 opavská knížata Václav a Přemek dovolili majitelům dvora v nedalekém městě Hlučíně darovat šest kop grošů na kapli s novým bočním oltářem a nápisem *Corpolis Christi* (Tělo Kristovo). Roku 1508 pak byla přistavěna kaple sv. Anny a později v letech 1522–1533 došlo k přístavbě kaple sv. Michaela (dnešní Boží hrob) a kaple Panny Marie Egyptské (dnešní boční vchod do kostela), půdorys kostela tak získal tvar kříže. Po požáru z roku 1616 došlo v roce 1736 k přístavbě věže a následně roku 1971 k přístavbě hranolové věže, do které byly zavěšeny tři zvony. Kostel sv. Jana Křtitele prochází mnoha slohy od gotiky přes renesanci až po baroko. Vnitřní prostory kostela byly doplněny roku 2006 replikou barokní varhanní skříně, na které se podílela varhanářská dílna *Kánský-Brachtl* a jejíž tóny zde zaznívají v rámci varhanních festivalů, kterými jsou *Mezinárodní hudební festival Leoše Janáčka*, *Svatováclavský hudební festival* a poprvé v roce 2022 také *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*.

Projekt postavit nové varhany vycházel z koncepce nástrojů druhé poloviny 17. století. Výše zmíněná varhanářská firma *Kánský-Brachtl* podnikla studijní cesty do evropských zemí

³⁵ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-kostele-sv-Vojtecha-v-Opave>

a chtěla vytvořit raně barokní skříň, jejímž vzorem se stal nástroj v kostele Premenenia Pána ve slovenském Pezinku od neznámého stavitele z roku 1662. Při realizaci čerpala firma z umění řemesla doby po třicetileté válce, jelikož všechny dřevěné části nástroje jsou ručně opracované, včetně osmimetrové varhanní skříně a nástroj tak budí dojem restaurovaného starého díla. Varhany o dvou manuálech s pedálem jsou ovládány mechanickou trakturou se zásuvkovými vzdušnicemi.³⁶ Na těchto varhanách se uskuteční druhé kolo letošního ročníku *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena*, které je stylově orientované na hudbu 17. a 18. století.

Dispozice varhan:

Číslo sklopky	Název rejstříku	Stopa	Detail
I. Manuál – Pozitiv, C–f3 = 54 t.			
1.	Copula maior	8′	
2.	Principal	4′	
3.	Flauto amabilis	4′	
4.	Octava	2′	
5.	Quinta	1 1/3′	
6.	Mixtura	1′	
7.	Dulcian	8′	
Tremolo kanálové			

Číslo sklopky	Název rejstříku	Stopa	Detail
II. Manuál – Hauptwerk, C–f3 = 54 t.			
8.	Bordun	16′	
9.	Principal	8′	
10.	Flauta dulcis	8′	
11.	Salicional	8′	
12.	Quintatön	8′	
13.	Octava	4′	

³⁶ *Varhanářská dílna Kánský-Brachtl: Naše nástroje* [online]. Copyright © 2012-2022 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <http://kansky-brachtl.cz/www/nastroje/dispozice/hlucin>

14.	Blockflauta	4'	
15.	Quinta maior	2 2/3'	
16.	Superoctava	2'	
17.	Quinta minor	1 1/3'	
18.	Mixtura	1'	3x
19.	Trompete	8'	

Číslo sklopky	Název rejstříku	Stopa	Detail
Pedal, C–d1 = 27 t.			
20.	Subbass	16'	
21.	Octavbass	8'	
22.	Quintbass	5 1/3'	
23.	Superoctavbass	4'	
24.	Posaune	16'	
Cymbelstern rolničkový			

Spojky
II/P, I/II – přetahovací

2.1.4 Varhany v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě

Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie je největší církevní stavbou a dominantou Horního náměstí v Opavě. Původně farní kostel, na jehož místě kdysi zřejmě existoval románský církevní objekt, dokládá typické rysy slezské cihlové gotiky. Historie tohoto chrámu je spojena s Řádem německých rytířů, který v Opavě působil již od roku 1204. Na konci 13. století byla vybudována masivní hranolová věž, později ve 14. století pak byla postavena vyšší jižní věž. Nejprve byl vystavěn dlouhý vysoký presbytář podepřený masivními oblouky, kolem poloviny 14. století pak bylo dokončeno trojlodí připevněné k věžím. Na popud řádu byla pak postavena předsíň, situována naproti řádové komendě.

Interiér budovy, jež byl zprvu hojně financován za podpory bohatých měšťanů, se od druhé poloviny 16. století začal vyplňovat renesančními malbami a kamennými

náhrobními deskami s postavami zemřelých. Okenní kované mříže a stěny jsou rovněž projevem renesančního slohu. Roku 1689 byla při požáru střechy kostela zničena část interiéru tvořena prvky středověkého rázu, gotické klenby pak byly nahrazeny novým barokním zaklenutím staviteli G. Hausruckerem a J. Zellerem. Po dalším požáru z roku 1758 pokračovaly obnovy kostela, zejména interiér v barokním stylu, za pomoci stavitele J. G. Wenera.

Změnu přinesla přestavba z 18. století, která se nesla v duchu klasicismu. Bylo přestavěno trojlodí kostela a k němu připojena kaple sv. Jana Nepomuckého, jehož obraz je nejstarším zobrazením tohoto světce ve Slezsku. Opavský umělec a štukatér Josef Schubert vytvořil spolu s šesti oltáři pro boční kaple současný hlavní oltář s šesti korintskými sloupy a sochami Nanebevzetí Panny Marie, sv. Alžběty a sv. Jiří. Jeho dílem je také současná klasicistní kazatelna či mramorová křtitelnice s plastikou Křtu Páně v interiéru kostela. Boční lodě chrámu jsou zdobeny obrazy F. I. Leichera, presbytář s devíti obrazy ze života Panny Marie je dílem malíře Ignáce Raaba. Důsledkem konce druhé světové války byl chrám poškozen, následnou rekonstrukcí byla konkatedrála roku 1995 zapsána na seznam národních kulturních památek. O rok později, díky vzniku ostravsko-opavské diecéze, se kostel stal konkatedrálou, tedy druhým biskupským chrámem. Od roku 2014 došlo k dalším rekonstrukcím střechy a jižní věže, v letech 2019–2020 proběhla generální rekonstrukce interiéru i vnější obnovy pláště.³⁷

Z roku 1506 pochází první nepřímá zmínka o varhanách v kostele Nanebevzetí Panny Marie, následná zmínka z roku 1620 dokládá fakta o velikosti varhan, kterou realizoval Stanislav Bartodějský. Tehdejší nejspíš největší varhany českého Slezska a Moravy měly tři manuály s pedálem a šestadvaceti rejstříky. Roku 1670 opavský varhanář Jakub Ryšák instaloval nové dvoumanuálové varhany s pedálem a osmadvaceti rejstříky (viz výše). Jeho syn Ignác Ryšák po požáru z roku 1689 uzavřel smlouvu na opravu varhan roku 1708 s městskou radou a varhany zcela přestavěl, zrestauroval a intonačně upravil, kdy počet rejstříků zredukoval na 27. S úpravami na nich pokračoval Václav Thiel, manžel vdovy po Jakobovi Ryšákovi Kristýny a v druhé polovině 18. století byly postaveny zcela nové varhany, které však byly poškozeny požárem roku 1758. Varhanář a jezuita František Horčíčka pak postavil další dvoumanuálové varhany s 34 znějícími hlasy roku 1780, později přestavené opavským varhanářem Karlem Kuttlerem roku 1836. Zcela nové třímanuálové varhany s pedálem a 31 rejstříky s mechanickou trakturou poté postavila v letech 1893–1894 krnovská firma *Gebrüder*

³⁷ *Turistické informační centrum Opava: Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie* [online]. © 2019 WebActive [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.opava-city.cz/tic/cz/mesto-opava/pamatky-zajimavosti/cirkevni-pamatky/konkatedrala-nanebevzeti-panny-marie.html>

Rieger (viz výše). Varhany byly následně roku 1924 předělány na varhany s pneumatickou trakturou firmou *Rieger* a roku 1957 rozšířeny krnovskou firmou *Rieger-Kloss* na 51 znějících hlasů. Tento královský nástroj byl opět přestavěn v roce 1991, kdy došlo k jeho rozšíření stejnojmennou krnovskou firmou do dnešní podoby, přičemž skříň a řada píšťal pochází ještě z roku 1893. Nyní má nástroj 56 rejstříků s počtem 5381 píšťal, traktura je elektropneumatická, regulace tremola II. a III. manuálu je nastavitelná společným řídicím kmitočtem – potenciometrem, pedál je dvojitě konkávní, radiální dle norem BDO 2000. Na této koncepci se podílel Ing. Bohumil Plánský, intonační úpravy řešil Jan Kostera.³⁸ Na těchto varhanách se v letošním ročníku *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* uskuteční soutěž v improvizaci.

Dispozice varhan Rieger-Kloss, opus 3635:

Číslo sklopky	Název rejstříku	Stopa	Detail
I. manuál (Hlavní stroj), C – a³/a⁴, 58 kláves, 70 tónů			
1.	Principál	16'	
2.	Kryt špičatý	16'	
3.	Principál	8'	
4.	Principál italský	8'	
5.	Flétna dutá	8'	
6.	Flétna trubicová	8'	
7.	Gamba špičatá	8'	
8.	Oktáva	4'	
9.	Flétna zobcová	4'	
10.	Kvinta	2 2/3'	
11.	Oktáva flétnová	2'	
12.	Mixtura velká	2'	5 – 6x
13.	Mixtura malá	1'	4x
14.	Fagot	16'	
15.	Trompeta	8'	
16.	Trompeta	4'	extenze

³⁸ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-konkatedrale-Nanebevzeti-Panny-Marie-v-Opave>

17.	Kornet	2 2/3'	3 – 5x
18.	III/I	16'	
19.	II/I	16'	
20.	III/I	8'	
21.	II/I	8'	
22.	III/I	4'	
23.	II/I	4'	
24.	I	4'	
25.	Zapínač ručních rejstříků		
26.	Vypínač jazyků		

II. manuál (Horní pozitiv), C – a³/a⁴, 58 kláves, 70 tónů			
27.	Kryt dvojitý	8'	
28.	Kvintadena	8'	
29.	Principál	4'	
30.	Roh noční	4'	
31.	Seskvialtera	2 2/3'	3x
32.	Oktáva	2'	
33.	Flétna lesní	2'	
34.	Kvinta špičatá	1 1/3'	
35.	Akuta	1'	4x
36.	Roh křivý	16'	
37.	Šalmaj trubicová	8'	
38.	Tremolo		
39.	II	16'	
40.	III/II	8'	
41.	III/II	4'	
42.	II	4'	
43.	Zvony		g – dis ²

III. manuál (Žaluziový stroj), C – a³/a⁴, 58 kláves, 70 tónů			
44.	Kryt tichý	16'	
45.	Principál	8'	
46.	Kryt dřevěný	8'	
47.	Salicionál	8'	
48.	Vox celestis	8' + 8'	1 – 2x
49.	Oktáva	4'	
50.	Flétna trubicová	4'	
51.	Nasard	2 2/3'	
52.	Kvintadecima	2'	
53.	Tercie	1 3/5'	
54.	Mixtura	1 1/3'	5 – 7x
55.	Dolkán	1'	
56.	Cimbál kvintový	1/2'	3x
57.	Trubka	8'	extenze
58.	Eufon	8'	
59.	Vox humana	8'	
60.	Clairon	4'	
61.	Tremolo		
62.	III	4'	

Pedál C – f¹, 30 kláves i tónů			
63.	Bas akustický	32' + 16'	2x
64.	Principálbás	16'	
65.	Apertabas	16'	
66.	Subbas	16'	
67.	Burdonbas	16'	
68.	Kvintbas	10 2/3'	
69.	Oktávbas	8'	
70.	Flétna basová	8'	
71.	Bas šumivý	1/3'	4 – 5x

72.	Chorálbas	4'	
73.	Mixtura	2'	5 – 7x
74.	Roh noční	2'	
75.	Kontrafagot	32'	
76.	Pozoun	16'	
77.	Fagot	16'	
78.	Trompeta basová	8'	
79.	Klarina	4'	extenze
80.	III/P	8'	
81.	II/P	8'	
82.	I/P	8'	
83.	III/P	4'	
84.	II/P	4'	
85.	I/P	4'	
86.	Zvony		G – dis ¹

Pomocná zařízení:

- Pleno, Tutti
- žaluzie III. Manuálu
- crescendový válec
- 14. jednotlivých vypínačů jazykových hlasů
- 5 vypínačů crescenda, spojek crescenda, 32' z pedálu a 16' z manuálu, mixtur, jazyků dohromady³⁹

2.1.5 Varhany v kostele sv. Ducha v Opavě

Původně gotický kostel sv. Ducha v Opavě, který byl barokizován v letech 1690–1767, má své počátky v roce 1269. Za vlády Lucemburků, kteří připojili k presbytáři hranolovou věž, vznikla pod vysokým chórem krypta, která sloužila jako pohřebiště pro opavská knížata. V období gotiky byla hranolová věž přestavěna, poté k ní roku 1827 umělec Johann Anton

³⁹ PLÁNSKÝ, Bohumil a kolektiv. *Krnov: město královského nástroje*. Krnov: Retis, 2007, str. 134–137. ISBN 978-80-254-0429-4.

Englisch přistavil novogotický nástavec s lucernou. Západní průčelí kostela s předsazenou starší předsíní a s několikaetážovým tvarovaným kulisovým štítem je výsledkem barokní rekonstrukce z 18. toletí. Interiér kostela je zdoben slezskými barokními mistry. Na tehdejších minoritském kůru hrál na varhany v kostele sv. Ducha v letech 1647–1655 při liturgii varhaník Jiří Jandešovský, v přelomu do 18. století zde působil též Masimilian Linder Steva, po roce 1710 se k nim přidal vídeňský skladatel a varhaník Marian Welscher. Od druhé poloviny 18. století se na mších při slavnostech podíleli hudebníci z velkohoštické kapely Ignáce Dominika Chorinského. Dne 28. září roku 1811 vystoupil v rámci liturgie v kostele sv. Ducha zpěvák Alois Fusch spolu s varhaníkem Josefem Schmitzem, kteří si nastudovali Beethovenovu *Mši C dur op. 86*. Při ní byl přítomen sám skladatel, který posléze sám improvizoval na varhany v kostele sv. Ducha (viz výše). Po roce 2000 zde byly instalovány nové varhany, které započaly mnoho varhanních aktivit. Jedná se příkladně o *Mezinárodní varhanní festival barokní hudby*, založený opavským rodákem Tomášem Thonem v roce 2001, který měl trvání sedm let. O rok později, tedy v roce 2002, se na varhanách v kostele sv. Ducha začalo konat druhé soutěžní kolo *Soutěže mladých varhaníků*. V rámci *Mezinárodního hudebního festivalu Janáčkův Máj* zde proběhl varhanní koncert cyklu *Slezské varhany*.

Varhanář Joseph Sebastian Staudinger z Andělské Hory v roce 1761 postavil za 650 zlatých na kůru v kostele sv. Ducha dvoumanuálové varhany s devatenácti rejstříky. Roku 1895 postavila firma *Gebrüder-Rieger, Jägerndorf* varhany, kdy část traktury byla mechanická, část pneumatická a celkový zvuk nebyl příznivý. Z tohoto důvodu byl nástroj nahrazen novými, třímanuálovými varhanami s pedálem pod opusovým číslem 5, které sestavila v letech 2000–2001 krnovská firma *Václava Smolky*, na kterých varhanář Václav Smolka spolupracoval se švýcarským varhanářem Ferdinandem Stemmerem. Jedinečnost nástroje spočívá ve zvuku, v dispozicích i v technické stránce. Má 2422 pístů a 34 znějících hlasů, rejstříková traktura je mechanická a elektrická. Nástroj vychází z barokních dispozic s jihoněmeckými a francouzskými vlivy, využívá historické barokní ladění Werckmeister III.⁴⁰ Letošní ročník uskuteční své druhé soutěžní kolo na dobové replice barokního nástroje v kostele sv. Jana Křtitele v nedalekém Hlučíně (viz výše).

Dispozice varhan Václav Smolka, Opus 5:

⁴⁰ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/opavske-varhany/varhany-v-kostele-sv-Ducha-v-Opave>

Číslo sklopky	Název rejstříku	Stopa	Detail
I. manuál C – a³ (Zadní pozitiv)			
1.	Kryt	8'	
2.	Principál	4'	
3.	Flétna	4'	
4.	Oktáva	2'	
5.	Kvinta	1 1/3'	
6.	Cimbál	1'	4x
7.	Roh křivý	8'	
8.	Tremolo		

II. manuál C – a³ (Hlavní stroj)			
9.	Principál	16'	
10.	Principál	8'	
11.	Flétna	8'	
12.	Roh kamzičí	8'	
13.	Oktáva	4'	
14.	Fugara	4'	
15.	Kvinta	2 2/3'	
16.	Oktáva	2'	
17.	Mixtura	1 1/3'	4 – 5x
18.	Trompeta	8'	
19.	Kornet		4x (od c ¹)

III. manuál C – a³ (Horní stroj)			
20.	Principál	8'	
21.	Salicionál	8'	
22.	Principál	4'	
23.	Flétna	4'	
24.	Nasard	2 2/3'	
25.	Flétna	2'	

26.	Tercie	1 3/5'	
27.	Mixtura	1 1/3'	4x
28.	Hoboj	8'	
29.	Tremolo		

Pedál C – f¹			
30.	Principál	16'	
31.	Subbas	16'	
32.	Oktávbas	8'	
33.	Burdon	8'	
34.	Oktáva	4'	
35.	Flétna	4'	
36.	Pozoun	16'	

Pomocná zařízení:

- Spojky: I/II, III/II, I/P, II/P, III/P
- Paměťové kombinace: 320 (5x64)⁴¹

⁴¹ Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022 [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/opavske-varhany/varhany-v-kostele-sv-Ducha-v-Opave>

3 Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena v Opavě

Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena v Opavě se od svého vzniku v roce 1978 těší velké oblibě u nás i v mezinárodním měřítku. Nutno zmínit, že oproti ostatním varhanním soutěžím na území České republiky je opavská varhanní soutěž jako jediná určena pouze tomuto královskému nástroji. Je pořádána ve dvouletých intervalech vždy v sudých letech v podzimních měsících. Soutěž pořádá statutární město Opava ve spolupráci s Církevní konzervatoří Německého řádu v Opavě. Projekt se uskutečňuje za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a za účasti Nadace Český hudební fond (dále Nadace ČHF). Na realizaci soutěže se v průběhu let vystřídal několik organizací. Byl tomu například Městský národní výbor v Krnově, Didabit – vzdělávací a kulturní centrum Opava, Matice slezská, Breda Holding, a.s., Sdružení pro umění a výchovu Talent v Ostravě, ostravská Lidová konzervatoř, Umělecký závod na stavbu varhan, Varhany Krnov a Církevní střední varhanická škola (v současnosti Církevní konzervatoř Německého řádu v Opavě).⁴²

Soutěž prošla za řadu let mnoha organizačními změnami, jak v záležitostech týkajících se organizace soutěže, tak v samotném názvu soutěže. V úvodní části této kapitoly se práce nejprve zaměří na historii samotné soutěže, následující podkapitoly pak přiblíží jednotlivé soutěžní ročníky, ve kterých se práce bude zabývat zmíněnými změnami v organizaci soutěže, v názvech soutěže, podmínkami účasti a v neposlední řadě laureáty a významnými porotci jednotlivých ročníků. V některých kapitolách také práce věnuje pár řádků hodnotícím příspěvkům významných porotců, organizátorům či laureátům soutěže, kteří se daných ročníku účastnili a mohli tak nahlédnout do nitra této úspěšné soutěže. V této části práce také nastíní letošní jednadvacátý ročník soutěže, který se uskuteční v říjnu tohoto roku. Závěrečná podkapitola této části je věnována významným porotcům, kteří se účastnili některých ročníků *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* a blíže přiblíží jejich osobnosti.

3.1 Historie soutěže

Roku 1973, při příležitosti stého výročí působení *Uměleckého závodu na stavbu varhan, Varhany Krnov (Rieger-Kloss)*, se v prostorách Slezského zemského muzea v Opavě uskutečnila výstava s názvem *Krnovské varhany*, která představila návštěvníkům historii i aktuální stav výroby varhan. Výstava se konala pod záštitou muzikologického oddělení

⁴² *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 5.

Slezského zemského muzea v Opavě. V prostorách muzea byly vystaveny nové třímanuálové varhany s třiceti devíti znějícími rejstříky, které vyrobili krnovští varhanáři pro bratislavskou konzervatoř. Tento nový nástroj byl použit pro varhanní festival celostátního významu, který se konal jako součást XVI. ročníku multižánrového festivalu *Bezručova Opava* v průběhu dvou měsíců, a to září a října roku 1973. Na nové varhany měli možnost zahrát pedagogové českých a slovenských vysokých uměleckých škol a konzervatoří.

Tato událost započala další opavské varhanní aktivity ve formě pravidelných koncertů, které roku 1978 vyvrcholily v prostorách tehdejší síně Městského domu kultury Petra Bezruče (dnes Knihovna Petra Bezruče) v konání pravidelné prestižní *Soutěže mladých varhaníků*. Soutěž se konala na nově postavených varhanách *Rieger-Kloss Opus 3485* z roku 1978 a začala se tak psát nová kapitola opavského hudebního, konkrétně varhanního života.

Doba kolem roku 1978 nebyla příliš příznivá pro rozvoj varhanní soutěže, jelikož varhanní hudba se provozovala jen v rámci liturgie v chrámech a koncertní produkce se v těchto sakrálních prostorech nekonaly. Základní impulz tak v rámci pevného organizačního a technického zázemí k provozování soutěže byl uskutečněn v rámci spojení tří slezských měst – Ostravy, Krnova a Opavy. Konkrétně se jednalo o spojení opavského Městského domu kultury Petra Bezruče, krnovského Uměleckého závodu na stavbu varhan, Varhany Krnov a ostravské Lidové konzervatoře. Soutěž iniciovala Lidová konzervatoř v Ostravě při Městském kulturním středisku. Toto spojení tak započalo pravidelnost v konání varhanní soutěže.⁴³

„Můj bývalý absolvent Aleš Rybka z Klimkovic mě seznámil se svým úmyslem docílit postavení nových koncertních varhan v Městském domě kultury Petra Bezruče v Opavě a založit tam Soutěž mladých varhaníků. Jeho iniciativa mě velice zaujala. Účastnila jsem se řady jednání na opavské radnici a v krnovském závodě Rieger-Kloss a výsledkem byly třímanuálové varhany a první ročník Soutěže mladých varhaníků v roce 1978.“⁴⁴

Takto na začátky soutěže vzpomíná v jubilejní brožuře u příležitosti čtyřicátého výročí opavské varhanní soutěže Alena Veselá, která byla několikrát členkou soutěžní poroty, zároveň předsedkyní prvního až pátého ročníku soutěže. Spolu s Alenou Veselou je nutno zmínit další osoby, které stály u zrodu soutěže a podíleli se na jejích počátcích. Byl tomu výše zmíněný Aleš

⁴³ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 4.

⁴⁴ Tamtéž, s. 18.

Rybka, klavíristka a pedagožka paní Ingeborg Vysloužilová a v neposlední řadě varhaník a muzikolog Jiří Čech.⁴⁵

3.2 Přehled jednotlivých soutěžních ročníků

Následující podkapitoly představí jednotlivé ročníky *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* v Opavě od roku 1978 až po současný jednadvacátý ročník.

I. ročník

Roku 1978 se konal první ročník *Soutěže mladých varhaníků*. Jako vstup do soutěže se kandidátům a opavskému publiku v rámci zahajovacího koncertu předvedla tehdejší devítičlenná porota. Každý další ročník pak byl vždy zahájen koncertem laureátů předešlých ročníků a ukončen koncertem vítězů ročníku stávajícího.

Od vstupního prvního ročníku do VI. ročníku probíhala soutěž ve dvou kategoriích systémem dvou soutěžních kol. Horní věkový limit těchto ročníků byl stanoven na 26 let ke dni zahájení soutěže. První kategorie byla určena žákům českých a slovenských Lidových škol umění (dále LŠU), současně ZUŠ a lidových konzervatoří, druhá z kategorií pak byla určena českým i slovenským studentům a absolventům státních konzervatoří.

V rámci soutěže probíhaly rovněž konzultace jednotlivých porotců s účastníky soutěže, v nichž byly rozebírány jejich soutěžní výkony. Spolu s předsedkyní Alenou Veselou byly členy poroty Milan Šlechta z pražské AMU, Bohumil Plánský, Vladimír Svatoš či slovenská varhanice Irma Skuhrová. Vítězem první kategorie se stal Stanislav Novák z pražské LŠU, první cenu v druhé kategorii získal Jan Kalfus a Cenu ČHF Tomáš Thon za nejlepší interpretaci Ebenových třech chorálů z cyklu *10 chorálních předeher*. Další Cenu ČHF získal Aleš Bárta, Ivo Bartoš a Irena Chřibková.⁴⁶

II. ročník

V roce 1980 usedla do čela poroty opět Alena Veselá spolu s kolegy Vratislavem Bělským, Janem Horou či slovenským rodákem Ferdinandem Klindou. Nechyběla také Slovenska Irma Skuhrová z bratislavské konzervatoře, Karel Pokora z konzervatoře v Kroměříži či Bohumil Plánský z Uměleckého závodu na stavbu varhan, Krnov. Celkově měla soutěžní porota deset členů. Změna v organizaci neproběhla, soutěžilo se opět ve dvou

⁴⁵ Osobní rozhovor s PhDr. Jiřím Čechem, Ph.D., 26. 1. 2022, Opava.

⁴⁶ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 5.

kategoriích. Cenu první kategorie získala spolu s Cenou ČHF za nejlepší interpretaci skladby Petra Ebena *Moto ostinato* z cyklu *Nedělní hudba* Michaela Schindlerová z LŠU v Olomouci, žačka Karla Pokory. Vítězem druhé kategorie a rovněž vítězem Ceny ČHF za nejlepší interpretaci skladby Klementa Slavického *Invokace* se stal slovenský nadějný varhaník Martin Hanzel z bratislavské konzervatoře, student Army Skuhrové.⁴⁷

III. ročník

V roce 1982 se konal třetí ročník *Soutěže mladých varhaníků*. V tomto ročníku se soutěž rozšířila o nepovinnou soutěžní disciplínu, tvůrčí improvizaci. Tu získal v první kategorii Robert Hugo z pražské LŠU, žák Petra Sovadina, v druhé kategorii tuto cenu získal Vladimír Roubal z konzervatoře v Plzni, student Jitky Chaloupkové.

Posluchači mohli v repertoáru soutěžních skladeb slyšet několik Ebenových skladeb, konkrétně tomu byla skladba *Malá chorální partita*, za kterou obdržela Marie Steuerová Cenu ČHF za nejlepší interpretaci v první kategorii. Změna se nekonala ani v obsazení soutěžní poroty, kde předsedkyní byla opět Alena Veselá, počet jejích členů byl deset.

IV. ročník

Čtvrtý ročník *Soutěže mladých varhaníků* se konal roku 1984. Ke změnám nedošlo jak v organizaci soutěže, tak ani v sestavení soutěžní poroty. První cenu první kategorie získala Iveta Vlčková z LŠU Žerotín v Olomouci, žačka Melánie Pustějovské, která obdržela rovněž Cenu ČHF za nejlepší interpretaci skladby Otmara Máchy *Svatební toccata*. V druhé kategorii byly uděleny dvě ceny za improvizaci posluchačům učitele pražské konzervatoře Jaroslava Vodrážky. Monika Bucková získala v druhé kategorii Cenu Slovenského hudebního fondu (dále SHF) za interpretaci skladby *Preludium a dvojitá fuga cis moll* autora Jána Zimmera. Cenu ČHF v této kategorii získala Lenka Uhlířová, která se předvedla Ebenovou skladbou *Finale* z cyklu *Nedělní hudba*.⁴⁸

V. ročník

Roku 1986 se uskutečnil pátý ročník *Soutěže mladých varhaníků*. Soutěž se začala více dostávat do povědomí a přibyl zájem o soutěž také ze zahraničí. Záštitu nad pořádáním převzalo

⁴⁷ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 50.

⁴⁸ Tamtéž, s. 53.

spolu s Ministerstvem kultury ČSR i Ministerstvo školství ČSR i SSR. V porotě tohoto ročníku usedl poprvé od počátku trvání soutěže i zahraniční varhaník, a to profesor *Akademie Muzyczne im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku*, Waclaw Kubicki. Zahraniční porotci poté zajistili soutěži její mezinárodní účast. V rámci pátého ročníku soutěže proběhla také v prostorách Městského domu kultury Petra Bezruče v Opavě vernisáž výstavy *Uměleckého závodu na stavbu varhan, Varhany Krnov*, jejímž hlavním cílem bylo poukázat na vývojové trendy ve varhanářství u nás i v zahraničí.⁴⁹

V rámci pátého ročníku zaznělo Ebenovo dílo složené speciálně pro soutěž, konkrétně třetí interludium, které následně iniciovalo zkomponování varhanního cyklu *Momenti d'organo*, jehož výtisk s věnováním daroval skladatel iniciátorovy soutěže, Jiřímu Čechovi (viz příloha č. 2). Petr Eben pak napsal vzkaz všem účastníkům soutěže, kteří měli toto dílo hrát (viz příloha č. 3).

Novinkou pro tento ročník bylo udělení ceny pro nejmladšího účastníka dosavadních ročníků, a to třináctiletého nadějného studenta varhan LŠU v Ostravě Lukáše Curyla, žáka Jany Tomíčkové. Cena za improvizaci nebyla udělena v žádné ze dvou kategorií, mezi laureáty první kategorie patřila Jana Floriánová z LŠU v Brně, Jana Kuchtová z LŠU Jaroslava Kvapila v Brně či Peter Trnka z LŠU v Bratislavě. Laureátem druhé kategorie se stal Petr Kolář z Konzervatoře Brno, Pavel Maňásek z Konzervatoře Kroměříž, Blanka Soumarová z Pražské konzervatoře či Drahomíra Chvátalová z Pražské konzervatoře. Cenu SHF získala Monika Bucková za nejlepší interpretaci skladby Andreje Očenáše *Organové pastely*, Cenu CHF získal Pavel Maňásek za nejlepší interpretaci Ebenova díla *Finale* z cyklu *Nedělní hudba*. V tomto ročníku byla porota rozdělena do dvou kategorií, v porotě první kategorie bylo deset členů, v porotě druhé kategorie celých čtrnáct hodnotících.⁵⁰

VI. ročník

V roce 1988 byla *Soutěž mladých varhaníků* obohacena o nový koncertní nástroj krnovské firmy *Rieger-Kloss* s opusovým číslem 3600. Část programu se tak přesunula do síně nově renovovaného kostela sv. Ducha v Krnově. Mladí žáci výtvarného oboru opavské LŠU si pro interprety, porotce i čestné hosty připravili umělecké grafiky inspirované varhanní

⁴⁹ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 6.

⁵⁰ Tamtéž, s. 54.

tematikou. Nechyběl ani zahajovací a závěrečný koncert laureátů, který se setkal s obrovským ohlasem.

Diváci mohli slyšet mimo jiné skladby Petra Ebena či Jána Zimmera nebo Zdeňka Pololánika. První cenu a zároveň Cenu ČHF získala Iveta Vlčková z olomoucké LŠU Žerotín za Ebenovu skladbu *Hommage à Dietrich Buxtehude*. Předsedou poroty byl pro tento ročník jmenován přípravným výborem Milan Šlechta, profesor pražské AMU, s kolegy Kamilou Klugarovou, Irmou Skuhrovou či slovenským rodákem Jánem Vladimírem Michalkem. Celkový počet porotců se oproti předchozímu ročníku snížil na osm členů.⁵¹

VII. ročník

Drobnou změnu v organizaci přinesl sedmý ročník *Soutěže mladých varhaníků*, který se konal roku 1990. Druhá soutěžní kategorie byla obohacena o dvě skupiny: do první skupiny byli zařazeni žáci prvních až čtvrtých ročníků státních konzervatoří, do druhé skupiny žáci pátých a šestých ročníků konzervatoří včetně jejich absolventů.

Díky polistopadové situaci v roce 1989 mohla být soutěž rozšířena o zahraniční interprety. Soutěž otevřela velmi vážená francouzská varhanní umělkyně skotského původu Susan Landale, jejíž vystoupení se v Opavě setkalo s velkým ohlasem. V programu představila díla významných českých i světových skladatelů 20. století, mimo jiné uvedla premiéru první části z cyklu *Biblických tanců* skladatele Petra Ebena.

Předsedou poroty se stal slovenský varhaník Ferdinand Klinda, který spolu s Janem Horou, Melánií Pustějovskou, Zdeňkem Nováčkem či Imrichem Szabó z bratislavské konzervatoře hodnotili výkony účastníků soutěže; členů poroty bylo celkem devět. Jediným soutěžícím, který získal cenu za improvizaci, byl Pavel Černý z Pražské konzervatoře, posluchač Jaroslava Vodrážky. Cenu ČHF získala v první kategorii Olga Bučková za interpretaci Ebenovy skladby *Chorální fantazie II Svatý Václave* a v druhé kategorii Michaela Vlčková za Ebenovu skladbu *Laudes* z IV. části cyklu *Laudes*.⁵²

VIII. ročník

Také osmý ročník soutěže, konaný v roce 1992, přivítal zahraničního hosta, kterým byla tentokrát maďarská umělkyně Zsuzsi Elekes. Ta nejenom že usedla v soutěžní porotě

⁵¹ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 6.

⁵² Tamtéž, s. 57.

a hodnotila výkony soutěžících, ale svým varhanním recitálem v sakrálním prostoru opavského chrámu Nanebevzetí Panny Marie vyvrcholila slavnostní zahájení soutěže.

Maďarku v porotě doplnila opět předsedkyně Alena Veselá, která společně se svými dalšími kolegy v prostorách tohoto chrámu hodnotila výkony soutěžících. Soutěžní porota byla rozdělena do skupin dle soutěžících, a to na porotu první kategorie, druhé kategorie první skupiny a druhé kategorie skupiny druhé. V každé skupině porotců bylo pět členů. Mezi laureáty tohoto ročníku patřila Monika Melcová, Jana Slimáčková s cenou za nejlepší interpretaci Ebenovy skladby *Valpružina noc* z cyklu *Faust*, Marta Tadiálová za interpretaci skladby *Reminiscentio supra F. X. Zomb* skladatele Jozefa Podprockého či Lenka Gajdošová, která získala Cenu ČHF za interpretaci skladby *Svatební toccata* Otmara Máchy. Tyto varhanice doplnili laureáti Petr Rajnoha, který získal druhou cenu v druhé kategorii, David Krupa s cenou za improvizaci a Jakub Janšta či Lukáš Vedl s třetí cenou v první kategorii.⁵³

IX. ročník

Počet zájemců o *Soutěž mladých varhaníků* stále rostl a devátý ročník konaný roku 1994 přivítal v Opavě přes šedesát mladých nadějných účastníků. Zájem o účast v soutěži rostl jednak s rozšířením konzervatoří na našem území a jednak s volnějším výběrem repertoáru soutěže.

Devátý ročník soutěže přivítal mimo jiné francouzského varhaníka a profesora varhan Katedrální školy v Dijonu, Sylvaina Pluyauta, který hodnotil improvizální výkony účastníků druhé kategorie. Sám také improvizoval na svá, i na témata kolegů porotců. V porotě usedl také laureát prvního ročníku soutěže Tomáš Thon, též profesor Univerzity Palackého v Olomouci Petr Planý, Jan Hora či Václav Uhlíř. Porota byla tentokrát rozdělena na dvě skupiny po sedmi jejich členech, z nichž jedna hodnotila první kategorii a druhá hodnotila soutěžní kategorii druhou.

Z ostravské Lidové konzervatoře získal pod vedením varhaníka Jiřího Čecha první cenu v první kategorii Radek Mazgaj, který rovněž získal Cenu Nadace ČHF za interpretaci Ebenovy skladby *A Festive Voluntary*. V druhé kategorii první skupiny zvítězil Tomáš Flégr z Pražské konzervatoře, studující pod vedením Jana Hory, který zároveň obdržel Cenu Nadace ČHF za

⁵³ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 58.

interpretaci skladby *Fantazie č. 1 d moll, op. 32* autora Miloslava Kabeláče. První cenu druhé skupiny druhé kategorie získala Daniela Kadlecová, rovněž studentka Jana Hory.⁵⁴

X. ročník

Jubilejní desátý ročník *Soutěže mladých varhaníků*, který se konal roku 1996, se setkal s mimořádnou účastí v počtu přihlášených. Nově přinesl změnu v organizaci soutěže, kdy byly dvě dosavadní kategorie rozšířeny o třetí. Ta byla se současnými studenty a absolventy pátých a šestých ročníků českých a slovenských konzervatoří obohacena o studenty vysokých uměleckých škol na území České a Slovenské republiky.

Hostem a zároveň porotcem tohoto ročníku se stal britský varhaník a cembalista Douglas Hollick, který ve svém varhanním repertoáru divákům v opavské kapli Povýšení sv. Kříže předvedl stylově čistou dobovou interpretaci barokních klávesových kompozic významných autorů Francie či Anglie. V hodnocení soutěžících ho doplnil například Josef Popelka z pražské konzervatoře, který byl předsedou poroty první kategorie, dále Jiří Čech z ostravské Janáčkovy konzervatoře, Jan Kalfus či Jitka Chaloupková z konzervatoře v Českých Budějovicích.

Proběhl opět koncert laureátů, který měl svou reprízu v polské Raciborzi. Laureátský titul získala například Marcela Hanáčková, která obdržela spolu s první cenou třetí kategorie i Cenu Nadace ČHF za interpretaci skladby *Touha po smrti* z cyklu *Job* Petra Ebena, studentka Tomáše Thona. První cenu druhé kategorie a Cenu Nadace ČHF získal také Petr Čech, student Tomáše Thona z Janáčkovy konzervatoře v Ostravě za Ebenovu skladbu *Mutationes*. V první kategorii získal cenu za improvizaci Tomáš Ibrmajer ze ZUŠ v Brně, žák Hany Bartošové.⁵⁵

XI. ročník

Roku 1989 soutěž navázala díky členu poroty Romanu Peruckému z *Akademie muzyczne* v polském Gdaňsku kontakt s pořadatelem polského *Mezinárodního varhanního festivalu v Oliwě*, na kterém vítězka III. kategorie Bernadetta Šuňavská vystoupila roku 1999.

Poprvé za trvání soutěže byla udělena cena BREDA pro absolutního vítěze II. a III. kategorie, kterou získala Bernadetta Šuňavská pod vedením Ferdinanda Klindy z bratislavské Vysoké školy múzických umění. Ta zároveň získala i Cenu Nadace ČHF za předvedení skladby

⁵⁴ Tamtéž, s. 60.

⁵⁵ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 7.

Passacaglia quasi toccata sul téma B-A-C-H Miloše Sokoly. Mezi další laureáty patřila též Daniela Feltová, která získala první cenu druhé kategorie a zároveň Cenu Nadace ČHF za Ebenovu skladbu *A festive Voluntary*, v první kategorii získaly třetí cenu Martina Fialová či Marie Jelínková, obě žačky Hany Bartošové ze ZUŠ Jaroslava Kvapila v Brně.

V porotě mimo jiné usedl laureát prvního ročníku první kategorie a zároveň opavský rodák Tomáš Thon, předsedou poroty II. a III. kategorie byl výše zmíněný Ferdinand Klinda, další členové soutěžní poroty se stali Jan Hora či Alena Veselá z Brna. Celkový počet porotců pro první kategorii byl pět, druhou a třetí soutěžní kategorii hodnotila sedmičlenná porota.⁵⁶

XII. ročník

V říjnu roku 2000 se uskutečnil další ročník opavské soutěže varhaníků, ve kterém usedli v porotě opět významné mezinárodní osobnosti. Jedním z nich byl například švýcarský varhaník a skladatel Guy Bovet, který vystoupil v prostorách konkatedrály Nanebevzetí Panny Marie se svým repertoárem. Na jeho programu zazněly skladby jeho vlastní tvorby či varhanní transkripce pohádkového baletu *Má matka husa* skladatele Maurice Ravela, při kterém se setkal s velkým ohlasem početného publika. V mezinárodním členství poroty ho doplnil polský varhaník Julian Gembalski, Maďarka Zsuzsa Elekes a slovenský varhaník Ferdinand Klinda.

Mezi účastníky třetí kategorie poprvé soutěžili také mezinárodní osobnosti, například Konstantin Volostnov z Čajkovského konzervatoře v Moskvě. Konstantin Volostnov získal druhou cenu pod vedením svého učitele Alexeie Shmitova a zároveň Cenu Nadace ČHF za nejlepší interpretaci skladby Petra Ebena *Touha po smrti a Naplnění života* z cyklu *Job*.

Od tohoto ročníku již pravidelně vystoupil laureát první ceny se svým recitálovým vystoupením. V první kategorii tomu byla Jarmila Bezecná ze ZUŠ ve Frýdku-Místku, která také získala Cenu Nadace ČHF za Ebenovo dílo *Momenti d'organo*, v druhé kategorii zvítězila Linda Sítková a ženské vítězné trio doplnila s první cenou třetí kategorie Stanislava Dřevíkovská. Cenu za improvizaci získali Martin Kubát, Přemysl Kšica a Petr Vlasatý.⁵⁷

XIII. ročník

Roku 2002 se konal již třináctý ročník *Soutěže mladých varhaníků*. Varhanářská firma Václava Smolky *Varhany Krnov* představila roku 2000 zcela nové varhany, které byly

⁵⁶ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 62.

⁵⁷ Tamtéž, s. 63.

instalovány v opavském minoritském chrámu sv. Ducha. Jedná se o specifický třímanuálový nástroj s pedálem, který vychází ze zvukové charakteristiky barokních varhan s jihoněmeckými a francouzskými vlivy. Nástroj využívá barokní ladění *Werckmeister III*. Tónová traktura varhan je mechanická, rejstříková traktura mechanická a elektrická (viz výše).

Díky tomuto novému nástroji se třináctý ročník soutěže v roce 2002 setkal s jistými změnami jak v soutěžním programu, tak v organizaci soutěže. Současný soutěžní dvoukolový systém byl rozšířen na systém tříkolový. Repertoár druhého soutěžního kola zahrnoval výběr z varhanních skladeb barokního skladatele J. S. Bacha, avšak na programu zazněly i barokní skladby českých, francouzských, německých, italských či španělských skladatelů.

Barokní podtón tohoto ročníku inicioval založení *Mezinárodního varhanního festivalu barokní hudby*, kterého se zhostila *Umělecká agentura* opavského varhaníka a rovněž laureáta prvního ročníku *Soutěže mladých varhaníků*, Tomáše Thona. Festival, který se již nekoná, probíhal vždy v květnovém termínu. Na programu festivalu vystoupili významní skladatelé evropských zemí i zámoří, kteří přiblížili varhanní hudbu svých regionů.

První a zároveň vyřazovací kolo soutěže se konalo na krnovských varhanách *Rieger-Kloss* v obřadní síni Městského domu kultury Petra Bezruče. Povinnými skladbami soutěžního programu byl výběr jedné skladby z Bachových chorálních trií a výběr částí ze suitových cyklů francouzských autorů 20. století Jehana Alaina a Jeana Langlaise.

Finální kolo se konalo poprvé v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie, při kterém zazněla povinná skladba Bohuslava Martinů *Vigilie H 382*. Mezi další skladby soutěžních propozic patřil výběr z cyklů francouzských a německých autorů romantismu a z cyklů a skladeb českých autorů psaných po druhé světové válce. Poprvé byla při příležitosti tohoto ročníku zavedena Cena Nadace Bohuslava Martinů, kterou získala právě za zmíněnou skladbu *Vigilie* Marcela Hanáčková z brněnské Janáčkovy akademie múzických umění (dále JAMU) pod vedením Kamily Klugarové.

V rámci soutěže vystoupila skotská varhanice Susan Landale se svým recitálem s výběrem francouzských a belgických autorů 19. a 20. století, která byla členkou soutěžní poroty spolu s dalšími významnými jmény jako Józefem Serafinem z Polska, předsedou Jaroslavem Tůmou či slovenským Imrichem Szabó.⁵⁸

XIV. ročník

⁵⁸ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 64.

Roku 2004 se konal již čtrnáctý ročník úspěšné opavské varhanní soutěže. Rodina skladatele Petra Ebena dala souhlas organizačnímu výboru přidat jméno skladatele k názvu této významné soutěže a podtitul tohoto ročníku dostal již název *Mezinárodní soutěž mladých varhaníků 2004 – Soutěž Petra Ebena*, který už podruhé navštívil město Opavu (poprvé tomu bylo při příležitosti jeho životního jubilea sedmdesáti let, kdy byl hostem multižánrového festivalu *Bezručova Opava* roku 1999). Před zahájením tohoto ročníku soutěže se uskutečnila vernisáž na skladatelovu počest v Městském domě kultury Petra Bezruče s názvem *Petr Eben – poutník labyrintem světa a rájem hudby*, kterou představila Kateřina Vondrovicová. Autorka se nechala inspirovat Ebenovým varhanním cyklem na téma knihy Jana Amose Komenského *Labyrint světa a ráj srdce*, jež zazněl v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie.

Pozvánku na tento významný ročník přijal i syn Petra Ebena Marek Eben, který svým uměleckým přednesem vybraných pasáží z Komenského knihy proložil hudební interpretaci opavského varhaníka Tomáše Thona.⁵⁹

Vítězem první kategorie se stal Jan Rotrekl, posluchač Ireny Chřibkové, Cenu Nadace ČHF za interpretaci Ebenova díla *A festive Voluntary* získala spolu s druhou cenou první kategorie Barbora Scholleová ze ZUŠ v Pardubicích, žačka Jiřího Kožnara. V druhé soutěžní kategorii zvítězil Pavel Svoboda, který rovněž obdržel Cenu Nadace ČHF za dílo *Campanae gloriosae* Petra Ebena, za skladatelův cyklus *Biblické tance* získala Maria Mokhova z Ruska první cenu třetí kategorie a rovněž Cenu Nadace ČHF. Mezinárodní porotu tvořily opět významné osobnosti varhanního světa jako Józef Serafin z Polska, Stephan Farr z Velké Británie, Zygmunt Antonik z polských Katowic, českou část poroty tvořil Jiří Čech, Lukáš Kubenka, Josef Rafaja či Irena Chřibková.⁶⁰

XV. ročník

Mezinárodní soutěž mladých varhaníků v roce 2006 zařadila nově do soutěžních povinných skladeb díla Petra Ebena. V prvních a finálních soutěžních kolech druhé a třetí kategorie zazněly skladby nebo výběry z cyklů autora, v improvizaci druhé a třetí kategorie byla zvolena témata z Ebenových nevarhanních skladeb. Třetí kategorie se navíc mohla těšit stále většímu mezinárodnímu zájmu, kterého se nyní účastnilo čtyřicet soutěžících ze tří

⁵⁹ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 8.

⁶⁰ Tamtéž, s.65.

kontinentů. Nově byla také od tohoto ročníku pravidelně udělována prémie Nadace ČHF za předvedená díla Petra Ebena v soutěžním finále.

První cenu třetí kategorie získal Arfinn Tobiassen z Velké Británie pod vedením Susan Landale, druhou cenu polský Stanisław Pielczyk pod vedením Juliana Gembalskiho, který také získal Cenu Nadace ČHF za Ebenovu skladbu *A Festive Voluntary* a rovněž cenu za improvizaci, mezinárodní vítězné trio doplnil Maďar Balázs Szabó s třetí cenou. Mezi české laureáty patřil Marek Kozák s cenou za improvizaci, Pavla Nešverová s první cenou v první kategorii, Pavel Svoboda s třetí cenou druhé kategorie či Jan Šprta s druhou cenou druhé kategorie. V porotě pro první a druhou kategorii usedl Jan Kalfus z Prahy, Magdalena Czajka z polské Varšavy, Jitka Chaloupková z Českých Budějovic nebo Tomáš Thon z Opavy. Porota pro druhou soutěžní kategorii měla mimo české osazenstvo, kterým byl Jan Hora, Věra Heřmanová a Tomáš Thon také mezinárodní členství, konkrétně hodnotil účastníky polský Julian Gembalski, Belgičan Jan Vermeire či varhaník Martin Sander z Německa.⁶¹

XVI. ročník

Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena – Soutěž mladých varhaníků Opava 2008 se uskutečnila v termínu od 11. – 25. října roku 2008. Jako poctu Petru Ebenovi, který zemřel 24. října roku 2007, byla i koncipována dramaturgie úvodního koncertního večera v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie s názvem *Musica antica e moderna*. Posluchači měli možnost připomenout si díla nejen z varhanní tvorby skladatele, ale též z jeho vokální tvorby, konkrétně několik zpěvů gregoriánského chorálu v podání uměleckého souboru *Schola Gregoriana Pragensis*, jež vede druhý syn skladatele Petra Ebena, hudebník David Eben.⁶²

Horní věková hranice první a třetí kategorie byla limitována opět 26 let, věková hranice druhé kategorie byla 19 let. První dvoukolová kategorie byla určena účastníkům nestudujícím varhanní obor na školách s profesionálním zaměřením (typu konzervatoří, středních hudebních škol, vysokých hudebních škol apod.). Druhá dvoukolová kategorie byla otevřena kandidátům ze všech zemí s profesionální formací v oboru Hry na varhany jako třetí kategorie, ta však na rozdíl od druhé kategorie měla tři soutěžní kola. Soutěž prvních dvou kategorií se konala na nástroji v Knihovně Petra Bezruče v Opavě stejně jako první kolo třetí kategorie, druhé kolo

⁶¹ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 66–67.

⁶² Tamtéž, s. 8.

třetí kategorie se konalo v chrámu sv. Ducha, třetí kolo v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie.

V porotě usedly opět významné osobnosti varhanních pedagogů a interpretů, mezi které patřil například předseda poroty první a druhé kategorie Petr Rajnoha. Dalšími členy poroty byli Petr Čech, Marek Vrábel ze Slovenska, Józef Serafin z Polska či opavský rodák Tomáš Thon. Předsedou pro druhou kategorii byl norský varhaník Halgeir Schiager, který je s osobou Petra Ebena nejvíce spojován, jelikož s ním spolupracoval při nahrávání autorova kompletního varhanního díla na CD. Norský hudebník v průběhu soutěže rovněž přispěl svým varhanním recitálem.

Mezi povinné skladby prvního kola první kategorie patřilo dílo Ditricha Buxtehudeho a jeho chorálová předehra *Nun bitten wir den heiligen Geist, BuxWV 209*, také chorálová předehra J. S. Bacha *Der Tag, der ist so freudenreich, BWV 605*. Ve druhém kole zazněly také skladby nebo výběry z cyklů Petra Ebena. Třetí kategorie měla ve výběru doporučených skladeb mimo jiné díla německého varhanního skladatele Maxe Regera či belgicko-francouzského skladatele Césara Francka.⁶³

Cenu za varhanní interpretaci a první cenu třetí kategorie získal Marek Kozák z Janáčkovy konzervatoře a Gymnázia v Ostravě, Prémii Nadace ČHF za nejlepší provedení Ebenovy skladby *Laudes I, II, IV* získal maďarský student akademie v Budapešti Balázs Szabó. Vítězka druhé kategorie Petra Kujalová spolu s vítězkou první kategorie Věrou Jelínkovou získaly rovněž Prémii Nadace ČHF za Ebenovy skladby.⁶⁴

XVII. ročník

Změnu v organizaci přinesl *XVII. ročník Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena Opava 2010*, jelikož se konal pouze v jedné kategorii. Ta byla však rozšířena o věkovou hranici s horním limitem stanoveným na třicet let v den zahájení soutěže. Soutěžní kola probíhala opět na třech nástrojích: v sále Knihovny Petra Bezruče, v chrámu sv. Ducha a v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě. Ročník se konal ve dnech od 24. do 30. října a do Opavy se sjelo téměř čtyřicet mladých varhaníků včetně mezinárodních improvizátorů z Evropy i Asie.

Program byl zahájen varhanním recitálem polského umělce Józefa Serafina v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v den třetího výročí smrti Petra Ebena 24. října, kde

⁶³ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena.: Soutěž mladých varhaníků Opava 2008*. XVI.. Opava: Statutární město Opava, 2007, s. 4–7.

⁶⁴ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. XVII.. Opava: Statutární město Opava, 2010, s. 10.

rovněž proběhl poslední den soutěže závěrečný koncert vítězů sedmnáctého ročníku. V soutěžním repertoáru veřejnost mohla slyšet mimo jiné výběr z Bachova díla, *Fugu II.* z cyklu *6 Fug na jméno BACH, op. 60* skladatele Roberta Schumanna, *I. Praeludium durch alle Tonarten, op. 39* od L. van Beethovena či výběr z díla Petra Ebena.

Soutěžní program hodnotila opět početná porota s významným obsazením v čele se slovenským předsedou Ferdinandem Klindou jako například Irena Chřibková, Věra Heřmanová, z mezinárodní účasti francouzská Susan Landale, německý varhaník Johannes Geffert či výše zmíněný Józef Serafin. Soutěžní porotu zaujal mimořádný výkon osmadvacetileté lotyšské varhanice Liene Andreta Kalnciema, která spolu s první cenou získala rovněž *Cenu Nadace ČHF*. Druhou cenu získal Přemysl Kšica současně s cenou za improvizaci, třetí místo obsadil maďarský mladý devatenáctiletý varhaník Péter Dobszay.

„Kontinuita sedmnácti ročníků opavské Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena svědčí o tom, že se měření interpretačních dovedností mladých varhanních talentů stalo pravidelně ve dvouletých časových intervalech už tradiční součástí nejen kulturního dění v naší slezské metropoli, ale i nosným základem rozvoje varhanní kultury v mezinárodním kontextu.“ Těmito slovy shrnul sedmnáctý ročník soutěže organizátor a dramaturg městských kulturních akcí Petr Rotrekl.⁶⁵

XVIII. ročník

Osmnáctý ročník soutěže se konal s dvouletým zpožděním, jelikož roku 2012 se organizační výbor soutěže setkal s jistými problémy, které by nepřispěly ke zdárnému průběhu tohoto ročníku. *XVIII. ročník Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena Opava* se tedy konal až v roce 2014. Soutěžní klání zahájil profesor varhanní hry a improvizace na německé hudební škole v Kolíně nad Rýnem *Hochschule für Musik und Tanz* Johannes Geffert, který nechyběl ani v minulém ročníku. Koncert se odehrál v neděli 26. října v chrámu sv. Ducha a na programu zazněly skladby z Ebenovy tvorby, konkrétně části z cyklu *Faust*, dále také Geffert představil díla barokních a klasicistních skladatelů.

Mezi porotci tentokrát nechyběl opět předseda Ferdinand Klinda, slovenský varhaník a pedagog, který věnoval pár úvodních slov programní brožůře varhanní soutěže:

⁶⁵ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022: Historie soutěže* [online]. Opava: © 2022 Statutární město Opava, 2022 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/o-soutezi/historie>

„*Petr Eben, ktorého hudobný odkaz so cťou a ďalej rozvíja táto súťaž, nám v liste z 15. 9. 999 zanechal posolstvo a úlohu: „... cesta kultury je cestou záchrany tohoto potápějícího se sveta“.* V tomto zmysle prajem mnoho úspechov súťažiacim, porotcom, aj hudbymilovnému opavskému obecnstvu.“⁶⁶

V hodnotení výkonů účastníků ho doplnil rakouský varhaník, muzikolog a skladatel Thomas Daniel Schlee, který se v rámci svých vydavatelských aktivit v redakci *Universal Edition* staral o Ebenův kompoziční odkaz. Porota hodnotila celkem 51 interpretů včetně 11 improvizátorů z různých míst světa, například Jižní Koreje či Philadelphie.⁶⁷

Závěrečný koncert, uskutečněný poslední den varhanní soutěže v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie, patřil laureátům tohoto ročníku. První cenu v interpretaci a zároveň Cenu Nadace ČHF získal Tomáš Mihalik ze Slovenska a představil divákům interpretaci díla Petra Ebena, *Laudes IV*. Vítězem v improvizaci se stal Simon Schumacher z Německa, který varioval na téma české vánoční písně. Druhé místo obsadil polský rodák Tomasz Soczek a třetí místo patřilo Moně Rozdestvenskyté z Litvy, která představila Bachovu *Toccatu, adagio a fugu C dur, BWV 564*.⁶⁸

XIX. ročník

Devatenáctý ročník *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena Opava 2016* zahájil v neděli 23. října 2016 v prostorách konkatedrály Nanebevzetí Panny Marie v podvečer švédský varhanní interpret Hans Fagius. Ve svém repertoáru divákům představil výběr z Bachova díla, miniaturu *Ave Maria* skladatele Maxe Regera a nechyběl ani výběr z tvorby Petra Ebena, konkrétně *Finale IV.* z jeho cyklu *Nedělní hudba*.

V koncepčním ani organizačním řešení soutěžního řádu nezaznamenal tento ročník žádné větší změny díky pozitivním zkušenostem z předešlých třech ročníků, drobná změna nastala jen ve výběru soutěžní skladby finálního kola. Předsedou poroty se stal český varhaník Jaroslav Tůma, který věnoval programové příručce pár slov: „...pevně věřím, že letošní ročník *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* se vydaří a splní očekávání v něj kladená. Že znovu prokáže nezastupitelné místo tvorby Petra Ebena v repertoáru nové nejmladší generace varhaníků a oživí zájem o královský nástroj v co nejširších vrstvách milovníků krásné hudby.

⁶⁶ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. XVIII.. Opava: Statutární město Opava, 2014, s 6.

⁶⁷ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 9.

⁶⁸ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022: Historie soutěže* [online]. Opava: © 2022 Statutární město Opava, 2022 [cit. 2022-01-20]. Dostupné z:

https://www.ebencompetition.cz/download/historie/2014/MVSPE_Opava_2014_Winners-concert.pdf

Adeptům soutěže přeji, aby se jim podařilo zahrát vše, co si připravili, s největší chutí a co nejlépe. Je nasnadě, že vyhrát chce každý. Ovšem v okamžiku usednutí k nástroji je naopak dobré na to zapomenout a oddat se hudbě.“⁶⁹

Za předsednictví Jaroslava Tůmy hodnotili téměř padesát účastníků tohoto ročníku švédský varhaník Hans Fagius, Jarosław Wróblewski z Polska, francouzská varhanice Aude Heurtematte, a tři laureáti z předešlých ročníků, kterými byl Petr Čech, Bernadetta Šuňavská a Balázs Szabó. Vítězkou v interpretaci se stala britská šestadvacetiletá varhanice Jemima Stephenson, která si ve třetím soutěžním kole vybrala dílo Césara Francka *Chorál h moll č. 2, FWV 39* a od patrona soutěže Petra Ebena skladbu *Fantasia II. a Finale IV.* z cyklu *Nedělní hudba*. Stále větší zájem rostl o improvizaci kategorii, ve které tentokrát získal první cenu polský student *Akademie Muzyczne im. Karola Szymanowskiego* v Katovicích, Daniel Strzodała. Ročník byl opět zakončen závěrečným koncertem laureátů v sobotu 29. října v 18:00 hodin.⁷⁰

XX. ročník

„Čtyřicetiletá existence opavské Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena, její společenský význam a zejména obliba mezi mladými varhaníky a jejich pedagogy, je nejen potvrzením jejího významu ve světě varhan, ale i jejího pevného místa v hudebním životě historického města Opavy.“⁷¹

Tato slova věnoval varhaník a muzikolog Jiří Čech, několikanásobný člen poroty soutěže, jubilejnímu almanachu vydanému na oslavu konání dvacátého ročníku a zároveň čtyřicetiletého trvání soutěže roku 2018.

Ve složení poroty došlo opět ke generačnímu posunu, jelikož její tři členové získali laureátské tituly v minulých ročnících soutěže. Jedním z nich byl Pavel Černý, který získal cenu v roce 1988 a 1990, slovenská rodačka Monika Melcová získala druhou a třetí cenu roku 1990 a 1992, třetím z porotců byl Petr Rajnoha s druhou cenou z osmého ročníku. Předsedou poroty byl tentokrát polský Wacław Golonka, který jubilejnímu ročníku věnoval také pár svých slov:

⁶⁹ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. XIX.*. Opava: Statutární město Opava, 2016, s. 7.

⁷⁰ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena.* Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 8.

⁷¹ Tamtéž, s. 9.

„Z celého srdce přeji všem účastníkům 20. ročníku Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena, aby vás pocit upřímné a autentické radosti ze sdílení hudby doprovázel nejenom během soutěžních dnů, ale stal se součástí vašeho uměleckého a osobního kontaktu s Uměním.“⁷²

V prostorách opavského chrámu sv. Ducha zahájila porotkyně Monika Melcová svým vystoupením jubilejní ročník soutěže repertoárem z tvorby skladatelů španělského, francouzského a italského baroka. Dále nechyběl výběr z děl J. S. Bacha a celý koncert podtrhla Monika Melcová vlastní improvizací. Slovenská varhanice vyučuje varhanní improvizaci na hudební akademii *Musikene – Centro Superior de Música del Pais Vasco* ve španělském San Sebastianu.

Mezi účastníky soutěže byli opět mezinárodní soutěžící z evropských zemí jako z Ukrajiny, Ruska, Polska nebo Slovenska, ale i ze světových zemí jako USA a Korejské republiky. Vítězem v improvizaci se stal Marcel Eliasch z Německa, Cenu Nadace CHF získala Ruska Tatiana Pernetová z pražské AMU, která zároveň získala druhou cenu. První cenu získal Filip Šmerda z brněnské konzervatoře a o třetí cenu se dělili Josef Kratochvíl a Anastazia Kovbyk. Laureáti dostali možnost vystoupit na prestižních mezinárodních festivalech, kterými byli *Mezinárodní hudební festival Leoše Janáčka Ostrava*, *Mezinárodní varhanní festival Audite Organum*, který se konal v bazilice sv. Jakuba v Praze, dále na Bratislavském organovém festivalu a na polském festivalu *Chorzowski Festival Muzyki Organowej i Kameralnej Organy Plus*.⁷³

XXI. ročník

Z důvodu celosvětové pandemie koronaviru byl jednadvacátý ročník *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2020* přesunut na rok 2022. Drobnou změnu v organizaci letošního ročníku přinese věkový limit, který byl dosud vymezen třiceti lety a nyní je posunut na dvaatřicet let jeho dovršení v den konání soutěže. Soutěž se uskuteční ve dnech od 24. do 29. října v Opavě a nově také v Hlučíně nedaleko Opavy, bude se tedy odehrávat na čtyřech místech, na čtyřech různých varhanách. Soutěž v interpretaci je tříkolová, první vyřazovací kolo interpretace se uskuteční v sále Knihovny Petra Bezruče, druhé kolo stylově orientované na hudbu 17. a 18. století se bude poprvé konat v kostele sv. Jana Křtitele v nedalekém Hlučíně a třetí finální kolo, orientované na hudbu od 19. století do současnosti, se uskuteční v kostele

⁷² *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. XX.. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 7.*

⁷³ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 9.*

sv. Vojtěcha v Opavě na nově rekonstruovaných varhanách. Soutěž v improvizaci bude probíhat na varhanách v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě.⁷⁴

V prvním kole interpretace si účastníci mohou zvolit výběr jednoho z chorálních trií J. S. Bacha, konkrétně *Trio super Herr Jesu Christ, dich zu uns wend'*, BWV 655, *Trio super Nun komm' der Heiden Heiland*, BWV 660 či *Trio super Allein Gott in der Höh' sei Ehr'*, BWV 664. Dále si účastníci vyberou jedno dílo z povinných skladeb, které zahrnují skladby Miloslava Kabeláče, Petra Ebena či Klementa Slavického.

Druhé kolo zaměřené na interpretaci barokní hudby proběhne na kopii barokního nástroje v Hlučíně v kostele sv. Jana Křtitele. Povinný repertoár zahrne povinnou skladbu Josefa Ferdinanda Norberta Segera, a to výběr jedné *Toccaty a fugy z cyklu 8 toccat a fug* (závazná ed. ArTThon, Opava 1993). Další povinnou částí programu druhého kola bude buď výběr jedné *Fantasia* z cyklu Šesti fantasií Johanna Jacoba Frobergera nebo výběr jedné *Canzone* z cyklu *8 toccate e 6 canzoni* Johanna Kaspara Kerlla, poslední povinnou částí druhého kola bude výběr jedné konkrétní skladby z díla J. S. Bacha. Časový limit druhého kola je stanoven do pětatřiceti minut.

Třetí kolo proběhne poprvé na renovovaném nástroji v kostele sv. Vojtěcha v Opavě. Soutěžní repertoár zahrne povinný výběr z Ebenova díla, a to v minimálním časovém limitu deseti minut, dále jedna skladba, cyklus či výběr z cyklu autorů Felixe Mendelssohna, Franze Liszta, Maxe Regera, Juliuse Reubkeho, Charles-Marie Widora, Léona Boëllmanna, Alexandra Guilmanta, Josefa Kličky, Františka Musila či Bedřicha Antonína Wiedermanna. Časový limit třetího kola je stanoven na minimálně 35 minut a maximálně na 50 minut. Soutěžní porota má právo při překročení stanoveného časového limitu přerušit výkony soutěžících v interpretační i improvizáční části soutěže.

Soutěž v improvizaci se uskuteční v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie a je otevřena kandidátům ze všech zemí stejného věkového limitu jako u interpretační soutěže. Nejprve soutěžící improvizují na zadané téma duchovní písně, v další části svého vystoupení improvizují na porotou vybrané téma z Ebenovy nevarhanní tvorby. Časový limit je stanoven na patnáct minut. Současná improvizáční část soutěže je věnována památce zesnulého významného varhaníka a improvizátora Aleše Rybky, který stál u zrodu *Soutěže mladých varhaníků* roku 1978.⁷⁵

⁷⁴ Osobní rozhovor s Mgr. Petrem Rotreklem, 26. 1. 2022, Opava.

⁷⁵ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz>

Závěrečný koncert laureátů se bude konat v kostele sv. Vojtěcha, na kterém si ocenění kandidáti převezmou své ceny. Všechna kola soutěže včetně závěrečného koncertu jsou přístupná pro veřejnost. Velkou motivací pro soutěžící je také peněžní výhra, která momentálně činí za první cenu 50 000 Kč, za druhou cenu 30 000 Kč, za třetí cenu 15 000 a výhra za improvizaci činí 5 000 Kč. Mimo toto finanční ohodnocení mají kandidáti možnost získat též Prémii Nadace ČHF za nejlepší provedení Ebenovy skladby. Laureáti mají možnost koncertně vystoupit hned na dvou českých a dvou zahraničních varhanních festivalech. Prvním z nich bude honorované vystoupení v rámci *Mezinárodního hudebního festivalu Leoše Janáčka, Janáčkův Máj – Den slezských varhan, Opava 2023*, dalším honorovaným vystoupením jednoho z oceněných kandidátů bude samostatný varhanní recitál v rámci *Mezinárodního varhanního festivalu Audite Organum 2023* v bazilice sv. Jakuba v Praze, dále honorované vystoupení při *Bratislavském organovém festivalu 2023* a v neposlední řadě vystoupení v rámci *Chorzowski Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej ORGANY PLUS – Cena Nadace Musica Polonia* v říjnu roku 2023.

Soutěžní porota bude mít opět reprezentativní obsazení. Předsedou poroty bude varhaník a skladatel Julian Gembalski z Polska, dále jej v mezinárodní sedmičlenné porotě doplní Aude Heurtematte z Francie, Martin Sander z Německa a Marek Vrábel spolu se Zuzanou Ferjenčíkovou ze Slovenska. Mezi českými členy poroty nebude chybět varhaník Petr Čech a Irena Chřibková.

Účastníci mohou své přihlášky posílat do 17. června 2022 včetně účastnického poplatku, který činí 1 500 Kč za interpretaci a 500 Kč za improvizaci. Pokud se soutěžící účastní obou kategorií, poplatek za improvizaci již neplatí. Soutěžící mohou využít nabídku ubytování v Domově mládeže v prostorách budovy Církevní konzervatoře Německého řádu, kde výhodou je situovanost cvičných nástrojů v budově, které jsou kandidátům k dispozici po celý průběh soutěže. Cena ubytování činí 500 Kč na noc.⁷⁶

3.3 Významní porotci

Následující podkapitoly přiblíží významné osobnosti varhanní hudby, které se podíleli na hodnocení prestižních výkonů soutěžících v *Mezinárodní varhanní soutěži Petra Ebena*. Někteří z nich věnovali soutěži pár slov, které práce zmiňuje.

⁷⁶ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz>

Józef Serafin

Józef Serafin, narozený roku 1944 v Krakově, je polský varhaník a pedagog. Roku 1968 vystudoval Vyšší hudební školu v Krakově v oboru Varhany u Bronisława Rutkowského a Jana Jargonie. Pod vedením Antona Heillera pokračoval ve svých studiích ve Vídni na hudební škole *Hochschule für Musik und Darstellende Kunst*. Za své působení získal několik ocenění, například první cenu na *Národní soutěži staré hudby* v Łodzi roku 1964, o tři roky později zvítězil v *Národní varhanní soutěži* ve Varšavě a rovněž první cenu získal na *Mezinárodní varhanní soutěži* v Norimberku v roce 1972.

Mezi další úspěchy Józefa Serafina patří natáčení pro polský i zahraniční rozhlas a televizi či koncertování v mnoha zemích Evropy, Kanadě, USA či Japonsku. Nyní je profesorem na Hudební univerzitě F. Chopina ve Varšavě a rovněž vedoucím katedry varhan na Hudební akademii v Krakově.

Jako porotce usedl v mnoha mezinárodních soutěžích v Praze, Norimberku, Manchesteru, Gdaňsku či francouzském Beauvais. V neposlední řadě je třeba zmínit jeho několikaleté působení ve funkci uměleckého ředitele *Festivalu varhanní a komorní hudby* v polském Kamieniu Pomorskim a Leżajsku.⁷⁷

Susan Landale

Susan Landale, významná francouzská současná varhanice, se narodila roku 1935 ve skotském Edinburghu, kde vystudovala univerzitu. Přijala pozvání francouzského varhaníka André Marchala a odešla natrvalo do Paříže, kde působila osmnáct let jako varhanice v kostele sv. Jiří.

Susan Landale má velice blízký vztah k hudbě Petra Ebena, který získala při příležitosti nahrávání cyklu *Nedělní hudby* v Berlíně v březnu roku 1977, jelikož se varhanice rozhodla seznámit se se samotným umělcem a poprvé se tak vydat do Prahy, kde ji Petr Eben poskytl cenné rady a připomínky k nastudování cyklu. Díky tomuto setkání získala Susan Landale v tehdejší Československu mnoho kontaktů, které jí zde umožnily koncertovat a Ebenovu hudbu dále propagovala v Anglii i Francii. Varhanice dlouhá léta působila rovněž jako pedagožka, vyučovala na Národní konzervatoři ve francouzském městě Rueil-Malmaison. Mezi její žáky mimo jiné patří opavský rodák Tomáš Thon, Petr Rajnoha a Irena Chříbková, kteří

⁷⁷ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. XVII.. Opava: Statutární město Opava, 2010, s. 27.

se umístili v mnoha mezinárodních varhanních soutěžích, mezi které spadá i *Mezinárodní soutěž Petra Ebena* v Opavě.

Z mnoha významných úspěchů varhanice je nutné zmínit získání první ceny na mezinárodní varhanní soutěži *St Albans International Organ Festival* z roku 1963 pořádané ve Velké Británii, nahrání kompletního díla francouzského skladatele Césara Francka na třech varhanách postavených varhanářem Aristide Cavaillé-Collem, mezi další nahrávky patří díla Felixe Mendelssohna-Bartholdyho, Johanna Brahmsa nebo jí nejbližšího uměleckého kolegy Petra Ebena.⁷⁸

Susan Landale je zvána do soutěžních porot řady mezinárodních varhanních soutěží, mezi ty české patří *Mezinárodní soutěž Petra Ebena* v Opavě, ve které zasedala několikrát, dále usedla v porotě varhanní soutěže při festivalu *Pražské jaro* roku 2006 či na *Mezinárodní interpretační soutěži* v Brně. Při příležitosti konání jubilejního dvacátého ročníku opavské soutěže jí věnovala pár slov:

„Mé první vzpomínky na Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena se datují do roku 2002, kdy jsem poprvé zasedla v porotě a kdy jsem také měla tu čest vystoupit s recitálem v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie.

Od té doby jsem se do Opavy mnohokrát vrátila. Je úžasné sledovat, kam se soutěž za ty roky posunula a že se stala neodmyslitelnou součástí evropského hudebního kalendáře. Posílení vzpomínky na Petra Ebena, které je nedílnou součástí soutěže, představuje její jedinečný rys a přispívá k udržení jeho památky i jeho věhlasu coby jednoho z nejvýznamnějších varhanních skladatelů 20. století.“⁷⁹

Johannes Geffert

Johannes Geffert se narodil 23. února 1951 v německém Bonnu v rodině věhlasného varhaníka a ředitele kůru. Své hudební dovednosti získával při studiích u britského varhaníka Nicolase Kynastona či u odborníka na církevní hudbu Dr. Michaela Schneidera.

Svými koncertními cestami a účastmi na různých mezinárodních festivalech navštívil mnoho Evropských zemí, Japonsko, Jižní a Střední Ameriku a Spojené státy. Byl rovněž zván jako člen porot v rámci mnoha varhanních mezinárodních soutěží.

⁷⁸ SLIMÁČKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Jana. Okouzující varhanice Susan Landale. *Harmonie* [online]. Copyright © 2022, 27. březen 2005 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/okouzujici-varhanice-susan-landale.html>

⁷⁹ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 20.

Mezi Geffertovy úspěchy mimo jiné patří založení významného německého hudebního festivalu *Aachener Bachverein*, v letech 1980–1997 působil ve svém rodném městě Bonnu při chrámu sv. Kříže jako ředitel kůru. Chrám je známý svou bohatou tradicí koncertů oratorií, kantát, komorní tvorby i varhanními recitály. Roku 1991 založil koncertní těleso *Johann Christian Bach-Akademie*, jejímž cílem je interpretovat starou hudbu na novodobé nástroje. Tento ansámbl nastudoval všechna Bachova oratoria, která předvedla v mnoha německých chrámech.

Současně působí jako profesor varhanní hry a improvizace na hudební škole *Hochschule für Musik und Tanz* v Kolíně nad Rýnem, kde zároveň vede institut evangelické chrámové hudby. Od roku 1978 vyučuje na vyšší odborné škole *Robert Schumann Hochschule* v německém Düsseldorfu.⁸⁰

Hans Fagius

Hans Fagius, narozený roku 1951, se již dlouhá léta řadí mezi nejaktivnější varhanní interprety Švédska. Své varhanní dovednosti získával na Stockholmské hudební akademii u profesora Alfa Lindera a dále v letech 1974–1975 pokračoval ve svých studiích u významného varhaníka a skladatele Maurice Duruflého v Paříži.

Se svými koncertními recitály absolvoval několik turné mimo Evropské země rovněž v Severní Americe, Austrálii, Japonsku či Jižní Koreji. V České republice poprvé vystoupil v srpnu roku 2013 na *Mezinárodním varhanním festivalu u sv. Jakuba* v Praze. Při příležitosti konání devatenáctého ročníku *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* v Opavě roku 2016 vystoupil se svým recitálem, o rok později vystoupil na *Bachově varhanním podzimu* a v brněnském jezuitském kostele se svým barokním repertoárem.⁸¹

Mezi Fagiovy úspěchy patří především vydání kompletního Bachova varhanního díla, zároveň je autorem knihy o varhanním díle J. S. Bacha, která byla vydaná v roce 2010 švédským vydavatelstvím Bo Ejeby Förlag. Vydavatelství Gehrman's Musikförlag mu v roce 2015 vydalo obsáhlou instruktivní edici vybraných Bachových děl.

Hans Fagius působil několik let jako učitel hry na varhany na Hudební akademii ve švédském Stockholmu a Göteborgu, v letech 1989–2011 vyučoval rovněž hru na varhany

⁸⁰ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. XVIII.. Opava: Statutární město Opava, 2014, s. 22.

⁸¹ SLIMÁČKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Jana. Skvělý Švéd v Brně – varhaník Hans Fagius. *Harmonie* [online]. Copyright © 2022, 6. říjen 2017 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/kritiky/skvely-sved-v-brne-varhanik-hans-fagius.html>

na Královské dánské hudební akademii v Kodani. V současnosti je švédský varhaník vyhledávaným lektorem mistrovských kurzů, také je častým hostem mezinárodních varhanních soutěžních porot. Mezi jeho největší úspěch patří zvolení členem švédské Královské akademie hudby.⁸²

Ferdinand Klinda

Ferdinand Klinda se narodil roku 1929 v Košicích. V letech 1947–1950 studoval varhany na státní konzervatoři v Bratislavě, kde také pokračoval ve svých studiích na Vysoké škole múzických umění ve stejném oboru. Jako koncertní umělec a odborník účinkoval na významných mezinárodních hudebních festivalech, jako například na festivalu *Pražské jaro*, dále na vídeňském festivalu *Wiener Festwochen*, francouzském *Festival de Paris*, italském *Settimana di Monreale*, dále navštívil festivaly v Moskvě, Berlíně, Varšavě, Melbourne či v Římě. Rovněž vystupoval s řadou hudebních těles, mezi ty významné patří mimo jiné Česká filharmonie, Drážďanská filharmonie, německý orchestr *Hessisches Rundfunk-Orchester* či rakouský orchestr *Bruckner Orchester Linz*.

Slovenský umělec měl velice blízký přátelský vztah s francouzským hudebním skladatelem Olivierem Messiaenem a propagoval jeho dílo, dokonce se za pomoci svých studentů zasloužil o souborné provedení skladatelových varhanních děl v Bratislavě roku 1988 a jako první interpretoval Messiaenovo dílo na Slovensku. Ferdinand Klinda také zasedal v mnoha významných světově uznávaných varhanních soutěžích, vedl mezinárodní interpretační varhanní kurzy a přednášel například v Itálii, Ukrajině, Polsku, ale také v USA, Německu či Finsku.

Své zkušenosti ze studií, koncertů, cest, kontaktů s nástroji ze zahraničí a teoretické vědomosti využil v řadě publikací vydaných na Slovensku i v zahraničí jako odborné studie, knihy a články, vydávání a revize skladeb. Ve své dlouholeté pedagogické praxi varhanního pedagoga vchoval řadu varhaníků, kteří se zúčastnili mnoha mezinárodních soutěží a festivalů. Mezi ně patří například Bernadetta Šuňavská nebo Imrich Szabó, kteří byli navíc laureáty *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* v Opavě. Bernadetta Šuňavská dokonce usedla v jednom z ročníků jako porotkyně a hodnotila výkony svých mladších kolegů.⁸³

⁸² *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. XIX.. Opava: Statutární město Opava, 2016, s. 19.

⁸³ *Hudobné centrum: Skladatelia – Ferdinand Klinda* [online]. ©2022 Hudobné centrum [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <https://hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/422-klinda-ferdinand>

Při příležitosti jubilejního dvacátého ročníku věnovala *Mezinárodní varhanní soutěži Petra Ebena* pár slov:

„Dlhé, neprerušené a bezkonfliktné jestvovanie súťaže v Opave, jako aj hojnosť súťažiacich je znakom jej obľuby a celoeuropského významu. Petr Eben, jej patrón a priaznivec, oceňoval kultúrny a duchovný rozmer tohto podujatia. Venoval organu celý rad skvelých skladieb, preto je privilegiom tejto súťaže, že sa stala centrum zachovania jeho hudobného odkazu.

Ďalším ročníkom súťaže prajem, aby so ťou zachovávali kultúrne a spoločenské hodnoty, ktoré sa úspešne vytvorili počas štyroch minulých desaťročí.“⁸⁴

Jan Hora

Jan Hora je český varhaník a hudební pedagog narozený 7. prosince roku 1936 v Praze. Své hudební zkušenosti získával nejprve na Pražské konzervatoři u profesora Jana Bedřicha Krajse, poté na pražské AMU, kde studoval u varhanního virtuose Jiřího Reinbergera, své varhanní vzdělání si ještě rozšířil na Vysoké hudební škole Franze Liszta v německém Výmaru.

Z jeho mnoha úspěchů je nutno zmínit umístění ve dvou bachovských soutěžích, jedno v belgickém Gentu roku 1958 a roku 1964 se stal laureátem prestižní Mezinárodní varhanní soutěže v německém Lipsku. Roku 1958 při vyhlášení první mezinárodní soutěže při festivalu *Pražské jaro* získal Jan Hora čestné uznání. Za svůj život koncertoval v mnoha zemích Evropy, USA či Japonsku, zúčastnil se několika významných mezinárodních varhanních festivalů například ve švédském Stockholmu, Bruselu či německých Brémách. Se špičkovými orchestry se podílel na nahrávání mnoha významných děl, jedním z nich byla například *Glagolská mše* skladatele Leoše Janáčka, na které spolupracoval s velkými dirigenty jako Václavem Neumannem, Františkem Jílkem nebo britským sirem australského původu Alanem Charlesem Maclaurinem Mackerrassem.

Ve své dlouholeté pedagogické profesi působil v letech 1965–2016 na Pražské konzervatoři, poté v letech 1977–2014 zároveň vyučoval obor varhanní hry na pražské AMU. Byl zván rovněž jako člen poroty do několika významných mezinárodních varhanních soutěží, zasedal například v bachovské soutěži ve Freibergu, soutěži v Norimberku, v Mnichově, také na varhanní soutěži při festivalu *Pražské jaro* a několikrát byl členem poroty *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* v Opavě. Vychoval řadu varhaníků, kteří se těší úspěchy

⁸⁴ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 21.

ve varhanním světě. Jedním z nich je například varhaník Petr Čech, který měl jako laureát *Mezinárodní soutěže Petra Ebena* v Opavě možnost zasednout v soutěžní porotě.

Mezi repertoár Jana Hory patří vedle barokního mistra J. S. Bacha také díla českých barokních a ranně klasicistních autorů, kterými jsou Bohuslav Matěj Černohorský, Josef Ferdinand Norbert Seger či František Xaver Brixl, dále hraje mimo jiné díla romantiků jako Johannese Brahmsa či Felixe Mendelssohna Bartholdyho i moderní autory dvacátého století, mezi které patří dílo Oliviera Messiaena, ale i českých autorů Leoše Janáčka, Petra Ebena či Miloslava Kabeláče. Pro firmu *Vixen* nahrál řadu varhanních skladeb Antonína Dvořáka, Bohuslava Martinů, Leoše Janáčka, Miloslava Kabeláče či Aloise Háby.⁸⁵

Jan Hora věnoval několik slov opavské varhanní soutěži při příležitosti jejího dvacetiletého působení:

„Byl jsem mnohokrát členem poroty opavské soutěže a mohu potvrdit, že i pro nás pedagogy měla tato soutěž půvab setkání s kolegy z oboru a plodnou výměnu zkušeností. V průběhu času se soutěž vyvíjela, později se mohli účastnit ve zvláštní kategorii i posluchači AMU, JAMU a VŠMU, až se z ní stala soutěž mezinárodní, s mezinárodní porotou a mezinárodním renomé. Přijala pojmenování po Petru Ebenovi jako poctu vynikajícímu českému skladateli, který obohatil varhanní literaturu tolika významnými díly.

Přeji opavské soutěži hodně zdaru a příznivých podmínek do dalších ročníků. Své místo si již v hudebním světě dávno vybojovala a zůstává i do budoucna významnou varhanní soutěží v České republice.“⁸⁶

Petr Čech

Petr Čech, narozený roku 1979, je opavský rodák a zároveň syn varhaníka Jiřího Čecha, který stál u zrodu *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* v Opavě. Hudebního nadání dostala i jeho sestra houslistka Alena Čechová, se kterou pravidelně vystupuje na koncertech a s ní se stal i laureátem mezinárodní soutěže *Concertino Praga* v roce 1993.

Svá studia započal na Pražské konzervatoři, kde studoval klavír u profesorky Marty Toaderové a varhany u profesora Jana Hory, pod jehož vedením poté absolvoval studium varhan na Hudební fakultě AMU v Praze. Své hudební vzdělání dále rozšířil na významné hudební akademii Staatliche Hochschule für Musik und Darstellende Kunst v německém

⁸⁵ Jan Hora. *KlasikaPlus: Portál o klasické hudbě* [online]. © KlasikaPlus.cz, 2021, 6. 12. 2021 [cit. 2022-01-27]. ISSN 2571-4171. Dostupné z: <https://www.klasikaplus.cz/reflexe/itemlist/user/936-janhora>

⁸⁶ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 19.

Stuttgartu u profesora Jona Laukvika a posléze absolvoval doktorandské studium na VŠMU v Bratislavě.

Repertoár umělce Petra Čecha tvoří mimo varhanní díla také skladby klavírní, konkrétně díla Roberta Schumanna či Sergeje Rachmaninova; současně se věnuje tvorbě barokních mistrů J. S. Bacha či G. F. Händela. V jeho repertoáru nechybí ani díla českých autorů jako Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka, Leoše Janáčka a Petra Ebena. S Petrem Ebenem měl možnost se při svých studiích několikrát setkat a získat tak cenné rady ohledně interpretace konkrétních děl.⁸⁷

Z jeho mnoha hudebních úspěchů je nutné jmenovat první cenu v *Mezinárodní soutěži Petra Ebena* v Opavě z roku 1996, ve které byl později sám porotce, v roce 2002 získal druhou cenu na *Mezinárodní interpretační soutěži* v Brně, o dva roky později se stal laureátem *Varhanní soutěže J. P. Sweelincka* v polském Gdaňsku a v roce 2006 získal první cenu na mezinárodní soutěži při festivalu *Pražské jaro*. Od roku 2018 zastává funkci ředitele Pražské konzervatoře, ve které nahradil Pavla Trojana.⁸⁸

Opavské *Mezinárodní varhanní soutěži Petra Ebena* věnoval rovněž několik slov v rámci jejího dvacetiletého jubilea:

„Opavská Soutěž mladých varhaníků 1996 byla mou první soutěžní zkušeností ve varhanním oboru. Měla pro mne velký význam, ačkoli domácí prostředí mohlo být i trochu nevýhodou. Toto soutěžní klání s bohatou tradicí je pro mnoho varhaníků startovní čarou, a díky prestiži, které soutěž za uplynulých devatenáct ročníků dosáhla, tomu nebylo jinak ani u mne.

Přeji si a přeji též soutěži, celému organizačnímu týmu i městu Opavě, aby o tuto prestižní soutěž světového významu i nadále pečovali s úctou k její tradici a s respektem, že patří k soutěžím, které zodpovědně vybírají mezi těmi nejlepšími varhaníky.“⁸⁹

Alena Veselá

Alena Veselá, narozená 7. července 1923 v Brně, je slavná česká varhanice a hudební pedagožka, která byla roku 2020 oceněna prezidentem Milošem Zemanem za zásluhy v umění

⁸⁷ VEBER, Petr. Petr Čech – na kůru a v ředitelně. *Český rozhlas* [online]. © 1997-2022 Český rozhlas, 6. červen 2021 [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://d-dur.rozhlas.cz/petr-cech-na-kuru-a-v-reditelne-8507277>

⁸⁸ PAROULKOVÁ, Veronika. Petr Čech: Pražská konzervatoř bude mít konečně nové varhany. *KlasikaPlus: Portál o klasické hudbě* [online]. © KlasikaPlus.cz, 11 červen 2020 [cit. 2022-01-29]. ISSN 2571-4171.

Dostupné z: <https://www.klasikaplus.cz/rozhovor/item/3505-petr-cech-prazska-konzervator-bude-mit-konecne-nove-varhany>

⁸⁹ *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 25.*

i výchově. Hudební počátky Aleny Veselé spadají do dětství, kdy hrávala čtyřručně na klavír se svým otcem, který vyučoval na Vysoké škole technické (nyní Vysoké učení technické) v Brně chemii, ale zároveň se amatérsky hudbě věnoval, hrál výborně na klavír a housle.

Alena Veselá docházela na hodiny klavíru k žačce Leoše Janáčka, Zdeňce Illnerové, která ji provázela až do své maturity. V dalším hudebním studiu pokračovala na konzervatoři již v oboru varhan u varhaníka Františka Michálka, u kterého posléze zůstala i ve studiu varhan na tehdy nově založené JAMU, kde sama od roku 1952 začala vyučovat obor řízení sboru. V letech 1967–1977 pak vyučovala hru na varhany, v lednu roku 1990 se stala rektorkou této akademie. Významný posun v interpretaci barokní varhanní hudby zaznamenalo pro Alenu Veselou seznámení s výborným rakouským varhaníkem Antonem Heillerem v Anglii, od kterého přejala způsob interpretace Bachova díla na své žáky. Z jejich absolventů vyrostli hudební umělci, kteří se stali laureáty mezinárodních soutěží či sami koncertují.⁹⁰

Mezi nejčastější repertoár Aleny Veselé patří dílo J. S. Bacha, z kterého nahrála velké množství skladeb, vedle barokního umělce však neméně rozsáhlý repertoár varhanice tvoří hudba 20. století, nejvíce díla Petra Ebena, kterého hrála na všech svých zahraničních výjezdech. Ve Spojených státech ve městě Minneapolis dokonce zahrála premiéru Ebenova díla *Chorální fantazie*. Z českých autorů mimo jiné Veselá uváděla dílo Miloslava Kabeláče; v roce 1984 při festivalu *Pražské jaro* vystoupila s jeho dílem *Třetí symfonie pro varhany, žestě a tympány*. Mimo Ebenovu premiéru uskutečnila Veselá řadu prvních provedení skladeb mnoha dalších českých významných autorů jako Miloslava Ištvana či Vítězslava Nováka, z kterých mnohé byly věnovány právě umělkyni samotné.

Koncertovala téměř ve všech zemích Evropy a hrála v nejvýznamnějších světových varhanních centrech, sólový recitál předvedla například v prestižním sále *Royal Festival Hall* v Londýně či *King's College* v anglickém Cambridge. Sólově také vystupovala s významnými českými i zahraničními orchestry jakými jsou Česká filharmonie, Státní filharmonie Brno, Dvořákův komorní orchestr, Filharmonie v Bergenu, Bukurešťská filharmonie, Komorní orchestr Bohuslava Martinů či Krakovská filharmonie.

Alena Veselá pro českou varhanní kulturu udělala mnohé, iniciovala založení *Přehlídky malých varhaníků* v Brně, ze které se později stal *Brněnský varhanní festival u sv. Augustina* a zároveň spolu se svým žákem Alešem Rybkou a varhaníkem Jiřím Čechem založila *Soutěž*

⁹⁰ SLIMÁČKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Jana. Alena Veselá – stále vitální varhanice. *Harmonie* [online]. Copyright © 2022, 4. květen 2011 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/alena-vesela-stale-vitalni-varhanice.html>

*mladých varhaníků, dnes Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena v Opavě. Zasloužila se nejen o propagaci české varhanní hudební kultury, ale také o českou kulturu celkově. Podařilo se jí získat finanční prostředky na dokončení rekonstrukce Besedního domu v Brně, díky jejímu úsilí byla zrekonstruovaná budova dnešní Hudební fakulty JAMU. Za svou kariéru získala mnoho ocenění, vedle již zmíněného ocenění prezidentem získala také zlatou medaili Masarykovy univerzity v Brně, zlatou medaili pražské AMU, medaili Bedřicha Smetany, roku 2001 získala Cenu města Brna.*⁹¹

Alena Veselá věnovala opavské soutěži také pár slov, ve kterých promluvila hlavně o založení soutěže:

*„Můj bývalý absolvent Aleš Rybka z Klimkovic mě seznámil se svým úmyslem docílit postavení nových koncertních varhan v Městském domě kultury Petra Bezruče v Opavě a založit tam Soutěž mladých varhaníků. Jeho iniciativa mě velmi zaujala. Účastnila jsem se řady jednání na opavské radnici a v krnovském závodě Rieger-Kloss a výsledkem byly nové třímanuálové varhany a první ročník Soutěže mladých varhaníků v roce 1978.“*⁹²

⁹¹ *Brno: Slavné osobnosti – Alena Štěpánková – Veselá* [online]. © Statutární město Brno [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.brno.cz/obcan/vyznamne-osoby-a-vyroci/slavne-osobnosti/?pg=detail&idosobnosti=119>

⁹² *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 18.*

4 Významné varhanní soutěže na území České republiky a jejich srovnání s Mezinárodní varhanní soutěží Petra Ebena v Opavě

Následující kapitoly zmíní čtyři hlavní významné varhanní soutěže a festivaly, které se konají či konaly na území České republiky. Tato práce nastíní jejich smysl a organizaci a zároveň poskytne srovnání s opavskou *Mezinárodní varhanní soutěží Petra Ebena v Opavě*.

4.1 Pražské jaro

Nejstarší soutěží pro varhany u nás je varhanní soutěž při *Mezinárodním hudebním festivalu Pražské jaro*, jejíž první ročník se uskutečnil roku 1958. Soutěže se v rámci festivalu *Pražské jaro* konají nejen pro varhany jako je tomu u opavské soutěže, v současnosti je každoročně vypisována pro dva obory, momentálně pro flétnu, hoboj, klarinet, fagot, trubku, varhany, klavír, cembalo, violoncello, housle a lesní roh. V letošním roce je soutěž vypána pro obor fagot a klarinet.

Výjimečností této soutěže je povinná soudobá skladba, která je od roku 1994 každoročně psána speciálně pro její účel a jejímž cílem je propagace české hudby a podpora českých soudobých skladatelů. Mezi skladatele, kteří byli pověřeni touto rolí, patří špičkoví čeští umělci, z nichž jmenujme například Petra Ebena, Luboše Fišera, Ilju Hurníka, Zdeňka Košlera či Ivanu Loudovou. Soutěžící se tak jen pár měsíců před samotným zahájením s novou skladbou seznamují, její premiéra poté zaznívá v den semifinále soutěže.

Věkový horní hranice soutěže je dána oproti opavské varhanní soutěži nižším limitem, a to třiceti lety v den jejího zahájení; zároveň je soutěž určena těm, kteří dosud nezískali první cenu v této soutěži. Festival *Pražské jaro* je každoročně zahájen 12. května, ve výroční den úmrtí Bedřicha Smetany. Samotná soutěž začíná však již začátkem května a její finálová kola jsou zařazena do dramaturgie festivalu. Díky prestiži, kterou festival *Pražské jaro* ze své dlouholeté tradice konání (od roku 1946) přináší, je výherní cena oproti té opavské znatelně vyšší. První cena totiž činí 200 000 Kč, druhá 100 000 Kč, pro třetí místo je výhra 50 000 Kč.

93

⁹³ *Pražské jaro: Historie soutěže* [online]. © 2020 Pražské jaro [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://festival.cz/soutez/historie-souteze/>

4.2 Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka v Brně

Záminkou pro soustavnou propagaci díla významného hudebního skladatele Leoše Janáčka vedlo k nastudování a provozování jeho skladeb prostřednictvím založení *Soutěže o cenu Leoše Janáčka s mezinárodní účastí*, kterou roku 1993 vyhlásila Hudební fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně (dále HF JAMU). Soutěž pro klavír, violoncello, housle a zpěv, tedy hlavní obory Janáčkovy tvorby, se konala jednou za rok na území tehdejšího Československa. Roku 2006 se vedení HF JAMU rozhodlo úroveň soutěže vyzdvihnout a pod názvem *Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka* (dále MSLJ) začala soutěž probíhat v mezinárodním měřítku v oborech zpěv, smyčcové kvarteto, klavír a housle, které se po čtyřleté periodě opakovaly. O pět let později, roku 2011, došlo ke sloučení MSLJ s *Mezinárodní interpretační soutěží* (dále MIS), kterou do této doby pořádalo statutární město Brno a od roku 2012 se tato soutěž pod záštitou HF JAMU pořádá jednou ročně v období měsíce září pod názvem *Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka v Brně* v pětiletých cyklech, ve kterých se pravidelně střídají obory klavír/varhany, violoncello/kontrabas, flétna/klarinet, housle/smyčcové kvarteto a lesní roh/tuba.⁹⁴

Na rozdíl od opavské varhanní soutěže se tato brněnská varhanní soutěž koná nyní pouze v kategorii interpretační, v minulosti však měla též kategorii improvizací. Věkový limit sólových oborů je dán horním limitem 35 let ke dni zahájení soutěže na rozdíl od opavské soutěže, která má limit 32 let, v případě smyčcového kvarteta nesmí součet věku účastníků v den zahájení soutěže přesáhnout 140 let. Honorář pro vítěze je vyšší než v Opavě, první cena činí 100 000 Kč, druhá 70 000 Kč a třetí cena činí 40 000 Kč. *Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka v Brně* je tříkolová, všechna soutěžní kola jsou dostupná pro veřejnost, finální kolo pak probíhá formou veřejného bodovaného koncertu finalistů za doprovodu profesionálního orchestru, po jejichž vystoupení porotci vyhlásují ceny a vítěze. Poslední ročník, který byl určen varhanám, se uskutečnil v roce 2017. V něm soutěžilo pouze osm účastníků, tento počet soutěžících je oproti opavské soutěži zřetelně nižší.⁹⁵ Z důvodu nepříznivé situace ve světě byl 26. ročník roku 2020 zrušen, harmonogram pro dalších pět let je následující:

2022 – klavír, varhany

⁹⁴ Hudební fakulta JAMU: *Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka v Brně* [online]. © JAMU 2020 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z:

https://is.jamu.cz/do/jamu/doc/5451/mslj/zakladni_dokumenty_CZ/Historie_MSLJ.pdf?changed=1644670458652

⁹⁵ V roce 2018 se *Mezinárodní soutěže Petra Ebena* v Opavě zúčastnilo 38 soutěžících.

- 2023 – violoncello, kontrabas
- 2024 – flétna, klarinet
- 2025 – housle, smyčcové kvarteto
- 2026 – lesní roh, tuba⁹⁶

4.3 Voříškův Vamberk

Ve své práci zmiňuji také tento malý hudební festival *Voříškův Vamberk*, který se již nekoná, avšak v oblasti soutěží na varhany zanechal za svou dobu trvání jedinečné postavení, které je nutno zmínit. První ročník soutěže se uskutečnil v roce 1991 při příležitosti stého výročí narození hudebního skladatele Jana Václava Hugo Voříška. Tato prestižní varhanní soutěž byla zaměřena pouze na starou hudbu, konkrétně na barokní a raně klasicistní. Varhanní soutěž se konala v kostele sv. Prokopa, ve kterém sám skladatel hrál. Horní věkový limit soutěže byl dán pětadvaceti letům ke dni jejímu zahájení. Jedinečnost *Voříškova Vamberku* spočívala v improvizaci části, kdy si účastníci vylosovali úryvek ze skladatelova díla, na který následně improvizovali. Tuto jedinečnost má v současné době pouze *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena* v Opavě, při které se také improvizuje na dílo skladatele, podle něhož byla soutěž pojmenována.⁹⁷

4.4 Mezinárodní interpretační soutěž Pro Bohemia Ostrava

V rámci *Mezinárodní interpretační soutěže Pro Bohemia Ostrava*, která je v současnosti určena pro obory hra na dechové nástroje, hra na klavír a zpěv a letos se uskuteční již dvacátý ročník na Janáčkově konzervatoři v Ostravě, probíhá také soutěž ve hře na varhany. Od roku 2011, konkrétně od 10. jubilejního ročníku, se pořadatelem *Mezinárodní interpretační soutěže Pro Bohemia Ostrava* stala Janáčkova konzervatoř v Ostravě. Původně byla soutěž vypisována pouze pro hru na klavír, od roku 2011 byla rozšířena o hru na dechové nástroje a zpěv, o rok později o hru na smyčcové nástroje a od roku 2018 také o hru na varhany.

V roce 2018 byla spolu s hrou na varhany soutěž vypsána také pro obory hra na dechové nástroje, hra na klavír a zpěv. V tomto roce se přihlásilo rekordních 520 celkových účastníků zahrnujících mezinárodní obsazení, jejichž výkony hodnotila prestižní mezinárodní porota,

⁹⁶ *Hudební fakulta JAMU: Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka v Brně* [online]. © JAMU 2020 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://hf.jamu.cz/mslj/>

⁹⁷ Osobní rozhovor s PhDr. Jiřím Čechem, Ph.D., 26. 1. 2022, Opava.

kteřá zahrnovala mimo Českou republiku umělce z Portugalska, Polska, Rakouska a Slovenska. Absolutní vítězové měli možnost předvést své výkony v rámci koncertu při *Mezinárodním hudebním festivalu Leoše Janáčka* v roce 2018, jelikož jedinečností tohoto ročníku byl repertoár mimo jiné zaměřený právě na tohoto českého hudebního skladatele.⁹⁸

Soutěž je na rozdíl od všech výše zmíněných jednokolová, jedinečnost spočívá také ve věkovém limitu každé kategorie, kdy spodní věková hranice zahrnuje nejmladší žáky ZUŠ a horní hranice je určena žákům studujícím na konzervatořích do 21 let. Specifičnost soutěže rovněž spočívá v propagaci české hudby a jejím soutěžním repertoárem od dob klasicismu až po hudbu současnosti. Vítězové jednotlivých oborů mají spolu s peněžní výhrou možnost vystoupit při závěrečném koncertu vítězů. Letos se uskuteční již dvacátý ročník *Mezinárodní interpretační soutěže Pro Bohemia Ostrava*, který se bude konat ve dnech od 7. do 10. dubna na Janáčkově konzervatoři v Ostravě.⁹⁹

⁹⁸ *Janáčková konzervatoř v Ostravě: Pro Bohemia Ostrava 2022* [online]. © 2021 BY JKO [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: https://www.jko.cz/files/files/ProBohemia/PB_2018/Vysledky/TZ_Pro_Bohemia_2018_opr.pdf

⁹⁹ *Janáčková konzervatoř v Ostravě: Pro Bohemia Ostrava 2022* [online]. © 2021 BY JKO [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.jko.cz/pro-bohemia-ostrava-2022>

5 Rozhovory

Nedílnou součástí diplomové práce jsou rozhovory s osobami spojenými s *Mezinárodní varhanní soutěží Petra Ebena* nejvíce. První rozhovor se uskuteční se zakládajícím členem soutěže, s varhaníkem, muzikologem a pedagogem PhDr. Jiřím Čechem, Ph.D. Mé otázky budou směřovat jak ke vzniku soutěže a jeho přínosu pro další hudební činnosti, tak k její budoucnosti. Druhý z rozhovorů mi poskytne spoluorganizátor Mgr. Petr Rotrekl, který je členem organizačního výboru soutěže od roku 1996. Zeptám se na přínos soutěže pro město Opavu, na organizační záležitosti a v neposlední řadě také na budoucnost opavské varhanní soutěže. Jiří Čech stál u zrodu *Mezinárodní varhanní soutěže v Opavě* v roce 1978 a několik let zasedal v soutěžní porotě, kde hodnotil výkony účastníků, proto rozhovor s ním je v rámci diplomové práce zcela zásadní.

5.1 Jiří Čech

Jiří Čech, současný varhaník a muzikolog, se narodil v Opavě roku 1951. Studoval na opavském gymnáziu, které ukončil maturitní zkouškou a posléze roku 1976 vystudoval ostravskou konzervatoř (v současnosti Janáčkova konzervatoř), obor Varhany. Své vzdělání si dále rozšířil na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně v oboru Hudební věda a estetika, které zakončil roku 1981 a doktorské studium absolvoval na Ostravské univerzitě v roce 2015 v oboru Hudební pedagogika. Nyní působí jako pedagog na Lidové konzervatoři a Múzické škole v Ostravě, kde vyučuje dějiny hudby, hudební teorii a hru na varhany od roku 1976, souběžně také působí na Janáčkově konzervatoři v Ostravě, externě vyučuje na Pedagogické fakultě a Fakultě umění při Ostravské univerzitě. S manželkou bydlí v rodném městě Opavě a mají spolu dvě děti, které zdědily hudební nadání po svém otci. Syn Petr, viz výše, je ředitelem Pražské konzervatoře, dcera Alena si vybrala jako hudební nástroj housle, hru na ně vystudovala na ostravské konzervatoři, poté na Hudební fakultě pražské AMU. Své hudební zkušenosti zdokonalila v Drážďanech ve třídě u houslisty Ivana Ženatého a svá studia ukončila doktorským programem v Bratislavě.

Mimo svou pedagogickou činnost je rovněž činným publicistou v hudebně-vědním oboru. Aktivně publikuje v hudebních časopisech *Harmonie*, *Hudební rozhledy*, *Opus musicum* či na internetovém portále *Opera PLUS*, spolupracuje též na tvorbě dramaturgických plánů a průvodních textů pro koncertní cykly *Janáčkovy filharmonie* či *Mezinárodního hudebního*

festivalu Leoše Janáčka. Mezi další činnosti patří mimo jiné tvoření odborných hudebních pořadů pro Český rozhlas 3, stanici Vltava.¹⁰⁰

5.1.1 Rozhovor s PhDr. Jiřím Čechem, Ph.D.

Rozhovor s PhDr. Jiřím Čechem, Ph.D. proběhl dne 23. 2. 2022 v Opavě.

Otázka č. 1: Jak hodnotíte svoji dosavadní práci na Mezinárodní varhanní soutěži Petra Ebena v Opavě?

„Tu můžou zhodnotit spíše její vyhlášovatelé a spolupořadatelé, popř. porotci a frekventanti soutěže. Můj podíl spočívá ve vytvoření koncepce soutěže, mimo jiné také jejího určení, pro koho bude soutěž realizována: ZUŠ, Lidové konzervatoře, konzervatoře státní, poté rozšíření o vysoké školy. Na základě vzrůstající úrovně soutěže bylo naprosto logické její zmezinárodnění. Též mám podíl na tvorbě soutěžních propozic, sestavování poroty, podíl na přípravě soutěžních nástrojů a v neposlední řadě je to přímá účast na průběhu soutěže v rámci poroty nebo v přípravném týmu.“

Otázka č. 2: Jak vás napadla myšlenka založit varhanní soutěž právě v Opavě?

„Podnětem se stala stavba koncertního nástroje v opavském Městském domě kultury Petra Bezruče (současná Knihovna Petra Bezruče v Opavě). Hlavní motivací byl rovněž nedostatek soutěžních možností pro varhanní obor. Soutěže v jiných nástrojových oborech včetně zpěvu byly naprostou samozřejmostí, jejich frekvence byla stále vzrůstající a jejich určení zahrnovalo všechny stupně uměleckých škol. Varhany pro propojení s církevními obřady byly pro tehdejší režim nežádoucí. Proto jsme zaměřili prvotní směřování soutěžních propozic na propojení s občanskými obřady. Přesto se nám podařilo do programové náplně propozic zařadit i hodnotná díla s duchovní tematikou i obsahem, které pro tento nástroj komponovali především skladatelé starších historických stylových epoch.“

Otázka č. 3: V čem spatřujete výjimečnost Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena v Opavě?

¹⁰⁰ Lidová konzervatoř a Múziká škola Ostrava: Pedagogové Lidové konzervatoře [online]. © 2003-2022 Lidová konzervatoř a Múziká škola Ostrava, příspěvková organizace [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.lko.cz/pedagogove/lidova-konzervator/hudebni-obory/5-cech-jiri-phdr>

„Především ve volnější programové náplni s širokým stylovým rozptylem od baroka k současnosti, též v hodnotících kritériích soutěže spočívajících ve věrnosti notovému zápisu, v technické úrovni hry, v přednesové stránce výkonu, ve smyslu pro styl a výstavbu skladby a v přizpůsobení se nástroji a prostoru. Velkou přízeň soutěžících si opavská soutěž získala především zveřejněním bodování po ukončení každého kola soutěže. Přínosem pro soutěžící je též umožnění konzultativní schůzky s porotci nepostupujícím účastníkům soutěže v rámci analýzy jejich soutěžních výkonů. Cenným přínosem pro Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena je také prezentace skvělého varhanního kompozičního odkazu tohoto českého autora v zahraničí. Výjimečností této soutěže je mimo jiné její nepovinná improvizací disciplína nezávislá na účasti v interpretační části soutěže. O její oblibě svědčí stále se zvyšující počet zájemců.“

Otázka č. 4: Jaký má Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena přínos pro město Opavu?

„Opava se touto soutěží zviditelnila nejen v rámci regionálním, ale i celostátním a nyní už i v kontextu mezinárodním. Stala se centrem varhanní kultury i v souvislosti s pravidelným pořádáním tematicky orientovaných varhanních koncertů.“

Otázka č. 5: Jsou nástroje, na nichž se soutěž odehrává, dostačující?

„V Opavě máme v současnosti čtyři koncertní nástroje. Pro první kolo soutěže v Knihovně Petra Bezruče máme varhany se stylově univerzálním dispozičním řešením, druhé kolo stylově orientované na hudbu 17. a 18. století se koná na dobové replice barokního nástroje v opavském kostele sv. Ducha, letos poprvé v nedalekém Hlučíně též na dobové replice barokního nástroje jihoněmecké dispoziční a zvukové orientace. Finále se uskuteční v tomto ročníku poprvé na nově rekonstruovaných varhanách v opavském kostele sv. Vojtěcha. Tento nástroj má dispoziční i zvukové řešení odpovídající propozičnímu vymezení třetího kola soutěže, orientovaného na hudbu od 19. století do současnosti. Improvizací část soutěže se uskuteční na nástroji opavské konkatedrály.“

Otázka č. 6: Setkáváte se s ostatními porotci i mimo soutěž? Navázal jste kontakty, které trvají dodnes?

„Za těch dvacet ročníků jsem navázal dlouhotrvající kontakty s mnohými porotci. Nejedná se jen o vzájemnou korespondenci, ale též o setkání na jejich koncertech, popř. mistrovských kurzech.“

Otázka č. 7: Na který ročník nejraději vzpomínáte a proč?

„Vzpomínám samozřejmě velmi rád na ročníky, kdy se stali laureáty moji studenti. Mimořádným obohacením jsou pro mne zvláště poslední mezinárodní ročníky, ve kterých se setkávám s novými interpretačními trendy a zejména s aktuálním řešením historicky poučené dobové interpretace.“

Otázka č. 8: Jakou máte představu o budoucnosti soutěže? Bude nadále pokračovat, a jakým směrem se teď bude ubírat?

„Aby se stále setkávala s větším zájmem mladých varhanních interpretů; proto je hlavním předpokladem, aby jí vyhlášovatelé i pořadatelé vytvořili optimální podmínky, a zvláště přípravný tým, aby stále sledoval současný vývoj ve světě varhan.“

5.2 Petr Rotrekl

Petr Rotrekl se narodil 18. ledna roku 1961 mamince Evě původem ze Slovenska a otci Jaroslavovi v Opavě. Rodiče spolu měli ještě jedno starší dítě Jaroslava, se kterým Petr vyrůstal. Roku 1987 se oženil se svou ženou Dagmarou. Má tři děti, Terezu, Štěpána a Vojtěcha.

Po základní škole s rozšiřující výukou cizích jazyků nastoupil Petr roku 1976 na Střední zemědělsko-technickou školu v Opavě. Ve svých studiích pokračoval na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, kde vystudoval učitelství pro střední školy v oborech Hudební výchova a Ruský jazyk. V rámci svého studia odcestoval na jeden semestr do ruského Volgogradu, kde si mimo jiné zdokonalil ruský jazyk. V letech 1993-1996 působil jako pedagog na Střední pedagogické škole v Krnově, kde mimo vyučování vedl také pobočku *Hudební mládeže*, dramatický kroužek a organizoval též kulturní život školy. V letech 1993–1996 pracoval jako programový ředitel rozhlasové stanice rádia *Ekol.S* a později rádia *Attack*. Od roku 1996 působí jako dramaturg kulturních akcí při statutárním městě Opava. Za svou dlouholetou činnost na Magistrátě organizoval více než 2 500 kulturních akcí přes hudební, výtvarné, taneční, filmové, divadelní či literární zaměření. Své pedagogické zkušenosti uplatnil jako externí pedagog na Ostravské univerzitě v oboru Rekreatologie, v letech 2007–2016 externě vyučoval na Slezské univerzitě v Opavě obory Kulturní dramaturgie se zaměřením na divadlo a také Audiovizuální tvorbu.

Mezi dlouholetou úspěšnou tvůrčí a uměleckou činností patří mimo jiné spolupráce s Českou televizí Ostrava na pořadu o kultuře s názvem *Moravskoslezský salon*, připravil dvacet

čtyři koncertních sezón abonentní řady koncertů vážné hudby z oblasti symfonické, komorní i varhanní. Nutno zmínit, že jako hlavní dramaturg a organizátor připravil již osmačtyřicet multižánrových kulturních festivalů *Další břehy* a *Bezručova Opava* a od roku 1996 je členem přípravného výboru *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* v Opavě. Petr Rotrekl za svůj dlouhodobý přínos v oblasti rozvoje kultury města, zejména organizací zmíněných multižánrových festivalů a mnoho dalších kulturních akcí, získal v roce 2018 *Cenu Petra Bezruče*. Životní krédo Petra Rotrekla: „*Bez kultury a umění nemá smysl ani dýchat.*“¹⁰¹

5.2.1 Rozhovor s Mgr. Petrem Rotreklem

Rozhovor s Mgr. Petrem Rotreklem proběhl dne 4. 3. 2022 v Opavě.

Otázka č. 1: Jak hodnotíte svou dosavadní práci na *Mezinárodní varhanní soutěži Petra Ebena* v Opavě?

„*Já jsem u organizace (dříve Soutěže mladých varhaníků, dnes Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena) od září 1996, kdy jsem nastoupil na magistrát města Opavy. Má práce se zaměřuje od té doby především na zajištění produkce a organizaci soutěže – práce v organizačním výboru soutěže jako zástupce hlavního pořadatele (město Opava), propagace, zajištění grantů z Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český hudební fond, zajištění rozpočtu soutěže – úhrady honorářů porotců, výplaty finančních odměn vítězům, zajištění prostor pro soutěž a technické vybavení, smluvní dohody v souvislosti s nájmy prostor kostelů, ubytování a veškerý servis pro porotce, spolupráce s Církevní konzervatoří Německého řádu. V minulosti jsem mimo jiné také spolupracoval s Českou televizí, s Českým rozhlasem a TV Polar na reportážích o soutěži.*“

Otázka č. 2: Jaký má soutěž přínos pro město Opavu?

„*Opava se stává jednou za dva roky českým i evropským městem varhan a získává proslulost a renomé v rámci českého hudebního světa a mezinárodních interpretačních soutěží.*“

¹⁰¹ Příběhy našich sousedů: Petr Rotrekl [online]. 2017 Post Bellum [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.pribehynasichsousedu.cz/opavsko/opavsko-2019-2020/rotrekl-petr/>

Otázka č. 3: Komu dle Vašeho názoru patří největší poděkování za práci na *Mezinárodní varhanní soutěži Petra Ebena*?

„Určitě zakladatelům soutěže a těm, kteří se zasloužili o její přežití a nakročení do budoucnosti – PhDr. Jiří Čech, Ph.D., Aleš Rybka, paní Věra Slámová a také v minulosti Tomáš Thon.

Otázka č. 4: Kdo zajišťuje organizaci a finanční stránku soutěže?

„Hlavním pořadatelem je statutární město Opava, které zároveň nese veškeré organizační a finanční povinnosti v souvislosti se soutěží.“

Otázka č. 5: Na který ročník vzpomínáte nejraději a proč?

„Každý ročník je něčím výjimečný a jedinečný – mění se porotci, soutěžící, k obměně dochází i v přípravném výboru, doplňují a precizují se pravidla a repertoár. Na každý ročník, který jsme dobře zvládli, rád vzpomínám.“

Otázka č. 6: Jakou máte představu o budoucnosti soutěže? Bude nadále pokračovat, a jakým směrem se teď bude ubírat?

„Budu moc rád, pokud se Mezinárodní soutěž Petra Ebena v Opavě zachová i přes nepřízeň kovidové epidemie (kdy jsme museli soutěžní ročník 2020 zrušit) či redukce rozpočtů na kulturu v budoucnosti. Tradice se totiž velmi těžce buduje a stojí za tím hodně práce a úsilí mnoha lidí, a to nás zavazuje.

Stále budeme usilovat o zachování našeho zajímavého a ověřeného formátu – tříkolová soutěž na 3 různých typech varhan, zachování soutěže v improvizaci a snaha o co největší zahraniční účast soutěžících i porotců. Soutěž by měla mít opravdu evropský rozměr.“

Otázka č. 7: Chystají se v letošním roce nějaké novinky, co se týče organizace?

„Jedna změna je jistá. Především v tom, že 2. kolo soutěže proběhne letos v kostele sv. Jana Křtitele v Hlučíně, jelikož v kostele sv. Ducha v Opavě nejsou v tuto dobu varhany v dostatečné technické kondici. Ale tím také vítám, že se soutěž dotkne i dalších potenciálních posluchačů a milovníků varhanní hudby. Veškeré soutěžní výkony jsou veřejně přístupné a jde tedy o několikadenní varhanní maratón.“

Závěr

Diplomová práce se zabývá *Mezinárodní varhanní soutěží Petra Ebena* v Opavě. Úvodní kapitoly se zaměřily na osobnost Petra Ebena, jeho přínos v oblasti varhanní tvorby, a hlavně na jeho přínos pro město Opavu a varhanní soutěž, podle něhož byla pojmenována v roce 2004. Skladatel napsal k příležitosti konání V. ročníku soutěže tři interludia, z nichž třetí na soutěži zaznělo, a které věnoval Opavě jako pamětní list. Inicijací těchto interludií dospěla k napsání celého varhanního cyklu *Momenti d'organo*, jehož výtisk s věnováním daroval iniciátorovi díla, varhaníkovi Jiřímu Čechovi.

Hlavním cílem diplomové práce bylo zmapovat dosavadní ročníky *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena v Opavě*. V jednotlivých ročnících se práce zaměřila na program soutěže, povinné skladby, významné mezinárodní porotce, organizační obměny soutěže a v neposlední řadě na její laureáty. Mezinárodní status si soutěž nejprve získala prostřednictvím členů soutěžní poroty, ve které poprvé v pátém ročníku *Soutěže mladých varhaníků* roku 1986 usedl polský varhaník Waclaw Kubicki z Akademie Muzyczne im. Stanisława Moniuszki v polském Gdaňsku. Mezi účastníky soutěže se poprvé objevila mezinárodní jména v roce 2000 při příležitosti konání dvanáctého ročníku *Soutěže mladých varhaníků*. Konkrétně to byl Konstantin Volostnov z Čajkovské konzervatoře v Rusku, který získal druhou cenu ve třetí kategorii a současně Cenu Nadace CHF za nejlepší interpretaci Ebenovy skladby a Marta Kogut z polských Katovic, která ve třetí kategorii pod vedením varhaníka Juliana Gembalskiho získala třetí cenu.

Práce zmínila vybrané porotce jak z řad českých, tak mezinárodních významných osobností z oblasti varhanní hudby, kteří se účastnili *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena* v Opavě a podíleli se na hodnocení soutěžních výkonů jednotlivých účastníků. Z těch mezinárodních tomu byl například polský varhaník a pedagog Józef Serafin z Krakova, který poprvé, a ne naposledy v soutěžní porotě *Soutěže mladých varhaníků* usedl roku 2002 při příležitosti konání třináctého ročníku. Roku 2010 zahájil program sedmnáctého ročníku svým varhanním recitálem v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie. Ve stejném roce usedl do soutěžní poroty profesor varhanní hry a improvizace německý Johannes Geffert, který o dva roky později zahajoval soutěžní program svým varhanním recitálem. Další mezinárodní osobností soutěže byla velmi vážená francouzská varhanní umělkyně skotského původu Susan Landale, která rovněž ne jednou navštívila Opavu, poprvé tomu bylo v roce 1990 při příležitosti VII. ročníku *Soutěže mladých varhaníků*, a také roce 2002, kdy vystoupila se svým varhanním

recitálem. Hostem devatenáctého ročníku a zároveň soutěžním porotcem v roce 2016 byl švédský varhanní interpret Hans Fagius, který zahájil program svým repertoárem s výběrem z Bachova díla.

Z řad českých významných porotců práce zmínila varhaníka a hudebního pedagoga Jana Horu, který několik ročníků hodnotil soutěžní výkony účastníků, dále opavského rodáka a současného ředitele Pražské konzervatoře Petra Čecha, který se jako laureát soutěže stal následně porotcem a hodnotil výkony svých mladších kolegů. V neposlední řadě práce zmínila významnou varhanici Alenu Veselou, která stála u zrodu *Mezinárodní soutěže Petra Ebena* a měla tak pro ni zásadní význam zejména při jejím zrodu.

Cílem práce bylo mimo jiné zjistit, zda se na území České republiky konají či konaly obdobné varhanní soutěže. Samotná varhanní soutěž je pouze ta opavská. Současnými aktivními varhanními soutěžemi jsou soutěž při festivalu *Pražské jaro*, varhanní soutěž při *Mezinárodní soutěži Leoše Janáčka v Brně* a v neposlední řadě *Mezinárodní interpretační soutěž Pro Bohemia Ostrava*. V současnosti už neexistující varhanní soutěž při festivalu *Voříškov Vamberk* byla zaměřena pouze na starou hudbu, což bylo její specifičností.

Závěr práce byl věnován rozhovorům se spoluzakladatelem soutěže, varhaníkem a muzikologem PhDr. Jiřím Čechem, Ph.D., který stál u zrodu této soutěže a s dlouholetým spoluorganizátorem Mgr. Petrem Rotreklem, který je od roku 1996 členem organizačního výboru. Práce Petra Rotrekla spočívá v zajištění produkce a organizaci soutěže, konkrétně v její propagaci, zajištěním grantů z Ministerstva kultury České republiky a Nadace ČHF, v zajištění rozpočtu soutěže související s úhradou honorářů porotcům, s výplatami finančních odměn vítězům, zajištění prostor pro soutěž a její technické vybavení, smluvní dohody v souvislosti s nájmy prostor kostelů, ubytování a veškerý servis pro porotce. V minulosti také spolupracoval s Českou televizí, s Českým rozhlasem a TV Polar na řadě reportáží o soutěži.

Hlavní motivací pro založení varhanní soutěže v Opavě byl podle Jiřího Čecha nedostatek soutěžních možností pro varhanní obor, jelikož tehdejší režim nedovoloval pro propojení varhan s církevními obřady veřejnou prezentaci tohoto nástroje v sakrálních prostorech. Proto se spoluzakladatelé rozhodli prvotní směřování propojit s obřady občanskými. Výjimečnost soutěže spatřuje varhaník především ve volnější programové náplni, která zahrnuje široký stylový rozptyl od baroka k současnosti. Další jedinečností, kterou si soutěž zajišťuje svou prestiž, je zveřejňování bodování po ukončení každého kola soutěže. Velkou výhodou pro neúspěšné účastníky je mimo jiné umožnění konzultací a cenných rad s porotci, kteří analyzují jejich soutěžní výkony. Zvyšující se počet zájemců o soutěž

v mezinárodním měřítku je výsledkem obliby nepovinné improvizální disciplíny soutěže, která je nezávislá na účasti v interpretační části. Výjimečnost soutěže Jiří Čech spatřuje také v prezentaci varhanního kompozičního odkazu českého skladatele Petra Ebena v zahraničí a v neposlední řadě v navázání dlouhotrvajících kontaktů s mnohými porotci, se kterými se setkává mimo jiné na jejich koncertech či kurzech. Na mou otázku, na který ročník varhaník Jiří Čech nejraději vzpomíná, odpověděl: „*Vzpomínám samozřejmě velmi rád na ročníky, kdy se stali laureáty moji studenti.*“ Obrovským obohacením a inspirací jsou pro něj mimo jiné poslední ročníky soutěže, ve kterých se setkává s novými interpretačními trendy.

Petr Rotrekl uvedl, že v letošním roce změny postihnou především druhé kolo soutěže, které proběhne nově v kostele sv. Jana Křtitele v nedalekém Hlučíně z důvodu špatné technické kondice varhan v kostele sv. Ducha v Opavě. Tato změna však může pomoci propagaci soutěže a přilákat tak nové posluchače varhanní hudby, veškeré soutěžní výkony jsou navíc veřejně přístupné. *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena* v Opavě se nyní koná na čtyřech varhanách, z nichž každé jsou jedinečné pro jednotlivá kola soutěže. První kolo se koná na varhanách *Rieger-Kloss, opus 3485* v Knihovně Petra Bezruče v Opavě, druhé kolo na již zmíněných varhanách v kostele sv. Jana Křtitele, finální kolo, které je orientováno na hudbu od 19. století do současnosti, se uskuteční na nově rekonstruovaných varhanách *Rieger-Kloss, opus 3074* v kostele sv. Vojtěcha v Opavě. Soutěž v improvizaci se bude konat na varhanách *Rieger-Kloss, opus 3635* v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě.

Seznam užitých zkratek

AMU	Akademie múzických umění v Praze
ČHF	Český hudební fond
ČSR	Česká socialistická republika
HF	Hudební fakulta
JAMU	Janáčkova akademie múzických umění
LŠU	Lidová škola umění
MIS	Mezinárodní interpretační soutěž
MSLJ	Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka
OŽK	Obchodní a živnostenská komora
SHF	Slovenský hudební fond
SSR	Slovenská socialistická republika
VŠMU	Vysoká škola múzických umění
ZUŠ	Základní umělecká škola
apod.	a podobně
č.	číslo
ed.	editor
popř.	popřípadě
s.	strana

Seznam použité literatury

Prameny

42. *Bezručova Opava: Pocty a chvály*. Opava: odbor školství a kultury Magistrátu města Opavy, 1999.

EBEN, Petr. *Momenti d'organo* [noty]. PRO ORGANO, 1994.

HANOUSEK, Petr. *Toulky Opavou za hudební klasikou*. Opava: Indigoprint, 2020.

Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. Opava: Statutární město Opava, 2018.

Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena: Soutěž mladých varhaníků Opava 2008. XVI.. Opava: Statutární město Opava, 2007.

Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. XVII.. Opava: Statutární město Opava, 2010.

Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. XVIII.. Opava: Statutární město Opava, 2014.

Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. XX.. Opava: Statutární město Opava, 2018.

Soutěž mladých varhaníků Opava. Pamětní list, č. 230. Ostrava: Městské kulturní středisko – lidová konzervatoř v Ostravě, 1986.

LUKEŠ, Jan, Jan TOMÍČEK, Václav UHLÍŘ a Lubomír TOMŠÍ. *Historické varhany v Čechách*. Praha: Libri, 2000. ISBN 80-7277-009-8.

SMOLKA, Jaroslav. *Dějiny hudby*. 1. Brno: Togga, 2001. ISBN 80-902-9120-1.

SVOBODA, Štěpán a Jiří KRÁTKÝ. *Nejvýznamnější varhany České republiky*. CPress, 2019. ISBN 978-80-264-2859-6.

ŠLECHTA, Milan. *Dějiny varhan a varhanní hudby v Evropě*. 2. Praha: Akademie múzických umění, 1984.

VESELÝ, Josef. In memoriam Petr Eben. *Cesta*, č. 11, roč. 14, ŘKF Nanebevzetí Panny Marie: Opava, 2007.

VÍTOVÁ, Eva. Petr Eben. Praha: Baronet, 2004. ISBN 80-7214-743-9.

VONDROVICOVÁ, Kateřina. Petr Eben. 1. Praha: BUBU, 1993.

XIII. Mezinárodní soutěž mladých varhaníků. Opava: ARTTHON, 2002.

XIV. Mezinárodní soutěž mladých varhaníků. Opava: ARTTHON, 2003.

XV. Mezinárodní soutěž mladých varhaníků. Opava: ARTTHON, 2006.

- XVI. *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2008*. Opava: ARTTHON, 2007.
- XVII. *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2010*. Opava: ARTTHON, 2010.
- XIX. *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2016*. Opava: Statutární město Opava, 2016.
- XXI. *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2022*. Opava: Statutární město Opava, 2021.

Elektronické zdroje

Brno: Slavné osobnosti – Alena Štěpánková – Veselá [online]. © Statutární město Brno [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.brno.cz/obcan/vyznamne-osoby-a-vyroci/slavne-osobnosti/?pg=detail&idosobnosti=119>

Hudební fakulta JAMU: Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka v Brně [online]. © JAMU 2020 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: https://is.jamu.cz/do/jamu/doc/5451/mslj/zakladni_dokumenty_CZ/Historie_MSLJ.pdf?changed=1644670458652

Hudobné centrum: Skladatelia – Ferdinand Klinda [online]. ©2022 Hudobné centrum [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <https://hc.sk/o-slovenskej-hudbe/osobnost-detail/422-klinda-ferdinand>

Jan Hora. *KlasikaPlus: Portál o klasické hudbě* [online]. © KlasikaPlus.cz, 2021, 6. 12. 2021 [cit. 2022-01-27]. ISSN 2571-4171. Dostupné z: <https://www.klasikaplus.cz/reflexe/itemlist/user/936-janhora>

Janáčková konzervatoř v Ostravě: Pro Bohemia Ostrava 2022 [online]. © 2021 BY JKO [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www.jko.cz/pro-bohemia-ostrava-2022>

Knihovna Petra Bezruče v Opavě, p.o: Historie objektu [online]. © 2022 Knihovna Petra Bezruče v Opavě. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://kpbo.cz/historie-objektu/>

Lidová konzervatoř a Múzická škola Ostrava: Pedagogové Lidové konzervatoře [online]. © 2003-2022 Lidová konzervatoř a Múzická škola Ostrava, příspěvková organizace [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.lko.cz/pedagogove/lidova-konzervator/hudebni-obory/5-cech-jiri-phdr>

Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022 [online]. [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz>

PAROULKOVÁ, Veronika. Petr Čech: Pražská konzervatoř bude mít konečně nové varhany. *KlasikaPlus: Portál o klasické hudbě* [online]. © KlasikaPlus.cz, 11 červen 2020 [cit. 2022-01-29]. ISSN 2571-4171. Dostupné z: <https://www.klasikaplus.cz/rozhovor/item/3505-petr-cech-prazska-konzervator-bude-mit-konecne-nove-varhany>

Pražské jaro: Historie soutěže [online]. © 2020 Pražské jaro [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://festival.cz/soutez/historie-souteze/>

Příběhy našich sousedů: Petr Rotrekl [online]. 2017 Post Bellum [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.pribehynasichsousedu.cz/opavsko/opavsko-2019-2020/rotrekl-petr/>

Varhanářská dílna Kánský – Brachtl: Naše nástroje [online]. Copyright © 2012-2022 [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <http://kansky-brachtl.cz/www/nastroje/dispozice/hlucin>

SLIMÁČKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Jana. Alena Veselá – stále vitální varhanice. *Harmonie* [online]. Copyright © 2022, 4. květen 2011 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/alena-vesela-stale-vitalni-varhanice.html>

SLIMÁČKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Jana. Okouzlující varhanice Susan Landale. *Harmonie* [online]. Copyright © 2022, 27. březen 2005 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/okouzlujici-varhanice-susan-landale.html>

SLIMÁČKOVÁ MICHÁLKOVÁ, Jana. Skvělý Švéd v Brně – varhaník Hans Fagius. *Harmonie* [online]. Copyright © 2022, 6. říjen 2017 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/kritiky/skvely-sved-v-brne-varhanik-hans-fagius.html>

Statutární město Opava, 2022 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/o-soutezi/historie>

Turistické informační centrum Opava: Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie [online]. © 2019 WebActive [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.opava-city.cz/tic/cz/mesto-opava/pamatky-zajimavosti/cirkevni-pamatky/konkatedrala-nanebevzeti-panny-marie.html>

VEBER, Petr. Petr Čech – na kůru a v ředitelně. *Český rozhlas* [online]. © 1997-2022 Český rozhlas, 6. červen 2021 [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://d-dur.rozhlas.cz/petr-cech-na-kuru-a-v-reditelne-8507277>

Rozhovory

Osobní rozhovor s PhDr. Jiřím Čechem, Ph.D., 23. 2. 2022, Opava.

Osobní rozhovor s Mgr. Petrem Rotrekl, 4. 3. 2022, Opava.

Seznam příloh

Příloha 1: Pamětní list	81
Příloha 2: Věnovaný výtisk cyklu <i>Momenti d'organo</i>	82
Příloha 3: Vzkaz Petra Ebena všem varhanním interpretům	83
Příloha 4: Pocta Petru Ebenovi	84
Příloha 5: Věnování Petra Ebena Opavě roku 1999	85
Příloha 6: In memoriam Petr Eben	86
Příloha 7: Knihovna Petra Bezruče v Opavě	87
Příloha 8: Varhany v Knihovně Petra Bezruče v Opavě	88
Příloha 9: Kostel sv. Vojtěcha v Opavě	89
Příloha 10: Varhany v kostele sv. Vojtěcha v Opavě	90
Příloha 11: Kostel sv. Jana Křtitele v Hlučíně	91
Příloha 12: Varhany v kostele sv. Jana Křtitele v Hlučíně	92
Příloha 13: Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie v Opavě	93
Příloha 14: Varhany v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě	94
Příloha 15: Kostel sv. Ducha v Opavě	95
Příloha 16: Varhany v kostele sv. Ducha v Opavě	96
Příloha 17: Vítězové vybraných ročníků	97
Příloha 18: Programové brožury vybraných ročníků	101

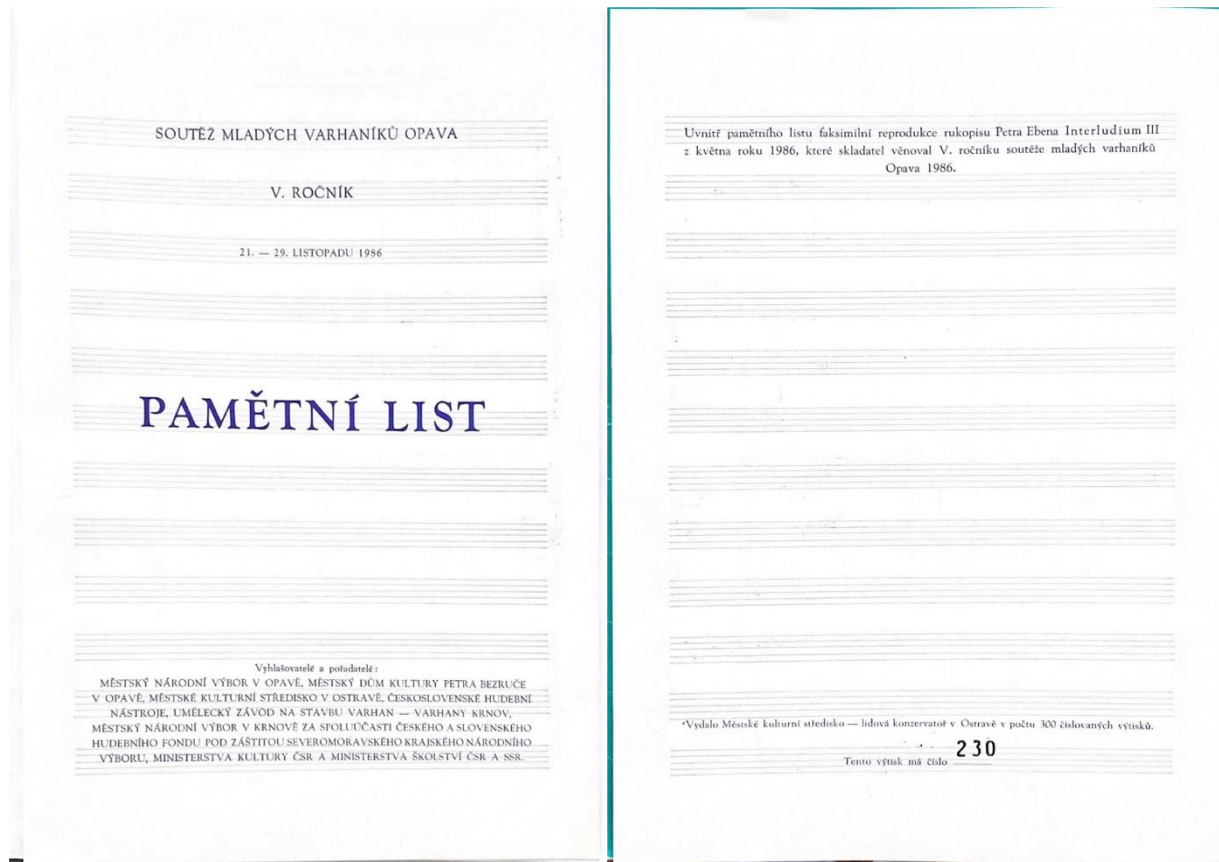
Seznam obrázků

Obrázek 1: Pamětní list	81
Obrázek 2: Věnovaný výtisk cyklu <i>Momenti d'organo</i>	82
Obrázek 3: Vzkaz Petra Ebena	83
Obrázek 4: Pocta Petru Ebenovi	84
Obrázek 5: Věnování Petra Ebena Opavě roku 1999	85
Obrázek 6: In memoriam Petr Eben	86
Obrázek 7: Fotografie budovy Knihovny Petra Bezruče v Opavě	87
Obrázek 8: Fotografie varhan v Knihovně Petra Bezruče v Opavě	88
Obrázek 9: Fotografie kostela sv. Vojtěcha v Opavě	89
Obrázek 10: Fotografie varhan v kostele sv. Vojtěcha v Opavě	90
Obrázek 11: Fotografie kostela sv. Jana Křtitele v Hlučíně	91
Obrázek 12: Fotografie varhan v kostele sv. Jana Křtitele v Hlučíně	92
Obrázek 13: Fotografie konkatedrály Nanebevzetí Panny Marie v Opavě	93
Obrázek 14: Fotografie varhan v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě	94
Obrázek 15: Fotografie kostela sv. Ducha v Opavě	95
Obrázek 16: Fotografie varhan v kostele sv. Ducha v Opavě	96
Obrázek 17: Vítězové III. ročníku <i>Soutěže mladých varhaníků 1982</i>	97
Obrázek 18: Vítězové V. ročníku <i>Soutěže mladých varhaníků 1986</i>	97
Obrázek 19: Vítězové VIII. ročníku <i>Soutěže mladých varhaníků 1992</i>	98
Obrázek 20: Vítězové XV. ročníku Mezinárodní soutěže mladých varhaníků 2006	98
Obrázek 21: Vítězové XVI. ročníku Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2008	99
Obrázek 22: Vítězové XVII. ročníku Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 201	99
Obrázek 23: Vítězové XVIII. ročníku Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2014	100
Obrázek 24: Vítězové XIX. Ročníku Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2016	100
Obrázek 25: Programová brožura XIII. ročníku <i>Soutěže mladých varhaníků 2002</i>	101
Obrázek 26: Programová brožura XIV. ročníku <i>Mezinárodní soutěže mladých varhaníků 2004</i>	101
Obrázek 27: Programová brožura XV. ročníku <i>Mezinárodní soutěže mladých varhaníků 2006</i>	102
Obrázek 28: Programová brožura XVI. ročníku <i>Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2008</i>	102

Obrázek 29: Programová brožura XVII. ročníku <i>Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2010</i>	103
Obrázek 30: Programová brožura <i>XIX. Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2016</i>	103
Obrázek 31: <i>XX. Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2018</i> . Opava: Statutární město Opava, 2018.....	103
Obrázek 32: <i>XXI. Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2022</i> . Opava: Statutární město Opava, 2021.....	104

Příloha 1: Pamětní list

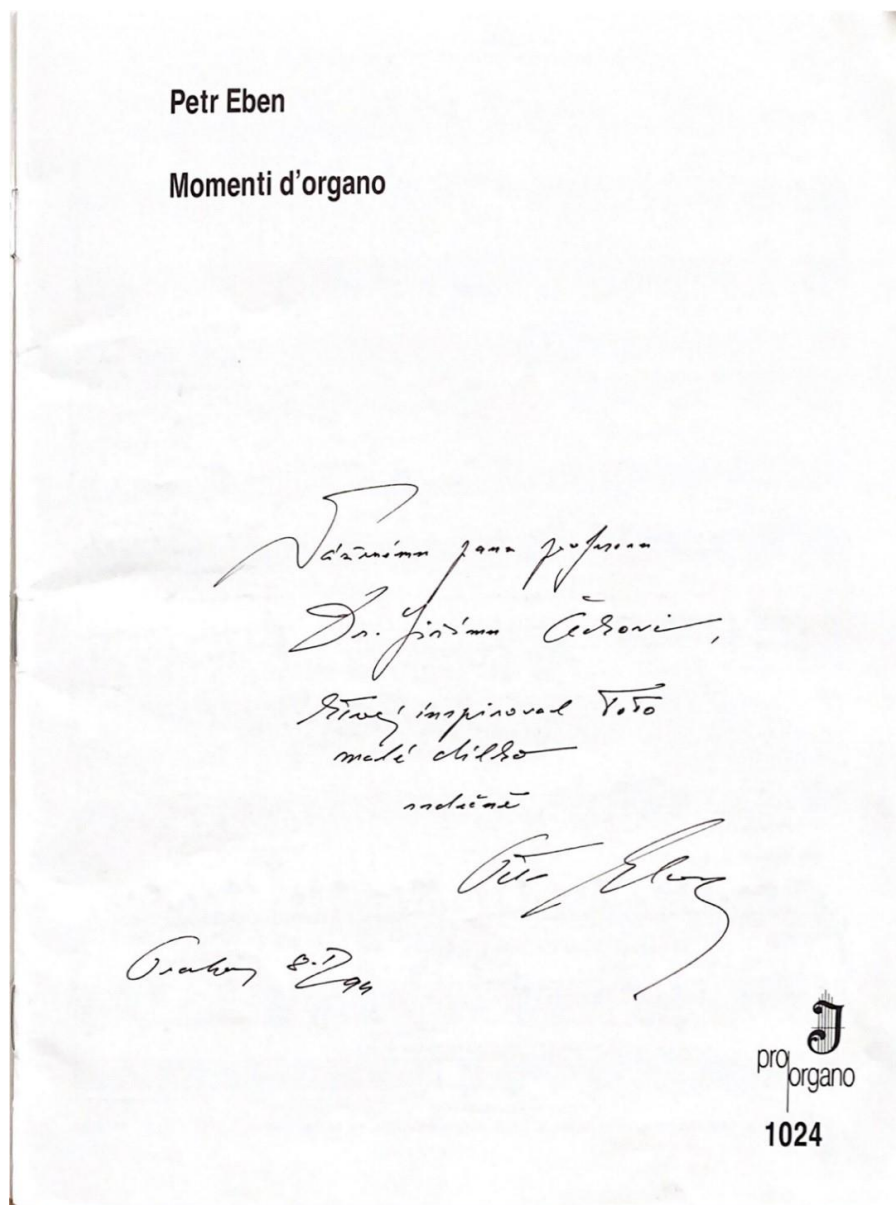
Obrázek 1: Pamětní list

Zdroj: Soutěž mladých varhaníků Opava. Pamětní list, č. 230. Ostrava: Městské kulturní středisko – lidová konzervatoř v Ostravě, 1986.

Příloha 2: Věnovaný výtisk cyklu *Momenti d'organo*

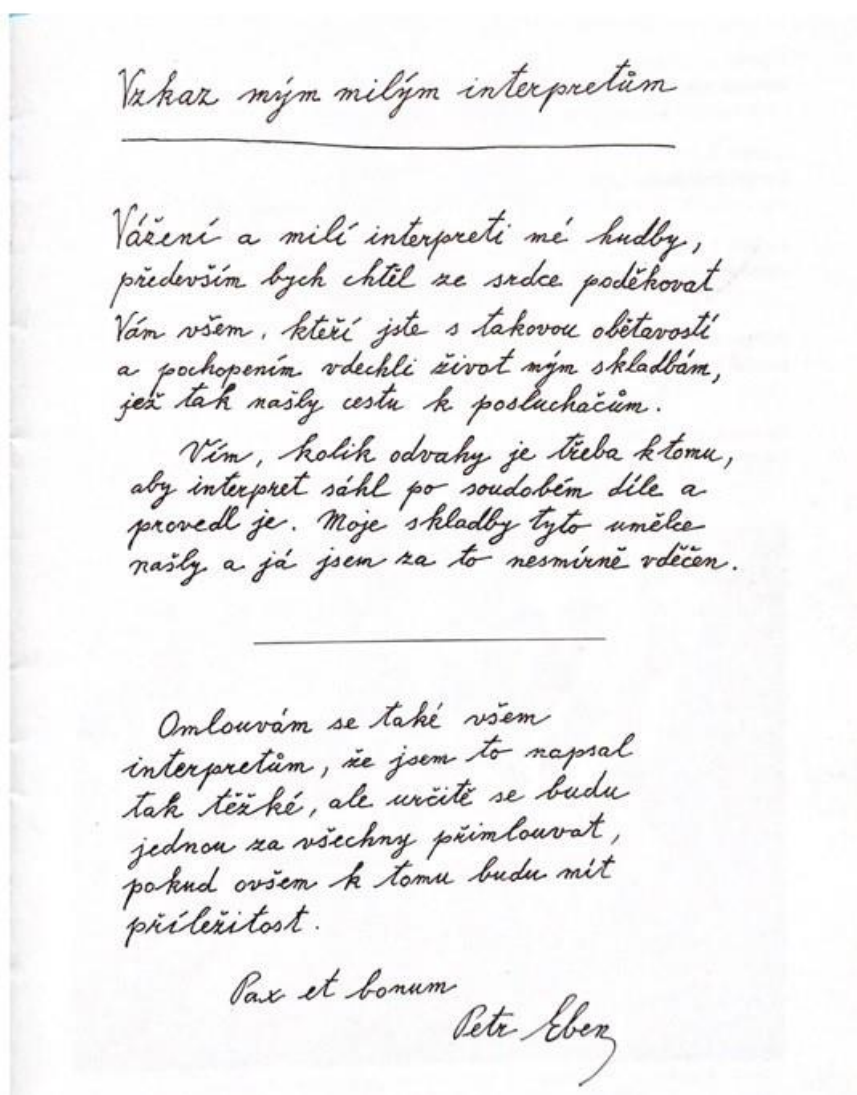
Obrázek 2: Věnovaný výtisk cyklu *Momenti d'organo*

Zdroj: EBEN, Petr. *Momenti d'organo* [noty]. PRO ORGANO, 1994.

Příloha 3: Vzkaz Petra Ebena všem varhanním interpretům

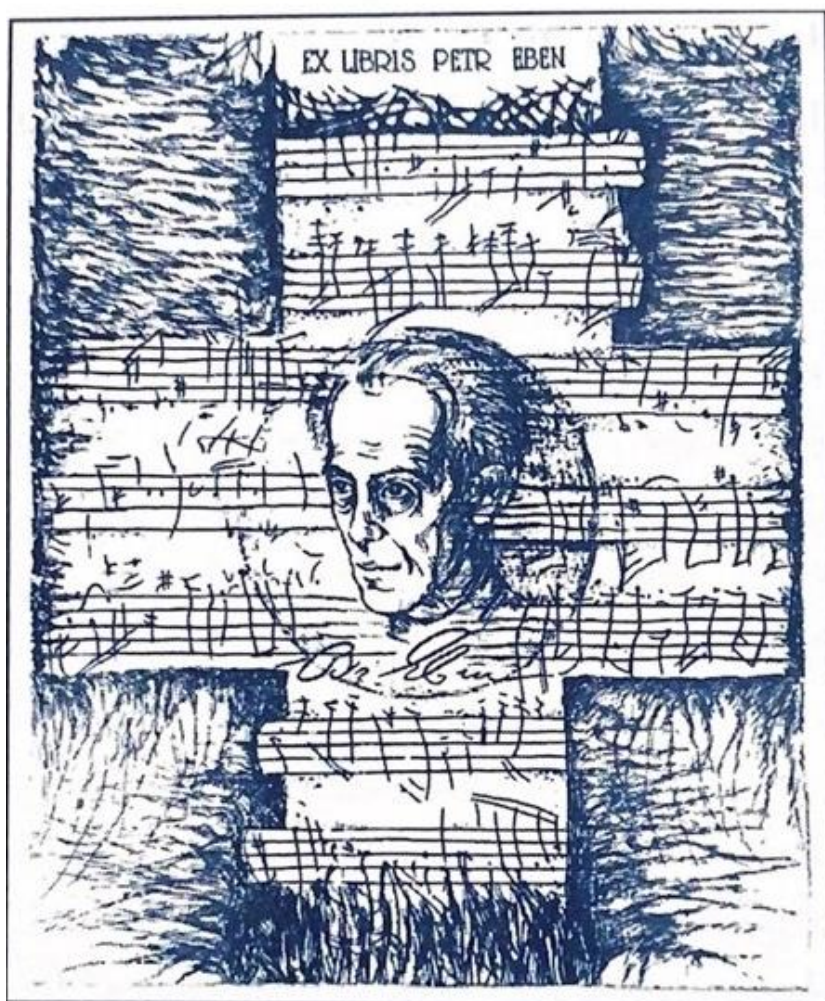
Obrázek 3: Vzkaz Petra Ebena

Zdroj: Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. XX.. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 3.

Příloha 4: Pocta Petru Ebenovi

Obrázek 4: Pocta Petru Ebenovi

*Pocta Petru Ebenovi
Barevný lept*

Zdroj: 42. Bezručova Opava: *Poety a chvály*. Opava: odbor školství a kultury Magistrátu města Opavy, 1999, s. 6.

Příloha 5: Věnování Petra Ebena Opavě roku 1999

Obrázek 5: Věnování Petra Ebena Opavě roku 1999

Odjíždím z Opavy bohatě
obdaruán * Vřemí krásnými
romantky a také s přesvědčením,
že centra kultury je cestou
ochrany tohoto potěpějšího
ze světa.

Toho krásné kulturní místo
s dobrými lidmi a talentovanými
dětmi je toho skvělým dokladem.

Vděčně

Petr Eben

Opava
15. září 1999

Zdroj: Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 13.

Příloha 6: In memoriam Petr Eben

Obrázek 6: In memoriam Petr Eben

In memoriam PETR EBEN

* 22. 1. 1929 † 24. 10. 2007

Miloval fád
ale i všední improvizace
proměnil ve sváteční chorál

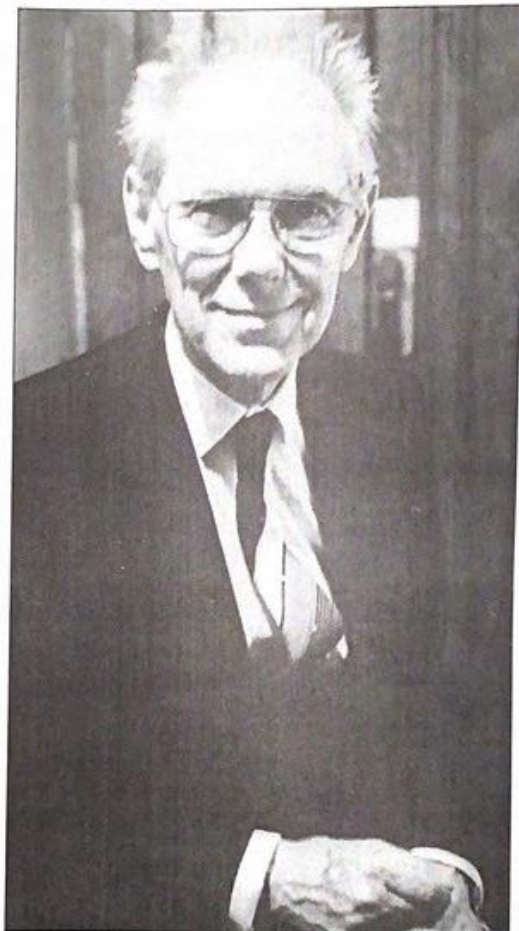
Trpěl jak Job
a přece s důvěrou
zpíval své každodenní Aleluja

ten který jest
tak jako Mojžíšovi
z hořícího keře
v srdci rozplameněném
láskou k pravdě
svěřil mu poslání
vyvést národ
z duchovního otroctví

Prostory chrámové
byly pro něj
místem setkání s Bohem
Nedělní hudba
předznamenáním
liturgie nebeské

S Anežkou a Františkem
přál si být nástrojem Božím
a na všechny vyzářovat
lásku radost a pokoj

*Mons. Josef Veselý
foto Vladimír Žák*

Zdroj: VESELÝ, Josef. In memoriam Petr Eben. *Cesta*, č. 11, roč. 14, ŘKF Nanebevzetí Panny Marie: Opava, 2007, s. 7.

Příloha 7: Knihovna Petra Bezruče v Opavě

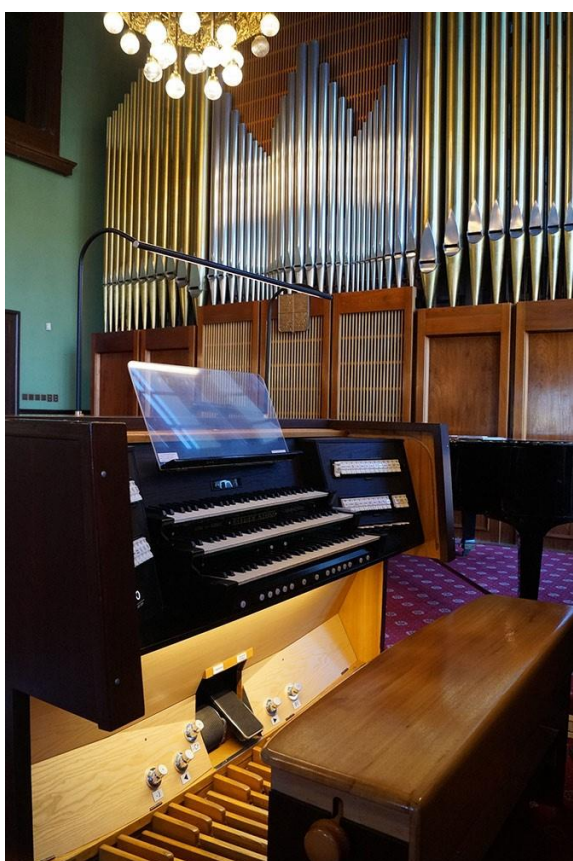
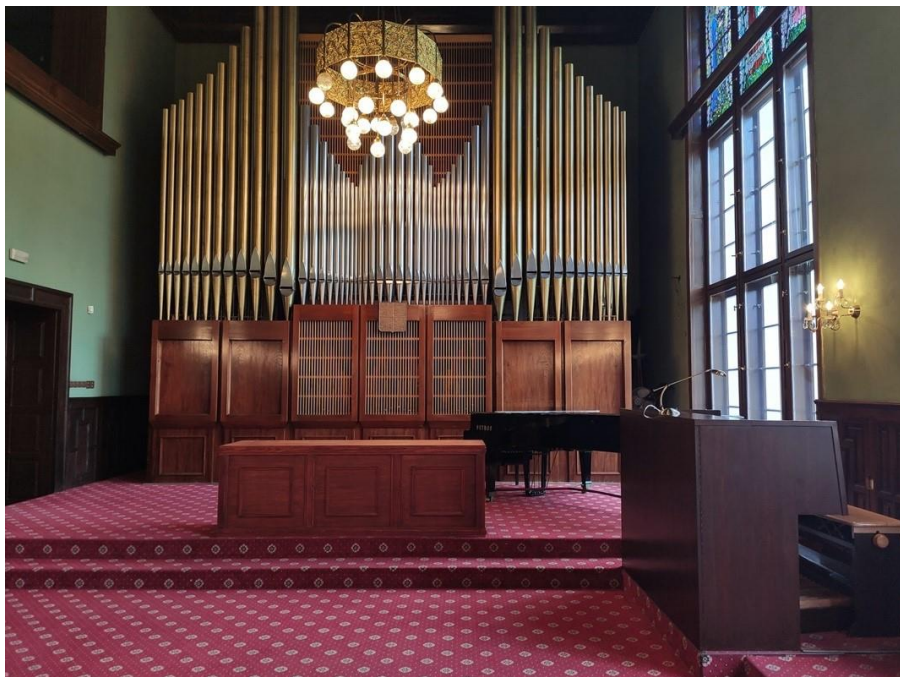
Obrázek 7: Fotografie budovy Knihovny Petra Bezruče v Opavě

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-Knihovne-Petra-Bezruce-v-Opave#galerie-8>

Příloha 8: Varhany v Knihovně Petra Bezruče v Opavě

Obrázek 8: Fotografie varhan v Knihovně Petra Bezruče v Opavě

Zdroj: Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022 [online]. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-Knihovne-Petra-Bezruce-v-Opave#galerie-2>

Příloha 9: Kostel sv. Vojtěcha v Opavě

Obrázek 9: Fotografie kostela sv. Vojtěcha v Opavě

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-kostele-sv-Vojtecha-v-Opave#galerie-12>

Příloha 10: Varhany v kostele sv. Vojtěcha v Opavě

Obrázek 10: Fotografie varhan v kostele sv. Vojtěcha v Opavě

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-kostele-sv-Vojtecha-v-Opave#galerie-1>

Zdroj: SVOBODA, Štěpán a Jiří KRÁTKÝ. *Nejvýznamnější varhany České republiky*. CPress, 2019, s. 164.

Příloha 11: Kostel sv. Jana Křtitele v Hlučíně

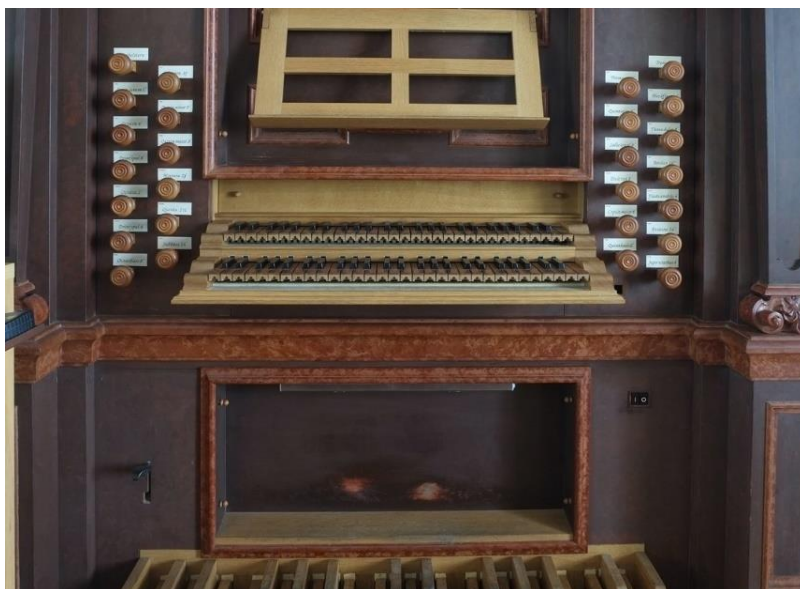
Obrázek 11: Fotografie kostela sv. Jana Křtitele v Hlučíně

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-kostele-sv-Jana-Krtitele-v-Hlucine#galerie-11>

Příloha 12: Varhany v kostele sv. Jana Křtitele v Hlučíně

Obrázek 12: Fotografie varhan v kostele sv. Jana Křtitele v Hlučíně

Zdroj: Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022 [online]. [cit. 2022-02-09]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-kostele-sv-jana-krtitele-v-hlucine#galerie-9>

Příloha 13: Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie v Opavě

Obrázek 13: Fotografie konkatedrály Nanebevzetí Panny Marie v Opavě

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-konkatedrale-Nanebevzeti-Panny-Marie-v-Opave#galerie-10>

Příloha 14: Varhany v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě

Obrázek 14: Fotografie varhan v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-11]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/soutezni-varhany/varhany-v-konkatedrale-Nanebevzeti-Panny-Marie-v-Opave#galerie-3>

Příloha 15: Kostel sv. Ducha v Opavě

Obrázek 15: Fotografie kostela sv. Ducha v Opavě

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022* [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/opavske-varhany/varhany-v-kostele-sv-Ducha-v-Opave#galerie-2>

Příloha 16: Varhany v kostele sv. Ducha v Opavě

Obrázek 16: Fotografie varhan v kostele sv. Ducha v Opavě

Zdroj: Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022 [online]. [cit. 2022-25-11]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/opavske-varhany/varhany-v-kostele-sv-Ducha-v-Opave#galerie-7>

Příloha 17: Vítězové vybraných ročníků

Obrázek 17: Vítězové III. ročníku *Soutěže mladých varhaníků 1982*

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 52.

Obrázek 18: Vítězové V. ročníku *Soutěže mladých varhaníků 1986*

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 55.

Obrázek 19: Vítězové VIII. ročníku *Soutěže mladých varhaníků 1992*

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 59.

Obrázek 20: Vítězové XV. ročníku *Mezinárodní soutěže mladých varhaníků 2006*

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena*. Opava: Statutární město Opava, 2018, s. 67.

Obrázek 21: Vítězové XVI. ročníku Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2008

Balázs Szabó Petra Kujalová Věra Jelínková Marek Kozák

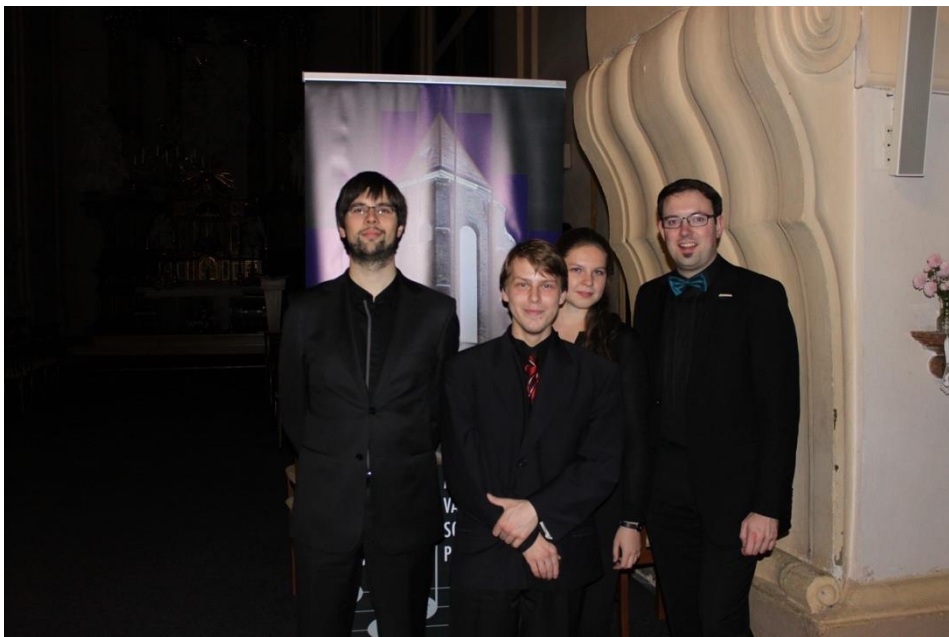
Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena. XVII.* Opava: Statutární město Opava, 2010.

Obrázek 22: Vítězové XVII. ročníku Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 201

Zdroj: *Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022: Historie soutěže* [online]. Opava: © 2022 Statutární město Opava, 2022 [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/o-soutezi/historie#gallery2010-4>

Obrázek 23: Vítězové XVIII. ročníku Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2014

Zdroj: Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022: Historie soutěže [online]. Opava: © 2022 Statutární město Opava, 2022 [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/o-soutezi/historie#gallery2014-2>

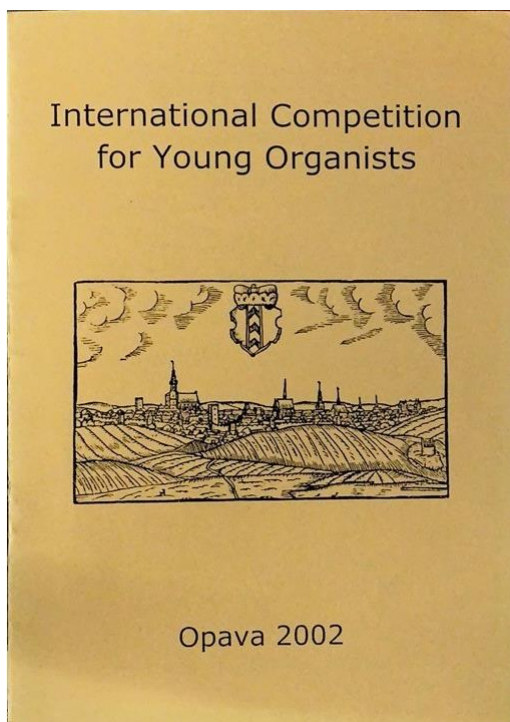
Obrázek 24: Vítězové XIX. Ročníku Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2016

Zdroj: Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena Opava 2022: Historie soutěže [online]. Opava: © 2022 Statutární město Opava, 2022 [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.ebencompetition.cz/o-soutezi/historie#gallery2016-1>

Příloha 18: Programové brožury vybraných ročníků

Obrázek 25: Programová brožura XIII. ročníku *Soutěže mladých varhaníků 2002*

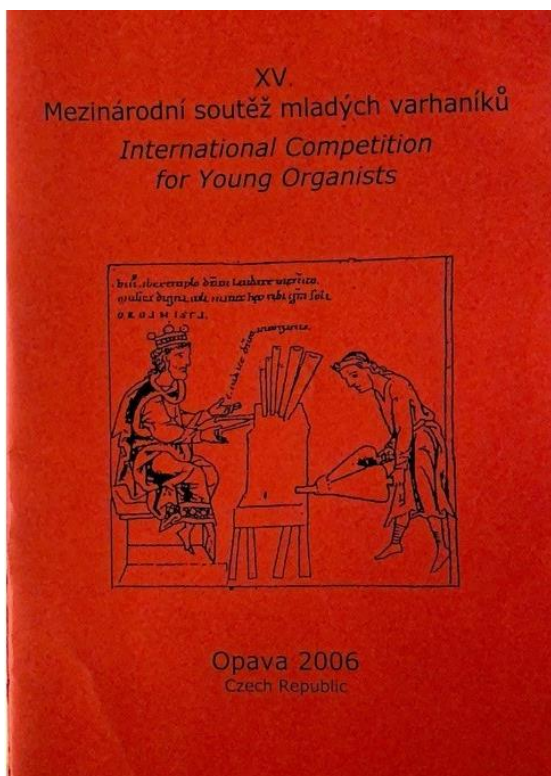
Zdroj: XIII. Mezinárodní soutěž mladých varhaníků. Opava: ARTTHON, 2002.

Obrázek 26: Programová brožura XIV. ročníku *Mezinárodní soutěže mladých varhaníků 2004*

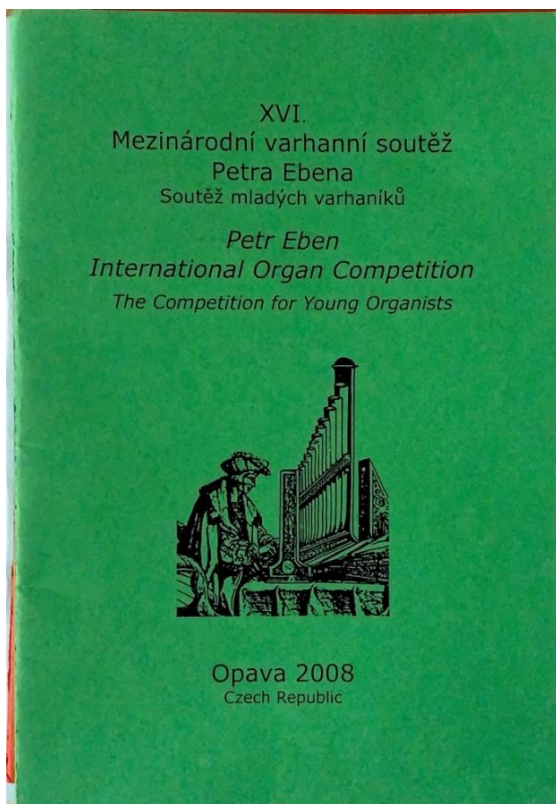
Zdroj: Mezinárodní soutěž mladých varhaníků. Opava: ARTTHON, 2003.

Obrázek 27: Programová brožura XV. ročníku *Mezinárodní soutěže mladých varhaníků 2006*

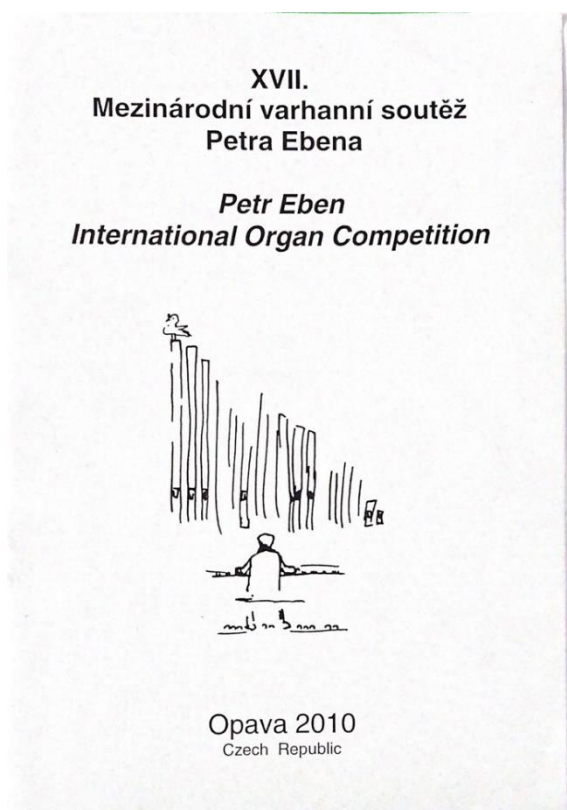
Zdroj: *Mezinárodní soutěž mladých varhaníků*. Opava: ARTTHON, 2006.

Obrázek 28: Programová brožura XVI. ročníku *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2008*

Zdroj: *XVI. Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2008*. Opava: ARTTHON, 2007.

Obrázek 29: Programová brožura XVII. ročníku *Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2010*

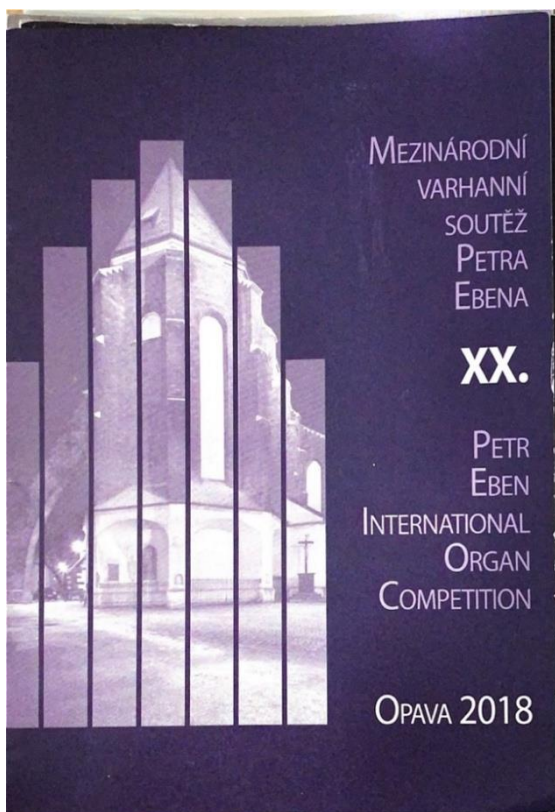
Zdroj: *XVII. Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2010*. Opava: ARTTHON, 2010.

Obrázek 30: Programová brožura *XIX. Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2016*

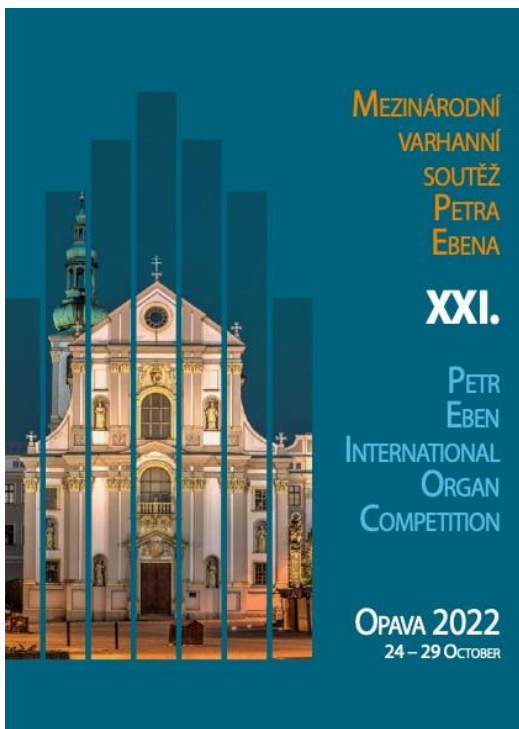
Zdroj: *XIX. Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2016*. Opava: Statutární město Opava, 2016.

Obrázek 31: Programová brožura XX. ročníku Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2018

Zdroj: XX. Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2018. Opava: Statutární město Opava, 2018.

Obrázek 32: Programová brožura XXI. ročníku Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena 2022

Zdroj: XXI. Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena 2022. Opava: Statutární město Opava, 2021.

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Tereza Woitková
Katedra:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	prof. MgA. Petr Planý
Rok obhajoby:	2022

Název práce:	Historie a současnost Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena v Opavě
Název v angličtině:	History and present of the Petr Eben International Organ Competition in Opava
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá historií a současností Mezinárodní varhanní soutěže Petra Ebena v Opavě. Zaměřuje se mimo jiné na osobnost Petra Ebena a jeho přínos pro město Opavu v oblasti varhanní tvorby. Hlavním cílem práce je především mapování dosavadních ročníků této soutěže, v nichž se práce zejména zaměřuje na organizaci, porotu, laureáty a program jednotlivých ročníků. Nedílnou součástí práce jsou rozhovory se spoluzakladatelem soutěže PhDr. Jiřím Čechem, Ph.D. a spoluorganizátorem Mgr. Petrem Rotreklem.
Klíčová slova:	Petr Eben, Mezinárodní varhanní soutěž Petra Ebena v Opavě, varhany, Opava, varhanní soutěž
Anotace v angličtině:	The diploma thesis deals with the history and present of the Petr Eben International Organ Competition in Opava. It focuses, among other things, on the personality of Petr Eben and his contribution to the city of Opava in the field of organ creation. The main goal of the work is to map the current years of this competition, in which the work focuses mainly on the organization, jury, winners and the program of individual years. An integral part of the work are interviews with the co-founder of the competition PhDr. Jiří Čech, Ph.D. and co-organizer Mgr. Petr Rotrekl.

Klíčová slova v angličtině:	Petr Eben, Petr Eben International Organ Competition in Opava, organ, Opava, organ competition
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha 1: Pamětní list</p> <p>Příloha 2: Věnovaný výtisk cyklu <i>Momenti d'organo</i></p> <p>Příloha 3: Vzkaz Petra Ebena všem varhanním interpretům</p> <p>Příloha 4: Pocta Petru Ebenovi</p> <p>Příloha 5: Věnování Petra Ebena Opavě roku 1999</p> <p>Příloha 6: In memoriam Petr Eben</p> <p>Příloha 7: Knihovna Petra Bezruče v Opavě</p> <p>Příloha 8: Varhany v Knihovně Petra Bezruče v Opavě</p> <p>Příloha 9: Kostel sv. Vojtěcha v Opavě</p> <p>Příloha 10: Varhany v kostele sv. Vojtěcha v Opavě</p> <p>Příloha 11: Kostel sv. Jana Křtitele v Hlučíně</p> <p>Příloha 12: Varhany v kostele sv. Jana Křtitele v Hlučíně</p> <p>Příloha 13: Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie v Opavě</p> <p>Příloha 14: Varhany v konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie v Opavě</p> <p>Příloha 15: Kostel sv. Ducha v Opavě</p> <p>Příloha 16: Varhany v kostele sv. Ducha v Opavě</p> <p>Příloha 17: Vítězové vybraných ročníků</p> <p>Příloha 18: Programové brožury vybraných ročníků</p>
Rozsah práce:	111 stran
Jazyk práce:	český jazyk